

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

DIŞİŞLERİ KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

2'nci Toplantı

30 Kasım 2021 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültürel İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2756)

2.-Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesinin KKTC'de Eğitim-Araştırma Yerleşkeleri (ASBÜ-KKTC) Kurmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3668)

3.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/2058)

4.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sürücü Belgelerinin Karşılıklı Olarak Tanınması ve Değiştirilmesine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2820)

5.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ukrayna Bakanlar Kurulu Arasında Ulusal Sürücü Belgelerinin Karşılıklı Tanınması ve Değişimine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3142)

6.- A400M Uçağının İş Birliği İçinde Geliştirilmesi, Üretimi Evresi ve Başlangıç Desteğine İlişkin A400M Program Üst Kurulu Kararına Dair 1, 2 ve 3 Sayılı Değişiklik Metinlerinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2220)

7.- A400M Uçağının İş Birliği İçinde Geliştirilmesi, Üretimi Evresi ve Başlangıç Desteğine İlişkin A400M Program Üst Kurulu Kararına Dair 4 Sayılı Değişikliğin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna İlişkin Kanun Teklifi (2/3670)

8.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Katar Askeri Hava Aracı ve Destek Personelinin Türkiye Cumhuriyeti Topraklarında Geçici Konuşlanması Konusunda Teknik Düzenlemenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3669)

9.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2663)

10.- Türkiye Cumhuriyeti ile Birleşmiş Milletler Arasında İstanbul'da OCHA Ofisi Kurulmasına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3497)

III.- AÇIKLAMALAR

1.-Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, (2/3668) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerindeki konuşmasında ifade ettiği ASBÜ rektörünün ismine ilişkin açıklaması

2.- İstanbul Milletvekili Ahmet Ünal Çeviköz'ün, Komisyon Başkanı Akif Çağatay Kılıç'ın (2/2058) esas numaralı Kanun Teklifi'nin görüşmelerindeki Bolu Belediye Başkanı Tanju Özcan'la ilgili ifadelerine ilişkin açıklaması

3.- Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Karabük Milletvekili Niyazi Güneş'in yaptığı konuşmasında geçen kendisine yönelik ifadeleri üzerine, İzmir'le ilgili öyle bir kavram kullanmadığına ilişkin açıklaması

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Akif Çağatay Kılıç'ın, Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in (2/3669) esas numaralı Kanun Teklifi'yle ilgili konuşmasında geçen “savaş ihraç etmek” ifadesini kabul etmediğine ilişkin açıklaması

DIŞIŞLERİ KOMİSYONU

2'nci Toplantı
30 Kasım 2021 Salı

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Dışışleri Komisyonu 15.22'de açılarak iki oturum yaptı.

Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültürel İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2756),

Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesinin KKTC'de Eğitim-Araştırma Yerleşkeleri (ASBÜ-KKTC) Kurmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3668),

Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/2058),

Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sürücü Belgelerinin Karşılıklı Olarak Tanınması ve Değıştirilmesine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2820),

Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ukrayna Bakanlar Kurulu Arasında Ulusal Sürücü Belgelerinin Karşılıklı Tanınması ve Değışimine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3142),

Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; A400M Uçağının İş Birliği İçinde Geliştirilmesi, Üretimi Evresi ve Başlangıç Desteğine İlişkin A400M Program Üst Kurulu Kararına Dair 1, 2 ve 3 Sayılı Değışiklik Metinlerinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2220),

Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; A400M Uçağı'nın İş Birliği İçinde Geliştirilmesi, Üretimi Evresi ve Başlangıç Desteğine İlişkin A400M Program Üst Kurulu Kararına Dair 4 Sayılı Değışikliğın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna İlişkin Kanun Teklifi (2/3670),

Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Katar Askeri Hava Aracı ve Destek Personelinin Türkiye Cumhuriyeti Topraklarında Geçici Konuşlanması Konusunda Teknik Düzenlemenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3669),

Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2663),

Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti ile Birleşmiş Milletler Arasında İstanbul'da OCHA Ofisi Kurulmasına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3497),

Görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit, (2/3668) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerindeki konuşmasında ifade ettiği ASBÜ rektörünün ismine,

İstanbul Milletvekili Ahmet Ünal Çeviköz, Komisyon Başkanı Akif Çağatay Kılıç'ın (2/2058) esas numaralı Kanun Teklifi'nin görüşmelerindeki Bolu Belediye Başkanı Tanju Özcan'la ilgili ifadelerine,

Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit, Karabük Milletvekili Niyazi Güneş'in yaptığı konuşmasında geçen kendisine yönelik ifadeleri üzerine, İzmir'le ilgili öyle bir kavram kullanmadığına, İlişkin açıklama yaptı.

Komisyon Başkanı Akif Çağatay Kılıç, Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in (2/3669) esas numaralı Kanun Teklifi'yle ilgili konuşmasında geçen "savaş ihraç etmek" ifadesini kabul etmediğine, İlişkin açıklama yaptı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 20.16'da toplantıya son verildi.

30 Kasım 2021 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.22

BAŞKAN: Akif Çağatay KILIÇ (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Ahmet Berat ÇONKAR (İstanbul)

SÖZCÜ: Sena Nur ÇELİK (Antalya)

KÂTİP: Ceyda BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir)

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Toplantı yeter sayımız vardır. (*)

Dışişleri Komisyonunun 27'nci Yasama Dönemi Beşinci Yasama Yılı'nın İkinci Toplantısını açıyorum.

Şimdi, gündemimize geçiyoruz.

Bugün 10 adet uluslararası anlaşmayı görüşmeyi planlıyoruz.

Gündemimizin ilk sırasında, ülkemiz ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasında imzalanan Kültürel İşbirliği Protokolü yer almaktadır.

Gündemimizin 2'nci sırasında, yine ülkemiz ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasındaki Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesinin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Eğitim-Araştırma Yerleşkeleri Kurmasına İlişkin Anlaşma bulunmaktadır.

3'üncü sırada, ülkemiz ile Özbekistan Cumhuriyeti arasında imzalanmış olan Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Anlaşma'yı görüşmeyi planlıyoruz.

4'üncü sırada, ülkemiz ve Moldova arasında imzalanan Sürücü Belgelerinin Karşılıklı Olarak Tanınması ve Değiştirilmesine İlişkin Anlaşma yer almaktadır.

5'inci sırada, ülkemiz ve Ukrayna arasında imzalanan Ulusal Sürücü Belgelerinin Karşılıklı Tanınması ve Değişimine İlişkin Anlaşma'yı görüşmeyi planlıyoruz.

6'ncı sırada, A400M Uçağı'nın İş Birliği İçinde Geliştirilmesi, Üretimi Evresi ve Başlangıç Desteğine İlişkin A400M Program Üst Kurulu Kararına Dair 1, 2 ve 3 Sayılı Değişiklik Metinlerinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi bulunmaktadır.

Gündemimizin 7'nci sırasında, yine, A400M Program Üst Kurulu Kararına Dair 4 Sayılı Değişikliğin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna İlişkin Kanun Teklifi'ni görüşmeyi planlıyoruz.

Gündemimizin 8'inci sırasında, ülkemiz ile Katar arasında imzalanan Katar Askeri Hava Aracı ve Destek Personelinin Türkiye Cumhuriyeti Topraklarında Geçici Konuşlanması Konusunda Teknik Düzenlemenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi yer almaktadır.

Gündemin 9'uncu sırasında, Türkiye ile Sırbistan arasında imzalanmış olan Askeri Çerçeve Anlaşması bulunuyor.

Gündemimizin 10'uncu ve son sırasındaysa ülkemiz ile Birleşmiş Milletler arasında imzalanan İstanbul'da OCHA Ofisi Kurulmasına Dair Anlaşma'yı görüşeceğiz.

Gündemimizin 1'inci maddesine geçiyoruz.

* Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

II.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültürel İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2756) (**)

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültürel İş Birliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi’ni görüşeceğiz.

(2/2756) esas numaralı Kanun Teklifi 20 Mart 2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş ve 24 Mart 2020 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir.

Şimdi, sözü, Dışişleri Bakan Yardımcımız Yavuz Selim Kıran Bey’e veriyorum.

Buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN - Sayın Başkanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri; malumunuz 15 Kasım’da Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’mizin kuruluşunun, bağımsızlığının 38’inci yılını kutladık. Bu vesileyle, bizler de İzmir’de Milletvekilimiz Sayın Ceyda Hanım başta olmak üzere gazilerimizle ve bütün, topyekûn sivil toplum kuruluşlarımızla bu 38’inci yılı birlikte idrak etmiştik. Ve bu anlayışla, egemen bir devlet olarak kendi ayakları üzerinde durabilmesi için KKTC’ye her alanda desteğimiz sürüyor.

Bugün ele alacağımız anlaşmaların konusu olan kültür ve eğitim alanları dâhil Kıbrıs Türkleriyle her alanda yan yana, omuz omuza mücadelemizi sürdürüyoruz. Ülkenin, ekonomiden ulaştırmaya, sağlıktan tarıma her alanda kalkınmasına ve refahının artmasına güçlü katkı sağlıyoruz. Altyapı yatırımları, sanayiye verdiğimiz destek, KKTC kamu kurumlarının dijital dönüşümü gibi son dönemde yürüttüğümüz projeler hızla devam ediyor. Yine, iktisadi ve mali iş birliği anlaşması çerçevesinde desteklerimizi sürdürüyoruz. Salgınla mücadelede de Kıbrıs Türkü kardeşlerimizi yalnız bırakmadık. Yılbaşından bu yana KKTC’ye 590 bin dozun üzerinde aşı gönderdik, hastane inşa ettik, malzeme ve teçhizat yardımı yaptık.

Tüm bunları yaparken bir yandan da KKTC’nin tanıtımı çabalarına katkıda bulunuyoruz. 17 ülkedeki 24 temsilciliği ve 2 ülkede misyonlarımızın çatısı altındaki ofisleriyle KKTC’nin tanıtımı için birlikte çalışıyoruz. Kıbrıslı Türk sanatçılar, misyonlarımızın da desteğiyle yurt dışında konserler veriyor. Resim ve el sanatçıları kişisel ve karma sergiler açıyorlar. Türk tarihinin önemli bir parçası olan Kıbrıs Türk tarih, kültür ve sanatının tanıtılmasının yanı sıra korunması ve geliştirilmesine de önem veriyoruz. Film, müzik, arkeolojik kazı, restorasyon projelerine ve müzelerin bakım, onarımına teknik ve maddi yardım sağlıyoruz. Geleneksel sanat ve sporların yaşatılması ve yaygınlaştırılmasına yardımcı oluyoruz.

Son olarak, geçtiğimiz temmuz ayında, katkılarımızla adada Uluslararası Kuzey Kıbrıs Kültür ve Spor Festivali düzenlendi. Bugün ele aldığımız iş birliği protokolüyle kültürel alanda KKTC’ye vermekte olduğumuz tüm bu desteği somut adımlarla daha da ileriye taşıyacağız. Yunus Emre Enstitülerimiz bulundukları ülkelerde Kıbrıs Türk kültürünün tanıtımında iş birliği yapacak. Her iki ülkedeki sanatçılar arasındaki dayanışmayı güçlendirip eserlerini uluslararası alanda tanıtmaya devam edeceğiz. KKTC’de yayınlanan kitapların ISBN olarak bildiğimiz uluslararası standart kitap numarası bulunmaması, bunların fuarlarda sergilenmesine engel teşkil ediyor. Kitaplara, ülkemizde numara verilmesi yoluyla bu sorunu çözmeye gayret edeceğiz. Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığının eserleri KKTC Millî Kütüphanesi ve halk kütüphanelerine dağıtılacak. Tiyatro, opera, bale gibi

**

(2/2756) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

alanlardaki çalışmaları destekleyeceğiz ve tecrübe paylaşımı yapacağız. Devlet Tiyatrosu binasının yapımına, Atatürk Kültür Merkezi'nin tadilatına, belediyelerin kültür merkezlerine, halk kütüphaneleri projelerine, müzelere destek sağlamaya devam edeceğiz.

KKTC Millî Eğitim ve Kültür Bakanlığı personeline yönelik eğitim programları düzenleyeceğiz. Kültür Bakanlığımızın Türkiye’de ve üçüncü ülkelerde düzenleyeceği sanat ve kültür faaliyetlerine Kıbrıslı Türk sanatçıların katılımları için ortak çalışmalar yürüteceğiz. Uluslararası kültürel faaliyetlere katılım, Kıbrıslı Türk kardeşlerimize uygulanan izolasyonu kırmamız da en etkili yollarından biri. Bu yönde atılacak adımların KKTC’nin tanıtımının yanı sıra Kıbrıs meselesinin egemen eşitlik temelinde çözümü çabalarına da katkıda bulunacağına inanıyoruz.

Cumhurbaşkanı Sayın Ersin Tatar, nisan ayı sonundaki Cenevre görüşmelerinde egemen eşitliğin ve eşit uluslararası statünün tescil edilmesini, ardından iki devletin çözüm müzakereleri yürütmesini öngören bir vizyon ortaya koydu. Bu vizyona desteğimizi her platformda vurguluyoruz. Kıbrıs meselesinin çözümüne yönelik çabalarımızı sürdürürken KKTC’ye her alanda destek vermeye devam edeceğiz. Kültürel iş birliğimizi zenginleştirecek bu protokolün onaylanması konusunda yüce Meclisimizin desteğini bekliyor, saygılarımı sunuyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Kültür ve Turizm Bakanlığı temsilcimizi dinleyelim lütfen.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI AVRUPA BİRLİĞİ VE DIŞ İLİŞKİLER DAİRESİ BAŞKANI ULAŞ GÖNEN KIRLI - Sayın Başkanım, Bakan Yardımcımız bizim protokolümüzün genel çerçevesini özetlediği için benim üstüne ilave edeceğim bir husus bulunmamaktadır efendim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Peki, teşekkür ediyorum.

Söz almak isteyen veya soru sormak isteyen Komisyon üyelerimiz varsa söz vermek istiyorum.

Sayın Koçyiğit, buyurun.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) - Sayın Başkan, değerli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Normalde aslında içerik olarak çok da karşı çıkılacak bir anlaşma değil diye ilk etapta düşünülebilir, fakat Türkiye’nin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’yle kurduğu ilişkiye baktığımız zaman sorunlu bir ilişki olduğunu görüyoruz. Aslında, Sayın Bakan Yardımcısı genel olarak Kıbrıslıların bağımsızlığının bütün dünyada tanınması üzerine bir değerlendirme yaptı fakat yapılan bu anlaşma ve birçok, bir dizi anlaşmayla beraber ve özellikle 1980’den beri getirilen uygulamalara baktığımızda aslında Kıbrıs’ın bağımsızlığından ziyade bağımlılığının artırıldığı, bağımlılığının pekiştirildiği ve aslında tek başına, ayakları üzerinde duran ve bütün uluslararası arenada kendini ifade eden bağımsız bir ülke olma konumundan gittikçe uzaklaştığını görüyoruz. Bu anlamıyla, bu anlaşma her ne kadar aslında Kıbrıslıların ve Kıbrıs kültürünün dışarıda tanıtılmasına Türkiye’nin yardımcı olması ve bu anlamıyla kültürel bir iş birliğini öngörmüş olsa da içeriğine baktığımız zaman aslında bununla bir çeşit baskı unsurunun geliştirildiğini ve ne yazık ki aslında bağımsız bir kültürel alışverişten daha ziyade Hükümetin kültürel önceliklerini önceleyen ve Türkiye’de değil, aynı zamanda bu kültürel önceliklerin Kıbrıs’ta da yayılmasını önceleyen bir anlaşma olduğunu ifade etmemiz gerekiyor. Örneğin, Türkiye’nin 2020 yılında aldığı bir kararla çok sayıda Kuzey Kıbrıslı yazar, şair, gazeteci ve siyasetçi hakkında Türkiye’ye giriş yasağı konulduğunu görüyoruz. Normalde Türkiye transit ülke yani buradan gelip transit olarak geçiyorlar ama G82 koduyla yani “millî güvenlik aleyhine faaliyetler” iddiasıyla bu insanlar önce ahılkonulmakta ve bir süre sonra da Kıbrıs’a tekrar iade edilmektedir. Örneğin, araştırmacı yazar Doktor

Ahmet Cavit An, giriş yasağı olduğu gerekçesiyle İstanbul Sabiha Gökçen Havalimanı'ndan Türkiye'ye alınmadan geri gönderildi ve bu kişi çocuk doktoru olan, Kıbrıs'la ilgili sayısız kitabı, makalesi olan bir kişiydi ama buna rağmen tekrar böyle bir muameleye maruz kaldı.

Yine, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin önceki dönem Cumhurbaşkanı Mustafa Akıncı'nın iletişim koordinatörü Ali Bizden de havaalanında alıkonuldu ve G82 koduyla Kuzey Kıbrıs'a geri gönderildi. Bunları çok uzatmak mümkün ama daha fazla uzatmaya gerek yok.

Diğer bir mesele, Kıbrıs kültürünün tanıtılması, evet, bizce de çok önemli bir mesele fakat burada Kıbrıs kültürünü tanıttak kurumların kendi içinden yani Kıbrıslı kurumlar olması yerine, onların kendi kültürlerini ve adanın toplam kültürünü tanıttıkları yerine örneğin Türkiye merkezli Yunus Emre Enstitüsünün inisiyatifiyle çalışma yürütülmesinin de yine bir hegemonik baskılama, aslında kültürel anlamda da içerme ya da asimile etmek gibi bir amacı olduğunu, en azından buna yol açabileceğini de ifade etmek istiyoruz. Bu anlamıyla, özel olarak AKP Hükûmetinin Kıbrıs'taki muhaliflere dönük, bu ülkedeki muhalifler gibi Kıbrıs'taki muhaliflere yönelik yaptığı bazı girişimler nedeniyle de -şerhli olarak- şerh koyduğumuzu ifade edelim, şerh için zaten süre olacaktır.

Son olarak şunu ifade edeyim: Örneğin, Kıbrıs Türk Öğretmenler Sendikası 2002 yılında Türkiye'yi ziyaret ettiklerinde o dönem Parlamento da bulunan birçok muhalif grupla görüşmeler gerçekleştirdiler, BDP'li milletvekilleriyle de görüşme gerçekleştirmişlerdi ve şöyle bir ifade de bulunuyorlar: "Evet, Türkiye bizi finansal olarak destekliyor, bu çok doğru fakat birçok kalem arasında geçişkenlik olmasına rağmen bir kalem arasında geçişkenlik yok." Yani siz Türkiye'nin verdiği örneğin eğitim fonu Kıbrıs'ta turizm fonu için ya da başka bir fon için, başka bir alan için kullanılabiliyorken örneğin diyanet için verilen fon sadece diyanet işlemleri için kullanılıyor yani cami yapmak ve diğer bütün işlemleri yapmak için. Bu da aslında şöyle ifade edilebilir: Sünni, Müslüman Kıbrıs topluluğu genel olarak seküler bir yaşam tarzına sahiptir ama ne yazık ki aslında Hükûmetin bu yaşam tarzına da bu kıstaslar, bu sınırlılıklar üzerinden müdahale ettiğini ve deyim yerindeyse aslında Kıbrıs'a da bir İzmir alerjisine bakar gibi Kıbrıslıları da böyle seküler olmaları nedeniyle, siyasi İslamcı demeyelim doğru bir şey değil belki ama kendi ideolojik kodlarına göre yönlendirmek istediklerini ifade edelim. Bu anlamıyla şerhimiz var Sayın Başkan.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Peki.

Ünal Bey, buyurun.

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle Dışişleri Bakanlığından ve diğer kurumlarımızdan gelen bütün yetkilileri saygıyla selamlıyorum. Aynı şekilde, Komisyonumuza bugün katılan Gülüstan Hanım'ı da "Hoş geldiniz." diyerek selamlıyorum.

Sayın Bakan Yardımcısının ifadelerinde özellikle Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'yle egemen eşitlik esasına ve eşit uluslararası statüye sahip olacak şekilde bir varlık olarak desteklendiği ifadesi yer aldı. Bunu elbette çok önemsiyoruz çünkü biliyorsunuz Crans-Montana'daki 2017'deki görüşmelerden sonra Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin birlikte bir devletleşme modeli üzerinde çok büyük sıkıntılar olduğu ortaya çıktı ve o günden itibaren de hep iki devletli çözümü savunmaya başladık.

Şimdi, bir yandan iki devletli çözüm diyoruz ve iki devletli çözümünden kastımız da bağımsız egemen bir Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin oluşması iken bir yandan egemen eşitlik üzerinde ve eşit uluslararası statü üzerinde durduğumuzu açıklarken bugün iki ülke arasında, hükûmetler arasında

böyle bir kültürel iş birliğini anlaşımasını imzalıyoruz ve bu kültürel iş birliği anlaşmasının yürürlüğe konulması için Türkiye tarafında bir kültür temsilciliği yapan Yunus Emre Enstitüsü varken Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde böyle bir enstitünün hiçbir şekilde adından söz edilmiyor. Tabii, ben bunu bir kere sormak istiyorum: Acaba Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin kendi kültürel varlığını tanıtmak için kültür bakanlığı veya kültür bakanlığı dışında bizde Yunus Emre Enstitüsünün olduğu gibi başka bir varlığa sahip midir, değil midir Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti? Bunu bir kere bilmek isterim. Herhâlde Güney Kıbrıs Rum Yönetiminin kültürel tanıtımını Yunanistan yapmıyor, biz de aynı şekilde egemen eşitlik esasına dayalı ve egemenliğini tanıdığımız, bağımsız bir ülke olarak kabul ettiğimiz Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin kendi kültürel varlığını tanıtmak için iş birliği elbette yapacağız ama bu iş birliğini yaparken neden Yunus Emre Enstitüsünü kullandığımızı ve niçin özellikle onu öne çıkarttığımızı açıkçası pek kavrayamadım. Hatta anlaşmada öyle bir ifade var ki, 6’ncı maddede deniyor ki: “Taraflar, Kıbrıs Türk kültürünün üçüncü ülkelerde tanıtımı konusunda Yunus Emre Enstitüsü’nün yurt dışı teşkilatının bulunduğu ülkelerde işbirliği yapacaklardır.” Yani bulunmadığı ülkelerde iş birliği yapmayacaklar anlamına mı geliyor bu? Bunu da elbette anlamak isterim. Bütün bu ifadeler, aslında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin egemenliğini, bağımsızlığını ve egemen eşitlik tezimizi ciddi şekilde zedeleyen birtakım gelişmeler gibi gözüküyor. Açıkçası ben bu gelişmeleri kendi içinde birbiriyile çelişen ifadeler olarak ve çelişki yaratan bir yaklaşım olarak görüyorum.

14’üncü maddedeki iş birliğinden de tam olarak neyin amaçlandığı pek anlayamadım, açıkçası ona da biraz açıklık kazandırılırsa memnun olurum. 14’üncü maddede deniyor ki: “Taraflar, Osmanlı dönemi öncesi, Osmanlı Dönemi ve Türkiye Cumhuriyeti Dönemi Kıbrıs Eğitim Tarihinin bilimsel yollardan araştırılması adına karşılıklı ilmi toplantıların düzenlenmesi ve uzmanlar tarafından bilimsel yayınların hazırlanıp basılması için girişimde bulunacaklardır.” Yani yeniden tarih yazma gibi bir çaba var sanki burada. Birçok madde zaten protokolde “çaba gösterecekleri” şeklindeki ifadelerle sona eriyor yani somut bir iş birliğinden ziyade, hep, böyle, birtakım çabaların gösterilmesinden söz ediliyor.

15’inci maddede, aynen şöyle denmiş: “Taraflar, somut ve somut olmayan kültürel mirasın korunması -somut olmayan kültürel miras nedir bu arada onu da merak ediyorum- ve kültür turizmine yönelik olarak geliştirilmesi amacı ile bir strateji belgesi ortaya çıkarmak üzere ortak çalışma grubu oluşturulması hususunda çaba göstereceklerdir.” Yani çalışma grubunu ya kurarsınız ya da bunun için belli bir eylem planı belirlersiniz ama “böyle bir çalışma grubu oluşturulmasında çaba göstereceklerdir” cümlesi birtakım muğlaklık gösteriyor. Sanki böyle dostlar alışverişte görsün gibi yapılmış bir anlaşmaya benziyor bu ifadeler ve bu muğlaklık.

Ayrıca, bir de şunu sormak isterim: Karşılıklı olarak böyle bir kültürel faaliyetin sürdürüleceği bir ortamda herhâlde karşılıklı olarak birtakım malzeme değişimi de olacaktır. Böyle malzemelerin gümrük işlemlerinin ne şekilde yapılacağına ilişkin herhangi bir husus görmedik bu anlaşmada, onu da açıkçası sorgulamak isterim.

Benim dile getireceğim hususlar bunlardan ibaret.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ederim Ünal Bey.

Şimdi, Derya Hanım, buyurun.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Başkanım, teşekkür ederim.

Öncelikle anlaşılmayı, gerçekten, uluslararası anlamdaki statüde yer almak açısından ben önemli buldum. Sporların ve eserlerin indekslerde yayınlanmasını da ben önemli bir konu olarak görüyorum çünkü oradaki üniversitelerin ve akademisyenlerin isimlerinin bu yayınlarda yayınlanması çok önemli bir konu akademik açıdan ve kültürel anlamda da faaliyetlerin yürütülmesinin, gerçekten her açıdan, hem ülkemiz için hem de onlar için çok ciddi katkı sağlayacağına inanıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Ceyda Hanım, buyurun.

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) – Sayın Bakanım, çok kıymetli hazırun; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Çok kıymetli Bakan Yardımcımıza 15 Kasım'da beraber yapmış olduğumuz İzmir'deki program için ayrıca teşekkür ediyorum çünkü Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 38'nci kuruluş yıl dönümünü beraber, güzel İzmir'imizde çok coşkulu bir şekilde kutladık, çok anlamlıydı.

Gülistan Hanım'a Komisyonumuza hoş geldiniz diyorum ama Hükümetimizin İzmir alerjisi gibi bir şeyi yok; aksine, her zaman güzel İzmir'imize yapılan projelerle; hayata geçirdiğimiz, katkı sağladığımız projelerle gündemdeyiz. Geçtiğimiz hafta Sayın Cumhurbaşkanımızın İzmir'de yapmış olduğu açılışlar ve ortaya koymuş olduğumuz irade, gerçekten İzmir anlamında çok kıymetli.

Ben Yunus Emre Enstitüsüyle yapılan bu anlaşmaları da kurulan ülkelerde ülkemizin dilini, edebiyatını ve ülkeyi tanıtmak açısından çok faydalı görüyorum. Bunlar tanıtım amacıyla kurulmuş, sanat faaliyetlerini yaptığımız, öğrencilerimizi eğittiğimiz kurumlar. Bunun da Kıbrıs'ta geç kalmış bir kuruluş olduğunu düşünüyorum. Egemenliğini, bağımsızlığını tanıdığımız Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne desteklerimizin devam edeceğini söylemek istiyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Utku Bey, sizin bir talebiniz var zannedersem.

Buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim.

Ben de Sayın Bakan Yardımcısı ve bakanlıklarımızın temsilcilerine “Hoş geldiniz.” diyorum, Komisyondaki arkadaşlarımızı da selamlıyorum.

Ben Sayın Bakan Yardımcısı Kıran'ın aktardığı, KKTC'nin gerçek anlamda dünyada bağımsızlığının tanınması, sesini duyurması için yapılan çalışmaları... Tabii, bizlerin de yani birçok konuda farklı görüşlerimiz olabilir ama Kıbrıs Türkünün hakkı ve hukukunun dünyada sonuna kadar korunması konusunda ayrı düşmediğimiz biliniyor. Ancak bir yandan Sayın Bakan Yardımcısının açıkladığı, “Şunları yapıyoruz, bunları yapıyoruz.” dediği şeyler var; bir yandan da bunlarla çelişkili haberler, algılar, ortaya çıkan görüntüler var. Birkaç tanesini az önce Gülistan Hanım ifade etti, ben de üzerinde duracağım ama öncelikle, geçtiğimiz günlerde basında çokça konu olan -benim gözümünden kaçtıysa belki Sayın Bakan Yardımcısı hepimizi aydınlatır- Crans-Montana görüşmelerine ilişkin, o görüşmeler sırasında o görüşmelere katılan Türk heyetinin masaya koyduğu ve sızan gizli kayıtlara göre, buradaki tek yanlı müdahale hakkından Türkiye Cumhuriyeti'nin vazgeçtiği, vazgeçmeye hazır olduğu yönündeki haberler, duyumlar, iddialar var. Bunlar kabul edilemez yani bunun masaya konduğunu düşünmek dahi istemiyorum ama konuyu da kabul edilemez. Türkiye Cumhuriyeti'nde ne bu Hükümet ne başka bir hükümet böyle bir şeyden yani KKTC'nin varlığını korumaya yönelik

olan bir garantörlük hakkından, tek yanlı müdahale hakkından kimse vazgeçemez. Umarım bu konuda yanlış anlamalara vesaire gitmemesi için Sayın Kıran açıklama yapar. Eğer kendisinde yoksa bu bilgiler ki vardır eminim, ben de aktarabilirim kendisine.

İkinci olarak, tabii, biz “KKTC bağımsız bir devlettir.” diyoruz. Burada da iki devlet arasında bir anlaşmanın imzalanması için bir aradayız. Anlaşmanın geneline değil ama bazı hususlarına -Sayın Büyükelçimiz ve Sayın Çeviköz de ifade etti- biz tabii ki karşıyız ya da öyle... Özellikle, sadece Yunus Emre Enstitüsünün olduğu ülkelerde KKTC’nin tanıtımı gibi bir algı yaratmasına ve... “Böyle bir ilmi var mı?” diye zaten sordu Sayın Çeviköz ama bu algının dahi yaratılması doğru değil ama şunu söylemek istiyorum: Bir taraftan “Bağımsızlığını, kültürünü vesaire tanıtalım.” diyoruz bir taraftan da -ben de üzerinde duracağım, Dışişleri Bakanlığının bütçesinin görüşmeleri sırasında gündeme getirmeye çalışmıştım- Kuzey Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti vatandaşı olan Kıbrıs Türklerinin ülkemize girişine yasak koyuyoruz yani hem diyoruz ki “Kıbrıs Türkünün hakkını ve hukukunu her yerde koruruz.” hem de onların en temel hakkı ve hukuku olan seyahat özgürlüğüne ve Türkiye’ye girişlerine de engel koyuyoruz. Öyle şeyler okuyorum ki yani hakikaten, tabii, ben doğru değildir diye düşünüyorum Cumhurbaşkanının basın danışmanlığını yapmış bir bürokratin Türkiye’ye girişine engel konması. Hatta Cumhurbaşkanının ismi geçti, daha sonra “Bu doğru değil.” dendi. Yine, Gülüstan Hanım söyledi, oradaki aydınların, entelektüellerin Türkiye’ye girişine yasak koyuyoruz. Bu listenin bir rivayete göre 40, bir rivayete göre daha fazla olduğu ileri sürülüyor. “Madde 82” diye bir şey var. Sayın Bakana sorduk bütçe görüşmelerinde, yazılı bir yanıt göndermiş yani tek cümle: “Ülkeye girecek yabancılara ilişkin alınan kararlar, devletin egemenlik yetkisindedir.” Nedir bu egemenlik yetkisi yani bu insanlar ne yaptılar Türkiye Cumhuriyeti’ne, KKTC Cumhurbaşkanının basın danışmanı ne yaptı haberimiz olmadan vesaire, bunların açıklanması lazım. Yani bunları böyle gizli kapaklı yaptığınızda, inanın, muhalefet burada bunu söylesin diye değil ama adada, Kıbrıs Türkleri arasında farklı bir spekülasyonun dönmesine bizatihi iktidar yol açıyor. Gerek yok buna yani gerçekten haklılığınız varsa söylersiniz “Ben seni şu, şu gerekçeyle almıyorum.” diye. Ki yani bir insanı neden almazsınız, düşünüyorum yani bir silahlı çatışmaya girer, terörist olur vesaire ama onun ötesinde niye biz Kıbrıs Türkünün Türkiye’ye girişine engel koyuyoruz; bu konunun bence hem açıklanması hem de bir yanlış varsa bunun düzeltilmesi gerekir diye düşünüyorum.

Tabii, kültürel alanda ilişkiler önemli. Bir konuya dikkatinizi çekeceğim. Biliyorsunuz, TRT’nin yayınladığı bir dizi oldu geçtiğimiz aylarda, “Bir Zamanlar Kıbrıs’ta” dizisi. Öyle bir dizi ki şimdi kültürel iş birliğinden bahsettiğimiz için yani Kıbrıs Türkünün, Kıbrıs davasının tarihini vesaire sadece Türkiye’nin değil, dünyanın tanınması için ama bu diziye.... Yani ben kendim kulaklarımla duydum, mesela Sayın Fazıl Küçük’ün ailesini ziyaret ettiğimizde geçtiğimiz aylarda, bu diziden şikâyetçi; Denktaş’ın ailesiyle konuşuyorum, bu diziden şikâyetçi. Resmî olarak bu şikâyetlerini iletmışlerdir resmî makamlara, Bakanlığa, TRT’ye. Yani bir iş birliği olacaksa böyle olmasın yani olmasın daha iyi bu iş birliği, o anlamda söylemek istiyorum. Yani Kıbrıs Türkünü rencide edecek, tarihi çarpıtacak; Fazıl Küçük’ü, Rauf Denktaş’ı yani bu davanın kahramanlarını böyle pısmış, sinmiş yani “Bu, kahraman mı?” sorusunu ortaya çıkaracak şekilde yansıtan bir dizi vesaire, böyle şeyler yapacaksa bu anlaşma, yapmasın daha iyi. Yapılana da müdahale edildi bildiğim kadarıyla ya da TRT’ye giden şikâyetler belki etkili oldu ama bunlar, inanın, rencide etmekte. Küçük ailesi, Denktaş ailesi, Kıbrıs Türkü, Türkiye Cumhuriyeti’nde yaşayanlar yani bunların duygularını, tarihe olan inançlarını rencide edecek, sorgulayacak yapımlardan, iş birliğinden kaçınılması gerekir.

Sayın Çeviköz ifade etti, ben de bir kere daha kayda geçireyim ki yani bu iş birliğinin sadece Yunus Emre Enstitüleri üzerinden yapılacağı gibi bir algıdan kaçınmak gerekir. Bu madde böyle algılanıyor açıkçası, bunun ifadesi. Bu amaçla mı yapıldı, yoksa biz mi tesadüfen aynı algıdayız, onu bilemiyorum; Sayın Kıran'ın açıklamasıyla öğreneceğiz ama tabii ki nihayetinde biz KKTC'nin dünyada tanınmasından, hakkının ve hukukunun korunmasından her şekilde yanayız.

Bu vesileyle, son dönemde birdenbire yakın ilişkiler gözlemlediğimiz Katar gibi, Birleşik Arap Emirlikleri gibi ülkelerin, yine her türlü davasında yanında olduğumuz Azerbaycan'ın bu konuda daha ileri adımlar atması konusunda iktidarın bugüne kadar yeterli çabayı göstermediği inancındayız. En azından ortaya çıkan sonuç bunu göstermiyor. Umalım ki önümüzdeki günlerde KKTC'nin tanınması için dost, kardeş tüm ülkelerin desteği yanımızda olsun.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Aydın Bey, sizin mi bir söz talebiniz vardı?

AYDIN ADNAN SEZGİN (Aydın) – Evet.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Buyurun.

AYDIN ADNAN SEZGİN (Aydın) – Çok teşekkürler Sayın Başkan.

Ben de Dışişleri Bakanlığının ve diğer kurumların temsilcilerini selamlıyorum, Komisyon üyesi arkadaşlarımı da.

Doğrudur, iktidarın egemen bağımsızlık ve egemen eşitlik tezine aykırı tutumları olmaktadır. Bunun en bariz örneği, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin yüksek yargısına yönelik Sayın Cumhurbaşkanının ifadeleri olmuştur. Daha içten içe de bir yaklaşım, zararlı bir yaklaşım olduğu gözlemlenmektedir. Kıbrıs Türk halkının, Kıbrıs Türk toplumunun yaşam tarzına âdeta müdahale ve o yaşam tarzını değiştirmeye yönelik hamleler olduğuna dair bizzat Kıbrıs Türk halkının birtakım kaygıları vardır. Bu kaygılar gerçektir yani gerçek manada bir şikâyet söz konusudur; çoğunluk, bir zorlanma hissetmektedir.

Protokolün 14'üncü maddesinin yazımının çok daha iyi olabileceğini düşünüyorum, tahrirde bir hata var gibime geliyor. Bununla birlikte, bu eleştirilere rağmen, kültürel alanda KKTC'yle iş birliğimizi ve onların çabalarına katkıyı hedef alan bu protokolü bu hâliyle destekliyoruz. Umarım, uygulanmasında işaret edilen kaygılar bertaraf edilir yani uygulama bu kaygıları artıran değil, azaltan şekilde gerçekleştirilir.

Ben Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'yle ilişkilerimizde hem kültürel hem siyasi alanda bu dava sürdürülürken tutarlılık hatalarından uzak durulmasını ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin demokrasisine gerekli saygının -çünkü iyi bir demokrasidir- gösterilmesi gerektiğini son olarak vurgulamak istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Mustafa Bey, buyurun.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Ben de başta Bakanımız olmak üzere heyeti saygıyla selamlıyorum.

İki ülke arasında egemenlik, eşitlik ve karşılıklı menfaat ilişkilerine dayalı bir iyi niyet protokolünden, kültürel iş birliği protokolünden bahsediyoruz, söz ediyoruz fakat bu kadar iyi niyetli... Protokolün gerekçesini de okuduğumuz zaman, hemen paylaşmak istiyorum içerisinde ne olduğunu: “Kültür ve

turizm alanlarında iki ülke arasında geliştirilecek iş birliğiyle tiyatro, opera, bale, çok sesli evrensel ve çağdaş müzik alanında solist sanatçı, orkestra, koro ve grupların davet edilmesinin desteklenmesine, sanatçılar arasında iş birliği yapılmasına, sanatçıların eserlerini tanıtmasına ve eserlerinin iki ülke halkını buluşturmasına imkân tanımaktadır.” gibi bir sürü madde var ve kültürel iş birliğini destekleyen ifadeler var fakat gerçekten bazı ifadeleri bazen şaşkınlıkla dinlemek zorunda kalıyoruz. Gerekçeyi okumak lazım: Gerekçede ne yazıyor, iki ülke arasında ne gibi ilişkiler hedefleniyor, KKTC ile Türkiye arasındaki ilişkilerin boyutu nedir ve biz ne yapmaya çalışıyoruz, onlar ne yapmaya çalışıyor? Aslında gerekçeyi okuduğumuz zaman, maddeleri okuduğumuz zaman bunu çok net bir şekilde görebiliyoruz.

Buna rağmen, mesela, az önce kullanılan bir ifade, Gülüstan Hanım’ın ifadesi, diyor ki: “Diyaret İşleri Başkanlığı orada çalışma yapıyor, Sünni bir anlayış var, cami yapılıyor; bizim bunu kabul etmemiz mümkün değildir.” Yani bu, siz...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Öyle demedim, düzeltebilirim.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Sonra düzeltebilirsiniz yani genel olarak onu söylüyorsunuz. “Cami yapılıyor, Diyanet İşleri Başkanlığının bu çalışmasını doğru bulmuyoruz, orada Sünni bir anlayış geliştirilmeye çalışılıyor.” Yani bunu nereden çıkardınız, nasıl buldunuz? Cami yapılmasını mı istemiyorsunuz? Cami yapıyor olmak, Sünni bir anlayışı getirmek anlamına mı geliyor? Siz neye karşı olduğunuzu bence bir ifade etseniz doğru olur çünkü yanlış anlaşılacak cümleler kurduğunuzu düşünüyorum.

İkincisi, Yunus Emre Enstitüsü meselesi... Arkadaşlar, Yunus Emre Enstitüsüyle ilgili ısrarla böyle değişik, farklı bir bakış açısı var. Bu, bizim devletimizin kurumu; kültürel çalışmalar yapıyor, eğitim çalışmaları yapıyor, Türkçenin öğretilmesi ve öğrenilmesiyle alakalı dünyanın dört bir tarafında son derece güzel ve olumlu çalışmalar yapıyor. Yunus Emre Enstitüsünün yaptığı çalışmalardan neden bu kadar rahatsız olunuyor ve neden bu kadar ön yargılı yaklaşıyor, ben onu da açıkçası anlamakta zorlanıyorum.

Yine, bir başka madde... “Hükûmetin Azerbaycan’ı yeterince desteklemediği” gibi bir ifade kullandı Utku Bey. Arkadaşlar, Azerbaycan’ı biz her alanda, uluslararası her alanda...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Ben Azerbaycan’dan KKTC’ye yeterince destek alamadığımızı söyledim. Yoksa öyle demem; tam tersi, o konuda görüşümü biliyorsunuz zaten.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Eyvallah, o zaman ben yanlış anlamışım o ifadenizi.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Azerbaycan’dan, Katar’dan , Birleşik Arap Emirlikleri’nden, gündemdeki ülkelerden -biz çok yardım ediyoruz ama- KKTC’ye daha fazla katkı sağlanması lazım.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Bizim bu yönde de çok ciddi çalışmalarımız var, ben Türkiye’nin destek vermediği gibi algıladım; tamam, o zaman onu düzeltiyorum. Yani bizim Azerbaycan’la da KKTC’yle de ilişkilerimizin iyi olması, kültürel anlamda çalışmalar yapılması, bunlar Türkiye’nin önemseydiği konular ve arkadaşlar, bu konuları çok farklı yerlere çekerek yapılan bu çalışmalara da zarar vermemek lazım, bu açıyla bakmamak lazım çünkü çok açık bir gerekçe var, yapılmaya çalışılan şey ortada. Gerekçeye baktığımız zaman ifade edilen konuların çoğunun burada yer almadığını görüyoruz, Bakanımız da elbette bu konularla ilgili cevap verecektir.

Ben anlaşmanın protokolünün iki ülkeye hayırlı, uğurlu olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum Mustafa Bey.

Gülüstan Hanım, sizin tekrar bir söz talebiniz var zannedersem.

Buyurun.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Teşekkür ederim.

Şimdi, öncelikle, ben “Niye cami yapıyorsunuz?” demedim.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Ne dediniz?

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Bir alıntı yaptım, bir aktarım yaptım, “Kıbrıs Türk Öğretmenler Sendikası 2012 yılında Türkiye’yi ziyaret etmişlerdi ve o dönem Mecliste grubu bulunan partileri ziyaret ettiklerinde bir aktarımda bulunmuşlardı, ‘Türkiye’nin verdiği fonlardan bütün fonlar arasında geçişkenlik olduğu hâlde bir kalemde geçişkenlik yok.’ diye ifade etmişlerdi.” dedim. “Örneğin, siz eğitime ayırdığınız fonu diğer yerlere kullanabiliyorsunuz -turizme, yatırıma, ne dersenez- ama Diyanete aktarılan fonu sadece Diyanet İşleri için kullanıyorsunuz.” dedim. Bunun da gerekçesini şöyle ifade ediyorlar: “Çünkü Kıbrıslılar Sünni Müslüman olmalarına rağmen gündelik hayatlarında bunu siyasal kimlik olarak öne çıkarmıyorlar yani dinlerini kendileri ile Allah arasında yaşıyorlar.” Ben de “Bir siyasal kimlik olarak inançlarını öne çıkarmıyorlar yani İzmir gibi.” dedim, İzmir benzetmesini de ondan dolayı yaptım. “Bu nedenle de tıpkı dinî inançları öne çıkarmadığı, seküler yaşadığı için Hükûmetin İzmir’e alerjisi olduğu gibi, Kıbrıslı Türklere karşı da böyle bir alerjisi var, onun için inançsal anlamdaki fonunu başka yere aktarmıyor, bu alanda bir tahakküm kurmaya çalışıyor ya da ‘siyasal islam’ kavramını kullanmayalım, inancı orada bir tahakküm aracı olarak kullanıyor, ideolojik saiklerle fonları orada kullanıyor.” diye ifade ettim. Yoksa “Niye cami yapıyorsunuz, niye fon aktarıyorsunuz, niye Kur’an kursu açılıyorsunuz?” gibi bir ifade kullanmadım. Dedğim gibi, orası da Sünni Müslüman bir ülke, inancını yaşayan bir ülke. Tek farkı, inancını siyasetin önüne koymuyor, inancını kendi içerisinde yaşıyor; kastım buydu.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Mustafa Bey, buyurun.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Şimdi, tabii, “Kastım bu değil.” diyorsunuz ama şunu ifade etmek lazım arkadaşlar: Diyanet İşleri Başkanlığının bütçesi Diyanet İşleri Başkanlığı için kullanılır. Bu bütçeyi niçin yapıyorlar? Diyanet İşleri Başkanlığı orada cami yaptığı zaman Kıbrıs Türklerinin yaşamlarına müdahale mi etmiş oluyor? “Kendileri dinlerini yaşamak istiyor.” diyorsunuz. Diyanet İşleri Başkanlığı da -ki dünyanın birçok yerinde camiler yapılıyor, birçok ülkesine yapılıyor- Kıbrıs’a yaptığı zaman Kıbrıs’ın, Kıbrıslı Türklerin dinî alanına müdahale mi etmiş oluyor, Kıbrıslı Türklerin bireysel olarak dinlerini yaşamlarına engel mi olmuş oluyor? Bu ne demek? Bu nasıl bir bakış açısı?

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Bu fon aktarılamıyor diyorum. Bakın, her fon...

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Ben bir konuşayım.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Arkadaşlar, karşılıklı konuşmayalım. Gülüstan Hanım, Mustafa Bey konuşurken sizi dinledi.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Bu nasıl bir bakış açısı Allah aşkına? Ben sizin söylediğinizden şunu anlıyorum yani sizin bu konuyu buraya, bu kadar iyi niyetli bir protokolün içerisine getirmiş olmanızdan ben şunu anlıyorum: Siz cami yapılmasına karşı çıkıyorsunuz.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Bravo!

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Evet, ben bunu anlıyorum.

Niye Diyanet Başkanlığının oraya bütçe vermesine karşı çıkıyorsunuz?

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Bravo.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – “Diyanet İşleri Başkanlığı bütçeyi niye camide kullanıyor?” diyorsunuz. İnsanların bireysel dinlerine Diyanet İşleri Başkanlığı nasıl müdahale etmiş oluyor burada Allah aşkına, nereden çıkarıyorsunuz bunu? Nasıl bir yorum, nasıl bir bakış açısı?

Artı, Kıbrıs ile İzmir’i bir araya getiriyorsunuz, sanki Hükümet İzmirililerin hayatına müdahale ediyormuş gibi “Kıbrıslıların hayatına da müdahale ediyor” gibi bir yaklaşım sergiliyorsunuz. Ya, bu nasıl bir bakış açısı ya, nasıl bir ayrımcı bakış açısı; böyle bir şey olabilir mi? Bence hem bakışınızda hem sözlerinizde hem de bugün burada, bu kadar iyi niyetli bir protokol içerisinde bu konuyu taşımamızda kesinlikle art niyet var. Ve az önce söylediğim şeyde ısrar ediyorum çünkü lafın kenarından dolaşıyorsunuz, cümlelerin çevresinden dolaşıyorsunuz, anlam aynı yere çıkıyor.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum Mustafa Bey.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Sayın Başkan...

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Bir saniye...

Şimdi benim önümde 3 kişinin söz talebi var: Zafer Bey istedi, Zafer Bey’den sonra Hasan Bey istedi, sonra tekrar siz istediniz Gülüstan Hanım; bu sırayla devam ediyorum.

Lütfen, birbirimizin konuşmalarına müdahale etmeyelim, cevap hakkını mutlaka ben size vereceğim tabii.

Zafer Bey, buyurun.

ZAFER SIRAKEYA (İstanbul) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ben de açıkçası, tabii, bu anlaşmanın içeriğinin dışında bir tartışma alanına girilmiş olmasını hayretle izliyorum. Ancak tabii, Gülüstan Hanım’ın ifadesini de açıkçası... “Öğretmenler Sendikası”ydı, yanlış hatırlamıyorsam...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Kıbrıs Öğretmenler Sendikası.

ZAFER SIRAKEYA (İstanbul) – Kıbrıs Öğretmenler Sendikası’ndan bir alıntı yaparak gündeme getirmiş olduğu konu... İnsanların dini inançlarını bir şekilde yaşayabilmeleri için öncelikle öğrenmeleri gerekir, bilmedikleri bir şeyi herhâlde tatbik etmeleri mümkün değildir ve sizlerin de ifade ettiğiniz şekilde, Müslüman bir toplumdan bahsediyoruz. Herhâlde Müslüman olan bir toplumun dininin öğretilerini öğrenmesi kadar tabii bir şey olmasa gerek diye düşünüyorum. Öncelikle “İnsanların dinî bilgiler öğrenmesini daha ileri düzeyde belki siyasal İslam olarak ifade etmek istemiyorum.” derken esasında, ona yakın bir noktayı ifade etmek istediğinizi anlıyorum ben. Sadece, insanların kendi dinlerini öğrenmesinin bir siyasal İslam noktasına gelmiş olmasını veyahut da kendi mensubu bulunmuş olduğum partinin İzmir’e bakış açısının farklı bir tezahür olarak ifade edilmiş olmasını da hakikaten anlamakta güçlük çektiğimi belirtmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum Zafer Bey.

Hasan Bey, buyurun.

HASAN TURAN (İstanbul) – Sayın Başkanım, öncelikle hayırlı olsun.

Kıymetli Bakanlık mensuplarımızı da Bakan Yardımcılarımızı da saygıyla selamlıyorum.

Tabii, şimdi, Kıbrıs meselesiyle ilgili, bu anlaşma çerçevesinde işin dönüp dolaşıp biraz Osmanlı, biraz da İslam meselesine gelmiş olması biraz da doğası gereği. Tabii, Kıbrıs’la bizim ilişkilerimiz sadece cumhuriyet tarihiyle sınırlı değil, o yüzden anlaşmanın içerisinde Osmanlı maddelerinin de geçmesi normaldir. 1571’den beri -bu topraklar- Türklerin yurdu olmuş, Türk İslam yurdu olmuş bir

coğrafyadan bahsediyoruz. Hani, Kıbrıs'a gidenler de bilir; Selimiye Arap Ahmet Paşa, Ağa Cafer Paşa, Piri Paşa, Haydarpaşa ve Lala Mustafa Paşa Camileri Kıbrıs'ta vardır. Bunun dışında, tarihî camilerin dışında sonradan yapılmış camiler de vardır, Müslüman Türk yurdudur.

Tabii, Kıbrıs meselesinde, zaten Hükümetimizin ne yaptığı ortadadır. Öncelikle, uluslararası toplumun, Birleşmiş Milletler başta olmak üzere Avrupa Birliği merkezli tezlerle ilgili bugüne kadar hep iyi niyetli yaklaşmış, hep elini uzatmış, hep olumlu yönde davranış göstermiştir. Bu, aslında Türk dış politikasının da geleneksel çizgisidir takip ettiğim kadarıyla. Bizim Hükümetimiz de bu anlamda oyunu bozan değil, oyunu kurmaya çalışan; ilişkileri bozmaya çalışan değil, ilişkileri geliştirmeye çalışan; barıştan, huzurdan yana olan bir tutum takınmıştır, davranış ortaya koymuştur ama karşı tarafın bir tarafı tutup diğer tarafı oyalamaya kalkması, artık Türkiye'nin de kendi tezleriyle, kendi milletini, toplumunu, varlığını orada korumaya yönelik çabalarıyla, son yıllarda da aynı şekildeki tutumuyla devam ediyor.

Bir taraftan Türk varlığını orada güçlendirme, koruma çabalarımız devam ederken onların insani ihtiyaçları için de en çok yardımda bulunan biziz. Kıbrıs, yıllar sonra suya, herhâlde, Anadolu'da, bizim burada Cumhurbaşkanımızın öncülüğünde yapılan çabalar ve çalışmalar neticesinde kavuştu. Öbür taraftan, sürekli, Kıbrıs toplumunu hiçbir zaman Anadolu'dan ayırmayan bir yaklaşımla karşı karşıyayız; Kıbrıs'ın maddi ihtiyaçlarının karşılanması kadar manevi ihtiyaçlarının da karşılanması bizim gündemimizde.

Yunus Emre Enstitümüz devletimizin mümtaz, saygın bir kurumudur; Türk kültürünün, geleneğinin, örfünün yaşaması, yaşatılması, buna uygun bireylerin yetişmesi için dünyanın her bir yerinde faaliyet gösteriyor; Kıbrıs'ta da faaliyet göstermesinden daha olağan bir şey yoktur.

Bir milleti millet yapan çeşitli umdeler vardır, ilkeler vardır, özellikler vardır; başta din gelir. Din birliği, dil birliği, gelenek, kültür birliği; bunlar toplumları, yığınları, kalabalıkları millet yapan şeylerdir. Bunlardan birkaç tanesini çıkardığımız zaman, orada millet varlığından söz etmek mümkün değildir. Dolayısıyla ihtiyaç varsa o ihtiyacı karşılamak, ihtiyaç yoksa da ihtiyacı sürekli takviye etmek, dinî yapıyı ihdas etmek, millî varlığımızı, millî kültürümüzü yaygınlaştırmak, millî bireyler yetiştirmek her devletin kendi inancına, kültürüne göre ortaya koyduğu tutum ve davranıştır diye düşünüyorum.

Bir anlaşma bu, bu anlaşma gibi geçmişte de birçok anlaşma yapılmıştır. Bunların burada çok fazla tartışılıyor olmasını doğrusu yadırgarım. Kıbrıs'a Ankara'dan, İstanbul'dan, Anadolu'dan, Türkiye'den bakmak lazım; Kıbrıs'a Londra'dan, Paris'ten, Amerika'dan, New York'tan bakmamak lazım diye düşünüyorum; Kıbrıs'a buradan bakmak, buradaki milletimizin değerleri üzerinden bakmak ve görmek gerekir diye düşünüyorum doğrusu.

Birine cevaben de söylemiyorum, “siyasal İslam” terminolojisini de oryantalist bir terminoloji olarak görüyorum; Müslümanları marjinalize etmek, terörize etmek için üretilmiş bir kavramdır, Batı'nın mutfağında üretilmiştir. Maalesef, ülkemizde de bunu bolca tercih eden, Müslümanları biraz kriminalize eden, biraz terörize eden bir kafa ve bir anlayışla karşı karşıyayız. Bilinçli dindarları, işte, dinine, milletine, tarihine, geleneğine sahip çıkan insanları âdeta biraz böyle diğer toplumlardan, diğer Müslüman kitlelerden ayırtırmak için Batılılar böyle bir kavram, böyle bir anlayış üretmişler; bizimkilerin bir kısmı da bu kavramın üzerinden gidip geliyorlar. Her din, her inanç, her kültür mutlaka yaşama dönüşür. Yani Almanya'ya gittiğinizde Köln'de Dom Kilisesi'ni görürsünüz, ziyaretçilerini görürsünüz; ziyaretçiler kiliseye gider, ibadetlerini, ayinlerini yapar kendi kültürlerine, inançlarına göre. Londra'ya gittiğinizde görürsünüz; Paris'e gittiğinizde en tepede, en yüksek yerinde beyaz kiliseyi görürsünüz; bütün Paris halkı gelir, bütün Avrupa gelir, orada ibadetlerini yapar. Yani yaşama dönüşmeyen bir inanç nasıl bir şeydir, ben doğrusu merak ediyorum.

Herkesi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum Hasan Bey.

Gülüstan Hanım, buyurun.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Şimdi, aslında, sözlerim çarpıtıldı Sayın Başkan, başından itibaren de ne söylediğim çok açık ve net ama çok normal çünkü bu neredeyse bir gelenek hâline geldi yani bizim inanca dair söylediğimiz her şeyi çarpıtıp “Siz İslam’a karşısınız, siz camiye karşısınız. Siz cami mi yapılmasını istemiyorsunuz?” gibi argümanlarla öne çıkmanın kendisinin sorunlu bir şey olduğunu ifade edelim. (Gürültüler)

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Arkadaşlar, lütfen müdahale etmeyelim.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Şimdi, birinci mesele, ben çok açık ve net şunu söylüyorum, bu benim tespitim değil, bizzat Kıbrıslıların kendi tespiti, diyorlar ki: “Bizim fonlarımız arasında geçiş oluyor, bize aktarılan fonlar arasında, bir fon hariç; Diyanet.” Ben de buradan söylüyorum ki AKP’nin önceliği, örneğin Kıbrıslıların eğitimi, Kıbrıslıların gelişmişliği...

HASAN TURAN (İstanbul) – Onlar da var.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Onları da yapıyoruz.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – E, dinleyecekler mi Sayın Başkan? (Gürültüler)

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Arkadaşlar, dinleyelim.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – ...Kıbrıslıların bağımsızlığı meselesi değil ama şu bir öncelik: Yani oradaki toplumsal yapıyı, orada dinî olmayan yani dindar olup dini siyasetin önüne koymayan, dini siyasallaştırmayan toplumsal yapıya AKP müdahale etmek istiyor; söylediğimiz çok açık ve net, tıpkı Türkiye’de yapmaya çalıştığınız gibi. Türkiye’de de dindar bir toplum, Türkiye’de de Müslümanlar var, Hristiyanlar var, bir sürü inançlar var ama AKP dinî referansla siyaset yapıyor. Bu bir hakikati değiştirir mi?

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) – Bu yüzden mi farklı dinler, mezhepler bir arada yaşıyoruz?

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Ne yapıyorsunuz?(Gürültüler)

Şimdi, ikinci bir mesele... Şimdi -tam göremediğim için Zafer Bey galiba- Sayın Vekilimiz şöyle dedi: “Önce bilmek gerekir.” Şimdi, buradan şunu alıyorum: “Biz, Kıbrıslılara fon gönderiyoruz, o fonu da başka yere aktarmıyoruz çünkü Kıbrıslılar dinini bilmiyor, önce bilmeleri lazım, uygulamaları için.”

ZAFER SIRAĞAYA (İstanbul) – Bu nasıl bir zorlama yorum.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Şimdi, işte, tam bunu derim, tam bunu derim değil mi? Şimdi, söylediğinizi böyle anlatsak dersiniz ki: “Bu nasıl bir zorlama yorum.” Aynı zorlama yorum burada var Sayın Başkan; söylediğim çok net, diyorum ki: Kıbrıs’a aktarılan bütün fonlar arasında geçiş var ama “inançsal anlamda” dediğimiz yani cami inşaatları, Kur’an kursları, dinî etkinlikler gibi meselelere, işlere ayrılan, Diyanete ayrılan fonlardan...

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) – İnançlara müdahale...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – ...bir başka alana, örneğin, eğitimde bir eksiklik yaşandı, siz onu eğitim alanına aktaramıyorsunuz; diyelim ki yatırımda bir eksiklik yaşandı “Ya, tamam, bu iş şimdilik kalsın, biz yatırıma öncelik verelim.” demiyorsunuz; kastım budur. Aynı bu “gâvur İzmir” meselesi de -şimdi gocuuyorsunuz ama- lütfen yani kimin eseri? Biz demiyoruz yani.

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) – O konuşmanın tamamını dinlerseniz...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Ben demiyorum yani. Bu “gâvur İzmir” kavramsallaştırması bizim kavramsallaştırmamız değil. Bu anlamıyla, siz İzmir’e, gündelik hayatına çok fazla müdahale edemiyorsunuz ama ne yazık ki...

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) – İnançlara müdahale...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – ...Kıbrıs’ın ekonomik bağımlılığı nedeniyle, uluslararası arenada Kıbrıs’ı kimsenin tanımamış olması nedeniyle hegemonik bir ilişki kuruyorsunuz ve bu hegemonik ilişkiyi de dinsel referansla yapıyorsunuz, inançsal referansla yapıyorsunuz; Kıbrıs’ın toplumsal yapısını değiştirmek istiyorsunuz, orayı da farklı, kendi ideolojik bakışınıza göre şekillendirmek istiyorsunuz; biz buna karşıyız. Biz, Kıbrıslıların kendi dilini, kendi inancını, kendi kültürünü yaşamalarından yanayız, dışsal hiçbir müdahalenin doğru olmadığını düşünüyoruz. Kıbrıs’ın bağımsızlığı, Kıbrıslıların kültürü, Kıbrıslıların inancı Kıbrıslıları ilgilendirir. Türkiye Cumhuriyeti devleti Kıbrıs’ı koruyup kollamak istiyorsa bağımsız kültürü, inancı, dili ve uluslararası anlamda da statüsü için mücadele etmesi gerekir; buradan oraya ideoloji transferi, buradan oraya vatandaşlık transferi yaparak seçim hesapları yapmamalıdır; Kıbrıs’ı arkabahçesi olarak görmekten çıkarmalıdır, son seçimdeki gibi müdahalelerle Kıbrıs’ı kendisi için bir ilhak alanı olarak görmemelidir. Evet, Türklerindir ama aynı zamanda Rumlarındır; iki devletli çözüm için, barış için Türkiye barışçı, yapıcı müdahalede bulunmalıdır. Demek istediğimiz budur, bunların dışındaki her şey Kıbrıslıların aleyhinedir ne yazık ki. Türkiye Cumhuriyeti devleti, eğer Kıbrıslıların lehini düşünüyorsa o zaman hiçbir hükûmetin ideolojik angajmanına göre; değil o ülkenin yapısına ve dokusuna göre davranmalıdır. Bugün AKP geldi, AKP’nin ideolojik angajmanlarına göre; yarın başka biri geldi, başka bir hükûmetin ideolojik angajmanlarına göre bir başka ülkeye müdahale etmeyi doğru bulmuyoruz. Kastım budur; buradan sizin söylediğiniz hiçbir anlam çıkmıyor, çıkmaz.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Peki, teşekkür ediyorum.

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) – Başkanım, hemen bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Bir saniyenizi rica ediyorum arkadaşlar...

Şimdi, tabii, yaklaşık bir saattir bu anlaştmanın üzerinde müzakere yapıyoruz.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Başkanım, anlaşmanın maddelerinde hiç olmayan bir şeyi...

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Müsaade ederseniz arkadaşlar...

Konunun içeriğiyle alakalı olan bir müzakereden çıkarak farklı noktaya geldik.

Şimdi, biraz evvel Gülüstan Hanım’ın dile getirmiş olduğu Hükûmet politikasıyla alakalı sözden kendime bir pay çıkarmak durumunda kalıyorum. Şundan dolayı: Gülüstan Hanım, ben biliyorsunuz bundan önceki siyasi kariyerim içerisinde Hükûmette de görev yaptım. Gençlik ve Spor Bakanı olduğum dönem içerisinde Kıbrıs’la ilgili olarak -çünkü sizin dile getirdiğiniz bir konudan dolayı bunu dile getiriyorum, eğitim ve farklı konuyu dile getirdiğiniz için- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin farklı bölgelerinde yurt yapımıyla alakalı olarak destekleme konusunda ciddi manada çalışmalarımız oldu. Keza, aynı şekilde, spor müsabakalarını -ki bu, belki Utku Bey’in de dile getirmiş olduğu konuyu aslında birazcık da perspektif kazandırabilir- farklı spor müsabakalarını, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti takımlarının farklı spor müsabakalarını uluslararası tanınırlık çerçevesinde yapabilmeleri konusunda çalışmalarımız oldu. Yani şunu dile getirmek istiyorum, birinci elden şahidi ve görevli olduğum konuyla alakalı olduğu için dile getiriyorum: Tek bir nokta üzerinden Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’yle bir ilişkimiz mevzubahis değildir.

Ancak, şunu da lütfen söylememe müsaade edin: O veya bu şekilde bir benzetme yapmak, bir örnekleme yapmak kastıyla birtakım örnekler ortaya koydunuz. Burada AK PARTİ'nin, Cumhurbaşkanımızın -burada AK PARTİ İzmir Milletvekili olarak bulunuyor aynı zamanda Ceyda Hanım- arkadaşlarımızın İzmir'e yönelik olarak tasvirinizden... Ben şahsen de doğru bir tasvir olduğunu düşünmüyorum. Neden?

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Benim fikrim değil Sayın Başkan, tenzih ederim İzmir'i; asla öyle bir şey...

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Bir şey değil. Ben sizin fikriniz olarak zaten kabul etmedim yani aynı düşüncede olmadığımızı söylüyorum.

Ülkemizin her bir vilayeti, her bir ilçesi, her bir mahallesi, her bir köyü eşittir ve hepsinin de hakları, hukukları Türkiye Cumhuriyeti devletinin güvencesi altındadır; insanlarımızın da kendi inanç, düşünce ve fikir hürriyeti çerçevesinde yaşama hakları vardır. Bizim de Hükümet olarak -içinde görev yaptığım için söyleyebiliyorum- sizin dile getirmiş olduğunuz şekilde İzmir'i ayrı konumlandırmak gibi bir çabamız, bir düşüncemiz yok. Bakın, bu hafta sonu İzmir'de -bize nasip olan, temelini ben atmıştım- Alsancak Stadı açıldı ve inşallah, orada, Altay'ımız ülkemizi çok farklı müsabakalarda ümit ediyorum ki en iyi şekilde temsil edecektir uluslararası ve ulusal noktada. Yine, aynı şekilde, Göztepe de yine aynı şekilde...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Mutluluk duyarız Sayın Başkan.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – ...Göztepe de stadına kavuştu, çalışmalar devam ediyor.

HASAN TURAN (İstanbul) – Konutları yeni teslim ettik Sayın Başkan.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Oraya, işte, deprem konutları... Yani dolayısıyla, İzmir'e karşı herhangi bir olumsuz, ön yargılı veya farklı bakış açımızın olmadığını, böyle bir ayrımın da olamayacağını dile getirmek istedim.

Bu açıklamalarımın sonra söz isteyen arkadaşlarımız var. 3 kişi pardon 4 kişi, Utku Bey de söz istemiş.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Yok, ben istemedim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Gülüsthan Hanım'ı mı istedi? Pardon. 4 kişi, siz de vazgeçtiniz 3 kişi var. Bu noktadaki, bu anlaşma üzerindeki, bu konu üzerindeki müzakeremizde müsaade ederseniz -3 kişi var şu anda benden söz isteyen- sizler de sözlerinizi yeni bir sataşmaya veyahut da yeni bir farklı müzakereye ulaşmayacak şekilde dile getirirseniz sevinirim. Çünkü önümüzde 9 anlaşma daha var, bol bol vaktimiz var, en azından biraz yol alalım diye ümit ederim.

Bu düşünceyle, Mustafa Bey buyurun.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Ben de gerçekten hazırunun bu kadar zamanını aldığım için biraz üzgünüm ama üzüldüğüm konu şu: İçerik başka, konuştuğumuz konu başka; hâliyle cevap vermek zorunda hissediyoruz çünkü siyasi konular gündeme getirildiği zaman -herkes burada siyasi partileri temsil ediyor- biz de kendi siyasi partimize yapılan, söylenen sözlere elbette cevap vereceğiz. Biz şu anda iktidar partisiyiz, ülkemize hizmet etmeye çalışıyoruz, milletimize hizmet etmeye çalışıyoruz; yine -birçok kez arkadaşlarımız tarafından ifade edildi- Kıbrıs'a da hizmet etmeye çalışıyoruz, Kıbrıs Türkü'ne de hizmet etmeye çalışıyoruz. Ben Gülüsthan Hanım'ın bu sözlerine katılmıyorum: Kıbrıs özgür bir ülkedir, biz Kıbrıs'ın özgür bir ülke olduğunu düşünüyoruz. Kıbrıs insanı özgür bir şekilde hayatını orada sürdürebilmektedir, Kıbrıs insanı özgür bir şekilde dinî inancını yaşayabilmektedir ve özellikle Kuzey Kıbrıs Türk

Cumhuriyeti ile Türkiye Cumhuriyeti arasındaki ilişki kardeşlik ilişkisidir. Biz, Kıbrıs'taki Türklerimize de her türlü desteği vermeye çalışıyoruz. Çok tekrara düşmeyeceğim -siz az önce ifade ettiniz- Diyanet İşleri Başkanlığının bütçesinin Diyanet İşleri Başkanlığının hizmetlerinde kullanılması kadar doğal bir şey olamaz yani bunun eleştiri konusu yapılmasını ve bunun buraya taşınmasını ben eleştirdim. Aslında demokratik olarak söylenen sözlerin eğer biraz daha derine inerek, o sözleri irdelersek vekilimizin kendi düşünce yapısının çok da demokratik olmadığını, bizlere dikte etmeye çalıştığını görüyoruz; ısrarla da bunu tekrar tekrar söylüyor. Mesela İzmir meselesinin gündeme getirilmesinin ben başka bir amaç ve başka bir anlamı olmadığını düşünüyorum. Bir kez daha Vekilimize ricada bulunuyorum yani burada bu ifadeleri kullanmadan önce gerekçeyi açıkça okumasını tavsiye ediyorum çünkü eğitimle ilgili Kıbrıs'ta bir şey yapılmadığını ifade ediyor. Ben şu cümleyi okuyarak sözlerimi bitirmek istiyorum: “Protokol kapsamında kültür ve turizm alanlarında iki ülke arasında geliştirilecek iş birliğiyle tiyatro, opera, bale, çok sesli evrensel ve çağdaş müzik alanında solist sanatçı, orkestra, koro ve grupların davet edilmesinin desteklenmesi, sanatçılar arasında iş birliği...” diye devam eden kocaman bir protokol var. Bazı ifadeleri kullanmadan önce bence protokolü ciddi bir şekilde okumak lazım hem eğitim anlamında destek var hem birçok alanda karşılıklı iş birliği protokolü çerçevesinde çalışmalar var. Yani, burada gündem dışına çıkıp aslında birazcık da toplantının uzamasına biz de vesile olduk, mecburen cevap verme gereği hissettik, bunun için hazırandan özür diliyorum. Ama az önce de ifade ettiğim gibi, biz hepimiz ayrı ayrı siyasi partileri temsil ediyoruz; bizim partimize, bizim yaptığımız hizmetlere dönük bir şey söylendiği zaman biz de cevap veririz Başkanım, kusura bakmayın bunun için.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Estağfurullah; teşekkür ediyorum.

Niyazi Bey, buyurun.

NİYAZİ GÜNEŞ (Karabük) – Teşekkür ederim.

Bir yanlış düzeltmek için söz almış bulunuyorum. Diyanet İşleri Başkanlığının bütçesi genelde personele has bir bütçedir -yani ben de bütçede beş yıl İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı yaptığım için biliyorum- yüzde 95 personel giderleridir. Cami yapımları, Kur'an kursu yapımları gibi fasılda Diyanetin fazla bir bütçesi söz konusu değildir. Orada bir bilgi yanlışlığınız var, onu düzeltmeniz doğru olur. Kıbrıs'tan buraya gelmiş bir sendikanın, bir derneğin görüşüne dayanarak bu Komisyonunda bilgi sunmak sizi yanıltabilir.

Diyanet İşleri teşkilatının Kıbrıs'ta -Sayın Büyükelçim de bilirler- diplomatik statüde elemanları olur, yani buralardaki sınavlardan geçmiş arkadaşlar orada hem Diyaneti hem devleti temsil ederler. Onun dışında Ortak Kültür Komisyonundan geçen din görevlileri vardır, orada oranın ihtiyacını giderecek arkadaşlar vardır. Bunların maaşları Türkiye Cumhuriyeti devleti tarafından ödenir. Oralarda yapılan camiler ve buna benzer Kur'an kursu gibi hizmetler hayri hizmetlerdir, vatandaşların katkılarıyla yapılan hizmetlerdir, vakıflar aracılığıyla yapılan hizmetlerdir. Dolayısıyla, yani devletin bütçesini doğrudan ilgilendiren hususlar değildir, bunu düzeltmemiz lazım.

Bir diğer husus, Diyanet İşleri teşkilatı anayasal bir kuruluştur, Türkiye'de olduğu gibi, yurt dışında da yani diğer Türk devletlerinde, Türk Cumhuriyetlerinde, Türk topluluklarının olduğu yerlerde yani buradan seçilmiş, Dışişleri Bakanlığı aracılığıyla gitmiş görevlilerimiz oralarda yaptıkları hizmetleri zaten meri mevzuat çerçevesinde yapan arkadaşlardır.

Türkiye'de İzmir'i farklı bir il olarak görmek de çok yanlıştır. Yani Manisa neyse, Aydın neyse, Muğla neyse oradaki il müftülüklerimiz hangi hizmeti yürütüyorsa İzmir Müftülüğü de aynı hizmeti yürütür, Diyanetin oradaki temsilciliği İzmir Müftülüğü aracılığıyla yürütülür. Hiçbir zaman Diyanet

teşkilatı hutbelerinde, vaazlarında, sohbetlerinde insanlarımızı ötekileştirici bir anlayış ve dil hiç kullanmamışlardır, kullanmazlar. Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren günümüze kadar Diyanet çizgisinde bir değişiklik söz konusu değildir. Diyanetin çizgisi Kur'an-ı Kerim ve sahih sünnete dayanır, bunun dışında bir anlayışı benimsemez. Yasalarımız da bu çerçevede bu görevi veriyor; insanlarımızı aydınlatma görevi, ibadet yerlerini yönetme görevi, ahlak esaslarına dayalı hizmeti yürütme görevi Diyanet İşleri Başkanlığının görevidir. Bu, Diyanet İşleri Başkanlığının Başkanı ve diğer görevlileri aracılığıyla yürütülüyor. Bu bakımdan bir ayırıcı dil kullanmak, milletimizin birliğine, beraberliğine zarar verici bir dili kullanmak doğru değildir, bunu ifade etmek istedim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Ceyda Hanım, buyurun.

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) – Başkanım, artık siz “Mevzuyu kapatalım.” dediğiniz için kapatıyoruz. O mevzunun dışında ben Kültür Bakanlığı temsilcimize sormak istiyorum: Dünyada bizim kaç tane Yunus Emre Vakfı temsilciliğimiz var?

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – 53 ülkede 64 temsilcilik.

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) – Biz, 53 ülkede -bunun da sadece kayıtlara geçmesi açısından altını çizmek istiyorum- ideoloji transferi mi yapmaya çalışıyoruz? Biz vatandaşlık transferi mi yapmaya çalışıyoruz ki şu an Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde bu enstitüyü açarken bu kadar olay çıkıyor?

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ederim.

Gülüstan Hanım, söz istediniz, buyurun.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle, Sayın Vekil Mustafa Bey'e ifade edeyim: Ben gayet iyi okudum yani ikide bir okumadığımı ifade ediyorsunuz, okudum. Ben, size “Bu anlaşmanın protokolünde eğitim yok.” demedim ki Sayın Vekil.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Eğitim desteği veriyoruz.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – “Eğitim desteği vermiyorsunuz.” da demedim, bakın, dinlememişsiniz.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Bakın, geriye dönün, tutanaklara bakın.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) –. Sayın Başkan da burada, tutanakları da getirebiliriz. Ben dedim ki: “Aktarılan fonların hepsinde geçişkenlik var. Eğitim için aktarılan fon ticaret için, turizm için, her neyse kullanılıyor. Bir tek dinî fon için aktarılan para da geçişkenlik yok, o sadece din işlerinde kullanılıyor.”

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Aldınız cevabını, onun da cevabını aldınız.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Bakın, önce ben size söyleyeyim, ona da cevap vereceğim. “Onda bir geçişkenlik yok.” dedim. Değil mi? Şimdi, buradan “Protokolde eğitim yok”u nasıl çıkardınız onu bilemiyorum gerçekten çünkü ben protokole dair “Eğitim var, yok”a dair bir şey söylemedim.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Ben “Protokolde yok.” demedim, “Protokolde eğitim var.” diyorum.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Hayır, benim öyle dediğimi iddia ediyorsunuz, “Protokolü okuyun, öyle gelin, burada eğitim var.” diyorsunuz. Ben zaten “Protokolde eğitim yok.” demedim.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Yok, “Okuyun, öyle gelin.” de demedim, “Tavsiye ediyorum, bir daha okuyun” dedim.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Dedim ki: Fon aktarıyorsunuz, bütün fonlar arasında geçişkenlik var.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Anlattık, siz de dinlediniz.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Eğitim fonuyla turizm fonu arasında geçişkenlik var ama diğer fonda geçişkenlik yok, Diyanet fonunda geçişkenlik yok; söyledığım çok açık ve net.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Dinlediniz işte, aldınız cevabını.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Şimdi ona da cevap vereceğim, ben önce size cevap veriyorum. Siz benim ne dediğimi çok iyi anladınız, sabahtan beri çarpıtarak söylüyorsunuz söylediğimi. Bakın, bu bir; yanlış.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Çarpıtan sizsiniz, ben değilim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Arkadaşlar, lütfen...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Hayır, benim söylemediğim bir şeyi ısrarla söylemişim gibi ifade ediyorsunuz. Tutanaklar açık, söylediğim çok net.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Arkadaşlar, bir saniye.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Böyle konuşmanız doğru değil Gülüstan Hanım, yani kırıcı konuşmadan, uluslararası bir dille konuşabiliriz.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Ama “Okumadınız.” diyor.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Böyle bir şey hoş değil.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Arkadaşlar, bir saniye.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Olur mu böyle bir şey?

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Arkadaşlar, lütfen bir saniyenizi rica ediyorum.

Bakın, lütfen birbirimizin şahsiyetiyle alakalı konularla ilgili olarak konuşmayalım. Konumuzla ilgili zaten bayağı bir yan yola girdik ama ifade etmeniz açısından durdurmak istemiyorum. Lütfen herkes...

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Başkanım, kötü bir şey değil ki tavsiye, ben okuması için tavsiye ediyorum.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Okuduğumu ifade ediyorum ben de.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Mustafa Bey, lütfen.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) - Pardon Başkanım.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Sayın Başkan...

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Herkesten ricam... Bakın, ben söz kesmek veyahut da sözü kısıtlamak noktasında olmak istemiyorum. Herkesten bir şey rica ediyorum: Artık lütfen konunun içeriğine dönük olarak yapılan çalışmalarımıza dönelim. Birbirimize birtakım cevaplarımız oldu, bunları da artık toparlayalım ve lütfen buradan yürüyelim. Birbirimizin şahsiyetine lütfen şey yapmayalım.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Size katılıyorum Sayın Başkan ama benim yaptığım ilkinde de ikincisinde de hiçbir şey yoktu. Ne yazık ki Mustafa Bey bu uyarıyı getirdi, onu ifade edelim. Demin de ifade ettiğim gibi...

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Yok, siz bir şey söylemediniz yani.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Yok, çok açık ve net.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Ya, lütfen bu konuyu açıklayın ve geçin bence, böyle şahsi şeylere girmeyin.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Geçiyorum.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Siz konuşmadınız, ben konuştum öyle mi?

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Arkadaşlar...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Hayır, bakın, ben...

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Mustafa Bey, daha 9 anlaşma var, daha çok konuşacağız.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Mustafa Bey...

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Ama Başkanım, tahrik ediyoruz.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Sayın Başkan, “Aktarıldı.” diyorum ya, “Aktarılmayan o kalem.” diyorum ısrarla “Eğitim yok.” deniliyor.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Hepsi kayıtlara geçti.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Gülüstan Hanım, anlaşıldı meramınız, lütfen...

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Hep aynı şeyleri söylüyorsunuz.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Yani, ne söylediğim çok net.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Tamam, söylediniz, söylemediğinizi ifade ediyorsunuz, kayıtlara girdi, lütfen artık toparlayalım. Arkadaşlar, lütfen toparlasın.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Şimdi, diğer bir mesele, Niyazi Bey’in söylediği mesele, Diyanet İşleri. Ben, Diyanet orada direkt şu yatırımı yapıyor, parası şuraya aktarılıyor demiyorum. Şunu söyledim çok açık ve net -evet, referans verdiğim yerden tekrar da teyit ederim- diyorum ki: Öğretmenler Sendikasının ifadesi bu. Diyanete aktarılan kalemde geçişkenlik yok, katı bir kalem yani Diyanete aktarılan bütçenin yüzde 75’i diyelim ki personel gideri, ayrılan bütçenin yüzde 15’i mi diyelim -atıyorum- cami, Kur’an kursu... Bu yüzde 15 de başka bir yere ayrılmıyor.

NİYAZİ GÜNEŞ (Karabük) – Yatırım bütçesi yok, yok...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) - Ya, neyse işte... Aktarılan, din hizmetleri için ayrılan bütçe için söylüyorum -kastım buydu- yoksa orada personele şu ayrılıyor, bu ayrılıyor demiyorum, bu noktada bir esneklik yok diyorum. Bunun gerekçesini de durduğumuz yerden şuna bağlıyorum: Oranın toplumunu dönüştürmeye dönük bir niyete bağlıyorum. Bu benim fikrim, bu bizim parti olarak fikrimiz, katılamayabilirsiniz ama biz...

NİYAZİ GÜNEŞ (Karabük) – Yanlış bir şey.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Olabilir, size göre yanlıştır ama biz...

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) – Fikir başka, gerçekler başka.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Yok, işte gerçekler farklı... Oraya girersek fikir ile gerçekler arasında çok fark var.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Ama Gülüstan Hanım, sizden de rica ediyorum artık... Lütfen... Lütfen...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Toparlıyorum Sayın Başkan.

İfade ettiğimiz şu: Siz ideolojik olarak Kıbrıs Türk toplumunu dönüştürmek istiyorsunuz, seküler yapısını dönüştürmek istiyorsunuz, müdahale ediyorsunuz; çok açık, özcesi bu. Bunun anlaşılmayacak bir yeri yok ki.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Biz de ona itiraz ediyoruz işte.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Edebilirsiniz, söyledığımız bu.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – Her şeyi söylüyorsunuz, “Söylemedim.” diyorsunuz da o ilginç.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Yo, söyledığıme söyledim diyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Başka söz almak isteyen arkadaşımız var mı?

Yavuz Bey, size yöneltilen sorular vardı.

Buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Birkaç başlıkta soru ve değerlendirmeler oldu. Temel olarak bunları anlaşma kapsamında da cevaplamak isterim.

Öncelikle, bu anlaşmada yer alan hükümlerin KKTC’nin egemenlik hakkına hanel getirdiğine yönelik birtakım değerlendirmeleri oldu milletvekillerimizin.

Sayın Başkanım, esasen, burada, Dışişleri Komisyonunuzda, Parlamentomuzda bir uluslararası anlaşmayı müzakere ediyoruz. Uluslararası anlaşma zaten iki egemen ülke arasında akdedilen metinlerden müteşekkil anlaşmalardır dolayısıyla burada zaten KKTC’nin egemenliğine hanel getirmek bir tarafa, bu egemenliği tescilleyen bir yaklaşım vardır. Dışişleri Komisyonumuzda KKTC’yi ilgilendiren bir konuda ikili bir anlaşmayı görüşmemiz, bu egemenlik hakkına asla hanel getirecek bir nitelik teşkil etmemektedir.

Anlaşmanın içeriğiyle ilgili, bu bağlamda KKTC’nin egemenliğini ihlal eden değerlendirmelere bakıldığında; burada, tabii, Yunus Emre Enstitülerimizin bir mekanizma olarak kullanılması son derece doğaldır Sayın Başkanım çünkü -az önce vekilimizin sorusuna da cevaben söyledim- bugün 53 ülkede 64 Yunus Emre Enstitüsü temsilciliğimiz var, bu temsilciliklerimizde hem Türkçenin öğretilmesi hem kültürel tanıtımının yapılması ülkemize sadece katkı sağlayan bir nitelik taşır. Bu bakımdan, biz Yunus Emre Enstitülerimizden son derece istifade ediyoruz ve Yunus Emre Enstitülerimiz aracılığıyla başka ülkelerle de pek çok ortak faaliyet yapıyoruz. Yani örneğin, Fas ve Almanya’da biz MIKTA ülkeleriyle ortak mutfak etkinlikleri yaptık Yunus Emre Enstitülerimizde. Yine, Amerika ve Fransa’da “Ertuğrul” filmini Kore Kültür Merkezleriyle birlikte icra ettik. Yani zaten kültür ve sanat faaliyetlerinin temel amacı olabildiğince geniş kitlelere yayılmasının teşvik edilmesi ve buna yönelik her faaliyeti de biz Yunus Emre Enstitülerimiz marifetiyle bütün dünyaya duyuruyoruz. Ha, Yunus Emre Enstitüleri olmayan ülkelerde ne yapıyoruz? Orada büyükelçiliklerimiz ve temsilciliklerimiz vasıtasıyla... Zaten Yunus Emre Enstitüsünün yapacağı faaliyetleri büyükelçiliklerimiz aracılığıyla, temsilciliklerimiz aracılığıyla gerçekleştiriyoruz. Bu anlaşmada da aslında Yunus Emre Enstitüsü bir mekanizma olarak uygulanırken Ünal Bey’in “Yunus Emre Enstitüsü olmayan yerlerde ne yapılacak?” şeklindeki sorusunu cevaplayan başka bir madde de var. Özellikle 16’ncı maddede, biz Türkiye Cumhuriyeti olarak nasıl ki kendi kültürel ve sanatsal faaliyetlerimizi Yunus Emre Enstitüsü olmayan yerlerde misyonlarımız

ve temsilcilerimiz aracılığıyla gerçekleştiriyorsak buralarda da yine temsilcilerimiz aracılığıyla bu faaliyetleri desteklemeye devam edeceğiz. Zaten Yunus Emre Enstitümüzün bu anlamda küresel kamu diplomasisi “network”ünün de bir üyesi olması, bu bakımdan çok geniş bir “network”ü de kendiliğinden sağlamış oluyor. Burada sadece Yunus Emre Enstitüsünün bir mekanizma olarak kullanılmasının tescillenmesini son derece doğal bir durum olarak değerlendiriyoruz ama olmayan yerlerde de yine temsilcilerimiz aracılığıyla faaliyetleri destekleyeceğiz.

Tabii, burada bir realite var: Şu anda KKTC’nin maruz kaldığı tecrit politikasını aşmanın yolu, elbette Türkiye’nin garantör bir devlet olarak burada KKTC’yle her alanda gösterdiği kader birlikteliği ve bunun kültür ve sanatta da özellikle tecrit politikalarını delmek adına, bunları aşabilmek adına son derece etkin bir platform olduğunu değerlendiriyoruz. Kültür ve tanıtımı desteklemek, aslında Türkiye ile KKTC arasında imzalanan iktisadi ve mali iş birliği anlaşmasının da temel unsurlarından biridir.

14’üncü maddeyle ilgili hem Aydın Bey’in hem Ünal Bey’in yine değerlendirmeleri oldu. 14’üncü maddede, burada aslında kayda geçirilen hem Osmanlı öncesi hem Osmanlı Dönemi hem Cumhuriyet Dönemi. Burada, Kıbrıs’taki Türk varlığının bilimsel bir zeminde tarihçilerimiz tarafından ortaya çıkarılması ve bütün dünyaya duyurulması çabası söz konusu. Burada bir diktenin veya yeni bir tarih yazımının bu bilimsel zeminde mümkün olamayacağı zaten muhakkak. Dolayısıyla burada kastedilen ve amaçlanan tamamen Kıbrıs’taki Türk varlığının tarihsel bir zeminle bütün dünyaya duyurulması, anlatılması ve bunu da bilimsel bir zeminde yapacağımızı kayda geçiriyoruz.

Ünal Bey’in yine malzeme değişimiyle ilgili sorusu oldu. KKTC’nin gümrük işlemleri hem büyükelçiliklerimiz hem de TİKA temsilciliklerimizin bulunduğu ülkelerde zaten farklı konularda da gerçekleştirilen bir husus. Bu anlaşma kapsamındaki faaliyetlerde taşınacak malzemelerin gümrük işlemleri de yine misyonlarımız ve diğer kurum temsilciliklerimiz tarafından yakından takip edilecek.

Anlaşma kapsamında not edebildiğim sorular bunları Sayın Başkanım.

Utku Bey’in birtakım soruları oldu yine Kıbrıs meselesinin bütününe yönelik. Özellikle Crans-Montana görüşmelerine yönelik, Rum basınında sızdırılan, ortaya atılan birtakım iddialara yönelik sorusu oldu. Bu iddialar, bu algı operasyonları, aslında dönem dönem Rum kesiminin özellikle iç siyasi gelişmeler bağlamında da adadaki çözümsüzlüğü teşvik etmek için kullandığı bir mekanizma. Aslında kendi basınında ortaya attıkları bu iddiaları bizzat Rum yönetimi kendisi çürütmüştür çünkü o dönemde gerek Anastasiadis’in gerekse Rum sözcülerinin yaptığı açıklamalara bakıldığında Crans-Montana görüşmelerinin Türkiye’nin garantörlük hakkından vazgeçmediği için durdurulduğunu ortaya atmışlardır, savunmuşlardır. Aslında aparat olarak kullandıkları bu algı operasyonunu bizzat kendileri çürütmüştür. Nitekim, biz o dönemde de yine Bakanlık olarak bu iddiaların gerçeği yansıtmadığını, Türkiye’nin garantörlük hakkından, 1960 Londra ve Zürih Anlaşmalarıyla teminat altına alınan bu garantörlük hakkından bir milim sapma olmadığını, asla vazgeçmeyeceğini daha önce bu iddialar gündeme geldiğinde ifade etmiştik. Bunu bizzat -az önce de söylediğim gibi- Rum yönetimi temsilcileri de ifade etmiştir.

Giriş yasaklarıyla ilgili konuda Sayın Bakanımızın soru önergesine verdiği cevabı zaten Utku Bey burada dile getirdi. Onun dışında ekleyebileceğim bir husus yok Sayın Başkanım.

Cevap vermediğim soru varsa Başkanım, yine cevaplayabilirim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyoruz.

Aydın Bey, bir söz talebiniz mi oldu?

AYDIN ADNAN SEZGİN (Aydın) – Evet.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Buyurun.

AYDIN ADNAN SEZGİN (Aydın) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, gerçekten, sizin de belirttiğiniz gibi, bu konudaki tartışma aşırı derecede uzadı ama Sayın Bakan Yardımcısı 14’üncü maddeye atıfta bulundu; ben verdiği cevaptan tatmin olmadım, ben burada yazımla ilgili bir sorun olduğunu söyledim.

İzninizle, belki bundan sonraki çalışmalara katkıda bulunabilir düşüncesiyle yeniden bu konu üzerine geliyorum.

Bakın “Taraflar, Osmanlı Dönemi öncesi, Osmanlı Dönemi ve Türkiye Cumhuriyeti Dönemi Kıbrıs eğitim tarihi...” Şimdi, nereden baksanız sıkıntı var burada. Tarihsel dönemler bunlar ama devlet isimleri var; Türkiye Cumhuriyeti devleti, Osmanlı Devleti. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti nerede burada?

İkincisi: Biz “Kıbrıs eğitim tarihi” diyoruz. Yani Rumları da mı dâhil edeceğiz buna, onu da mı araştıracağız? Cümle, hüküm, madde yanlış tahrir edilmiş, onu söylemeye çalışıyorum. Siz de bunu biraz yakından bakınca göreceksiniz. Lütfen, bundan sonra bu tür hatalar yapılmasın. Burada hem mantık hatası var hem de hukuk hatası var.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Utku Bey, buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakan Yardımcısına açıklamaları için teşekkür ediyorum, Crans-Montana konusuna açıklık getirdiği için. Zaten ben de konuşmamda böyle bir şey olmamasını temenni ettiğimizi, kimsenin de bunu böyle yapamayacağını söylemiştim ancak Kıbrıs Türklerinden Türkiye’ye girişine izin verilmeyenler konusunda Sayın Bakanın bir satırlık cevabını Komisyona tekrarlaması... Tabii ki Bakan Yardımcısı olarak Sayın Bakanına saygılı olabilir ama yani bizim zaten şikâyet ettiğimiz -bunu her fırsatta söylüyoruz- milletvekillerinin sorularına yeterli yanıt verilmesi gerekir. Şahsınıza değil ya da şahsınızda Sayın Çavuşoğlu’na da iletebilirsiniz, böyle bir yanıt olmaz. Yani “Niye alınmıyor?” diyoruz. Sizin yardımcınız ya da aramızdan birisi başka bir ülkeye alınmasa ve bir cümlelik “Egemenlik hakkımız, seni almıyoruz.” deseler, bunu kabul mü edeceksiniz, kabul mü edeceğiz? Bu, kabul edilemez. Yani hem “Kıbrıs Türkünün hakkını, hukukunu biz savunacağız.” diyeceğiz hem de almadığımızda “Egemenlik hakkım.” deyip kestirip atacağız; bu, kabul edilemez. Yani şahsınıza almayın, cevap veren kişiye de söylüyorum: Kabul edilemez. Mecliste sorulan soruyu AK PARTİ’de sorabilir, Cumhuriyet Halk Partisi de sorar, İYİ Parti de sorar, HDP veya MHP sorar. Bu sorulara lütfen aydınlatıcı yanıt verin. Benim sorum belli; gerekçesi nedir, kaç kişi yasaklanmıştır, bunun gerekçesi hakkında... Ben yasağın doğru olduğuna da inanmak istemiyorum ama yasak doğrulanıyor “Egemenlik yetkimizdedir.” deniliyor ama bunu anlatmanız lazım. Karşınızdaki, işte, beğenin beğenmeyin, bir dönem seçilmesine de destek verdiğiniz KKTC Cumhurbaşkanının Basın Danışmanı, buraya gelmiş, alınmamış, “tweet” atmış “Ben şeyden dönüyorum.” diye. Ya da aydın, yazar vesaire, görüşünü beğenmezsiniz, çok kızarsınız ama seyahat özgürlüğünü vesaire yaparsınız, yarın öbür gün bizim başımıza geldiğinde bu yanıtı bizim önümüze koyarlarsa böyle bir yanıtı kabul mü edeceğiz? Lütfen, Türkiye Büyük Millet Meclisine, vekillerden gelen sorulara aydınlatıcı yanıt verin. Bakın, sadece benim soruma yanıt vermediniz değil, Ada’da da bu merak ediliyor, “Bu insanlar niye alınmıyor.” diye. Kaç kişi var, liste belli değil; 82’nci madde nedir, bu belli değil. Gerekirse kapalı oturum yapılır, arkadaşlar çıkarlar ama milletvekillerine saygınız olması lazım, bunun gerekçesini anlatmanız lazım. Yani bunu daha nasıl izah edeyim, böyle bir yanıt kabul edilebilir mi?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Siz gereken yanıtı verdiniz diye düşünüyorum Yavuz Bey, Utku Bey’in dile getirdiği konuyu da Bakanlığınız noktasındaki kuruma iletirsiniz.

Evet, teklifin tümü üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin 1’inci maddesini okutuyorum:

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE KUZHEY KIBRIS TÜRK
CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA KÜLTÜREL İŞ BİRLİĞİ PROTOKOLÜNÜN
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN
TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 13 Şubat 2020 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültürel İş Birliği Protokolü”nün onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(2/2756) esas numaralı Kanun Teklifi’nin Komisyon Raporu hakkında Karabük Milletvekili Niyazi Güneş, Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey, Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan, Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak’ın özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Akif Çağatay Kılıç

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz varsa 2 Aralık Perşembe günü saat 17:00’e kadar muhalefet şerhlerini iletmelerini rica ediyorum.

Kültür ve Turizm Bakanlığı temsilcilerine teşekkür ediyoruz.

Arkadaşlar, gündemimizin 2’nci maddesine geçiyoruz, geçmeden önce bir ricam olacak, lütfen, istediğiniz kadar tabii ki konuşma hakkına sahipsiniz ve konuşabilirsiniz ama birazcık özet tutabilerseniz sevinirim. Bu kadarını hatırlatayım.

Gündemin 2’nci maddesine geçiyoruz.

2.-Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesinin KKTC’de Eğitim-Araştırma Yerleşkeleri (ASBÜ-KKTC) Kurmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3668) (***)

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesinin KKTC’de Eğitim-Araştırma Yerleşkeleri (ASBÜ-KKTC) Kurmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi.

(2/3668) esas numaralı Kanun Teklifi 2 Haziran 2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş ve 15 Haziran 2021 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir.

İlk sözü Dışişleri Bakanlığı temsilcisine veriyorum.

Buyurun Yavuz Bey.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Sayın Başkanım, KKTC’ye, biraz önce bahsettiğim kültürün yanı sıra eğitim alanında da destekte bulunuyoruz. Yükseköğretim konuları bu alanda öne çıkıyor.

KKTC’ye yönelik en öncelikli hedeflerimizden biri, bir yükseköğrenim adası olması, bu alanda marka hâline gelmesi. Şu anda Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde toplam 22 üniversite faaliyet gösteriyor. Ülkemizden de Anadolu Üniversitesi, ODTÜ ve İTÜ’nün Kuzey Kıbrıs kampüsleri bulunuyor. Ada’daki üniversitelerde bugün itibarıyla 108 binden fazla öğrenci öğrenim görüyor. İçinde bulunduğumuz akademik dönemde 144 ülkeden 45 bine yakın yabancı öğrenci de KKTC üniversitelerini tercih etmiş durumda. KKTC’nin artan üniversite sayısı ile yükseköğrenim alanında uluslararası çapta adından daha fazla söz ettirmesini hedefliyoruz.

Türk ve KKTC üniversiteleri ile yükseköğrenim kurumları arasında tecrübe paylaşımı ve iş birliğini geliştiriyoruz. Bu anlayışla 15 Haziran 2020 tarihli Cumhurbaşkanlığı Kararı’yla KKTC’de Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Rektörlüğüne bağlı akademik birim tesis edildi. Bu kararı takiben Ankara Sosyal Bilimler Üniversitemiz Lefkoşa’da bulunan Kıbrıs Sosyal Bilimler Üniversitesiyle protokol imzalayarak üniversiteyi devraldı, şimdiden de 700 öğrenciyle eğitim faaliyetlerine başladı.

Gündemimizdeki bu anlaşmayla öncelikle Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, KKTC’nin tüzel kişiliğini temsil edecek; böylelikle üniversite, arazi ve binaların tahsis, kiralınması ve satın alınması süreçlerinde yerel mevzuat bakımından yabancı sayılmayacak. KKTC’de yerel üniversitelere sağlanan teşvik ve muafiyetlerden yararlanabilecek. YÖK’ün KKTC’deki muadili YÖDAK’ın oluşturduğu çalışma gruplarına ve Üniversitelerarası Akademik Koordinasyon Kuruluna asli üye olarak katılabilecek.

Anlaşma, öğretim üyelerinin özlük hakları ve öğrencilerin kabulü yöntemlerine dair hükümler de içeriyor. ASBÜ personeli Kuzey Kıbrıs’ta sözleşmeli olarak görevlendirilmesi hâlinde Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesinden aylıklı izinli sayılacak. Görevli personel için gereken tüm izinler KKTC Çalışma Bakanlığı tarafından verilecek.

Üniversitede öğrenim görmek üzere ülkemizden gidecek öğrenciler ÖSYM’nin yaptığı merkezi sınavla seçilecek, YKS sınavıyla. Kıbrıslı Türk ve üçüncü ülke vatandaşı öğrenciler için ayrıca kontenjan belirlenecek. Mezun olacak öğrencilere Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Kıbrıs Akademik Birimi diploması verilecek.

Anlaşmanın onayı için yüce Meclisimizin desteğini bekliyorum, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

(2/3668) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

Millî Eğitim Bakanlığı temsilcisini dinleyelim.

Buyurun.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YÜKSEKÖĞRETİM VE YURT DIŞI EĞİTİM GENEL MÜDÜRÜ
CEMAL YILDIZ – Sayın Başkan, Sayın Bakanımızın yapmış olduğu açıklamalara ilave herhangi bir
hususumuz bulunmamaktadır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Peki,.

YÖK temsilcimiz de burada mı?

Buyurun.

YÖK GENEL SEKRETER VEKİLİ HALİL İBRAHİM AYÇİÇEK – Sayın Başkanım, Sayın
Bakanımızın belirttiği konuları biz de tekrar ediyoruz, bilgilerinize arz ediyorum efendim. İlave edecek
bir şeyimiz yok.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Peki, teşekkür ediyorum.

Evet, söz almak isteyen veya soru sormak isteyen Komisyon üyelerimiz varsa söz vermek
istiyorum.

Evet, buyurun Gülüstan Hanım.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Son söyleyeceğimi baştan söyleyeyim, şehrimiz var bu anlaşılmaya. Gerekçesine gelecek olursak,
şimdi, aslında biz AKP iktidarını daha çok sağlıkta dönüşüm meselesi üzerinden değerlendiriyoruz
ama bu dönüşüm meselesinde eğitimde dönüşüm meselesi de temel bir parametre ve AKP bütün yirmi
yıllık iktidarı boyunca da bu dönüşüm meselesinde -ne diyelim- kendi açısından ciddi bir yol aldı. Ne
yazık ki Türkiye’deki eğitim sistemini piyasalaştırdı, özelleştirdi; kamu eğitimi neredeyse tasfiye olma
noktasına geldi ve bu anlamıyla aslında olması gereken parasız, nitelikli ana dilinde kamusal eğitim
hizmetinden ziyade özele dayanan, daha çok piyasanın koşullarına terk edilmiş, parası olanın eğitim
aldığı bir yere doğru da eritti.

Tabii, bu anlamıyla yükseköğretim en sorunlu başlıklardan birini oluşturuyor. Neden en sorunlu
başlıklar? Birincisi, akademik kadrodaki tasfiye nedeniyle en sorunlu başlıklardan biri. Hatırlarsınız, 2016
yılında barış imzacısı akademisyenler “Bu Suça Ortak Olmayacağız” isimli bir bildiri yayınlamışlardı
ve o bildiriden sonra da kıyametler koparılmış ve o barış imzacısı akademisyenler üniversitelerden,
kürsülerden ve öğrencilerinden ayrılmışlardı; haksız hukuksuz bir şekilde üniversiteden ihraç
edildiler ve çoğu yargılandı. Bu yargılama sürecinde Anayasa Mahkemesine yapılan bireysel başvuru
sonucunda Anayasa Mahkemesi hak ihlali kararı verdi. Barış imzacılarının, akademisyenlerin temel
ifade özgürlüklerini kullandıkları ifade edildi ve bundan sonra bu kararın mahkemelere sunulmasıyla
da haklarındaki davalar düştü. Ama ne yazık ki aynı akademisyenlerin yani Anayasa Mahkemesi
tarafından haklarında beraat kararı verilen, haklarının ihlal edildiğine hükmedilen akademisyenlerin
birçoğuna OHAL Komisyonunda ret kararları geldi. Hâlihazırda OHAL Komisyonu bu ret kararlarını
vermeye ve onların tekrar kürsülerine, üniversitelerine dönmesini de engellemeye çalışıyor.

Şimdi, bunun kendisi bile aslında nasıl bir ideolojik kıyımın, nasıl bir akademik kıyımın Türkiye’deki
üniversitelerde yaşandığını gösteriyor. Akademisyen olarak ihraç edilenlere bakalım, çoğunluklu olarak,
daha çok, gerçekten bilimsel anlamda çok iyi yerlerde olan sol görüşlü, muhalif birçok akademisyenin

kürsülerden uzaklaştırıldığını görüyoruz. Bu anlamıyla Türkiye'deki üniversitelerin çoraklaştırıldığı, aslında akademik çalışma yapamaz hâlde, gerçek anlamda bir bilim yuvası olma özelliğinden gittikçe de uzaklaştırıldığı çok açık ve net bir şekilde görülüyor.

Diğer bir mesele, ne yazık ki rektörlük atama meselesi. Yani AKP çok söylenen bu kültürel hegemonyayı sağlayamadığı için, eğitimde genel anlamıyla bir dönüşüm, piyasalaştırma, özelleştirmeyi sağladığı hâlde aslında kadro yetersizliği nedeniyle ideolojik dönüşümü sağlayamadığı için birinci adımda akademisyenleri uzaklaştırdı, ikinci adımda rektörlüklere müdahale ederek, rektör seçimlerine müdahale ederek üniversite yapılarına müdahale etti. Bunlardan en önemlisi Boğaziçidir ki birinci atadığınız Melih Bulu'yu almak durumunda kaldınız, şimdi ikincisi... Hâlâ direniş Boğaziçi Üniversitesinde devam ediyor. Bununla beraber orada da ciddi bir akademik kırım yaşandığını ifade etmemiz gerekiyor.

Şimdi, bahsedilen anlaşma ve anlaşmanın yürütücüsü olan Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesine gelecek olursak; şimdi, bu üniversitenin başında kim var? Ben size söyleyeyim -kimmiş, adını da çok bildiğim biri değil ama- Musa Kazım Arıcan. Bu kim? Rektör. Bu Rektör ne yapmış? Kendisi 2007 yılında bir makale yazmış, altı yıl sonra bu makalede çok küçük değişiklikler yaparak akademi bunu bir hakemli dergide yayımlatmış ve böylelikle de akademi merdivenlerini hızla tırmanmış ve bu kişi şu anda Rektör. Yani intihal yapmış biri şu anda bu üniversitenin başında Rektör olarak bulunuyor, Cumhurbaşkanı ne yazık ki bunu Rektör olarak atamış ve bu kişinin, şimdi bunun başında bulunduğu üniversite Kıbrıs'ta bir yerleşke kuracak, orayı zaten devralmış durumda ve orada eğitim hayatını devam ettirecek.

Şimdi temel sorun şu: Bizim her zaman söylediğimiz, parti olarak da savunduğumuz, akademinin özgürlüğü, akademinin özerkliği ve bilimsel olması meselesinde çok...

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) – Yanlış, rektörün ismi yanlış, yanlış söylediniz.

NİYAZİ GÜNEŞ (Karabük) – Her şey yanlış ya, doğru bir şey yok ki.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Yok, benim notum öyle, Musa Kazım Arıcan.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) – Gazinin Rektörü o, Gazi Üniversitesinin rektörü.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Tamam, ben notumu düzeltirim; neyse tamam.

Bu, sizin intihal yapan rektör atamadığınız anlamına gelmiyor, Melih Bulu da intihal yapmıştı; kendisi karar aldı “Boğaziçine girilemez.” diye, şimdi aldılar görevden, kendi aldığı karar nedeniyle üniversiteye giremiyor. Yani bu sizin...

HASAN TURAN (İstanbul) – Yani Kıbrıs'tan gireriz, Gaziden, Boğaziçine geçeriz...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Yok, hayır, hayır...

HASAN TURAN (İstanbul) – ...oradan olmazsa Şırnak'a, gezeriz biraz.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Arkadaşlar, lütfen...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Bu, sizin akademide yaptığınız tahribatı gölgelemez. Bu sizin akademik kadro tasfiye etmediğiniz anlamına gelmez. Bu, sizin 1.128 akademisyeni ihraç ettiğiniz gerçeğini kapatmaz. Diğer bir şey, şu an idari bir mekanizma olan OHAL Komisyonu kararının Anayasa Mahkemesi kararını tanımadığı gerçeğini de değiştirmez. Sanırım bütün bu gerçekleri siz benden daha iyi biliyorsunuz çünkü bire bir yürütücülerisiniz.

ZAFER SIRAĞAYA (İstanbul) – Biz böyle toplantıyı bitiremeyiz Başkanım, yani Dışişleri Komisyonunun bir usulü, esası var.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Gülüstan Hanım, anlaşmayla ilgili konuya gelerseniz sevinirim.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – İşte, araya giriyorlar Sayın Başkanım.

ZAFER SIRAKAYA (İstanbul) – “Araya giriyorlar.” var mı ya?

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Siz konuya dönerseniz seviniriz.

(Gürültüler)

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Arkadaşlar, lütfen...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Şimdi, akademik özerkliği Türkiye’de yok etmiş, akademik özgürlüğü baltalamış, rektör atamayı seçimden, üniversitenin elinden almış, seçilen 3 kişi yerine 4’üncü olanı atamış bir Hükûmetin gidip Kıbrıs’ta bir yerleşke kurması ve Kıbrıs’ta yükseköğretim vermesinin sakıncalarına dikkat çekmek istiyorum. Bütün bu uzun girişi bu nedenle yaptım. Yani siz burada üniversiteden, özerk eğitimden yana tavır takınmış olsaydınız baş göz üstüne, hep beraber bu anlaşmayı onaylasaydık ama siz mevcut üniversitelerimizi çöle çevirmişken, akademiye biat ettirmeye çalışırken, akademiye ideolojik saiklerle yönetmeye çalışırken “YÖK’ü kaldıracağız.” diye vadedip gelip YÖK’ü daha da sistemleştirmiş, derinleştirmişken şimdi gidip Kıbrıslı öğrencilere bir eğitim kurumu açmanızı sakıncalı buluyoruz.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Gülüstan Hanım, rica ediyorum...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Hemen toparlıyorum Başkan.

Bırakın Kıbrıslı öğrencilerimizin eğitimini Kıbrıs Eğitim Bakanlığı yapsın, Kıbrıs Yükseköğretim Kurumu yapsın en azından Kıbrıslı gençlerimizi AKP iktidarının eğitiminden koruyalım diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Ünal Bey, buyurun.

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

2 anlaşma, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’yle imzalanan 2 anlaşma, birbirinin ardından geldiği için hararetle bir tartışma oluyor. Bunların 2’sini bir bütün hâlinde gördüğümde ve böyle değerlendirdiğimde ben de ilk turda söz aldığım zaman dile getirdiğim “egemen eşitlik” kavramına çok aykırı bir davranış içinde olduğumuz sonucuna varıyorum 2’sini özellikle birbirinin ardından değerlendirdiğimde; bu görüşümde de ısrarlıyım.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin, Kıbrıs Türklerinin kültürünü tanıtmak için ne Yunus Emre Enstitüsüne ihtiyacı var ne de böyle bir üniversiteler arası iş birliği anlaşmasına ihtiyacı var. Biraz evvel Sayın Bakan ilk anlaşmayla ilgili olarak benim soruma verdiği bir yanıt sırasında “Yunus Emre Enstitülerinin bulunmadığı yerlerde nasıl büyükelçiliklerimiz Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nden gelen sanatçıların faaliyetlerine yardımcı oluyorsa o şekilde devam edecekler.” dedi. Yunus Emre Enstitüsünün bulunduğu yerlerde de büyükelçilikler o şekilde faaliyetler gösteriyorlar. Ben Londra’da görev yaptığım sırada birçok Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti sanatçısının konserinin düzenlenmesinde bizzat Türkiye Büyükelçiliği olarak faaliyet gösterdim, hiçbir şekilde Yunus Emre Enstitüsünün desteğine de ihtiyaç duymadım. Oralarda Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin kendi temsilcilikleri de var, büyükelçilikleri de var; onlar da bu işi gayet güzel yapıyorlar. Ayrıca, hele Londra gibi bir yerde Tolga Kashif gibi dünyaca ünlü bir orkestra şefi varken ve Kraliyet Senfoni Orkestrasının yöneticiliğini, şefliğini yapmış birisi varken Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin böyle Yunus Emre Enstitüleri tarafından falan temsil edilmeye ya da tanıtılmaya hiç ihtiyacı yok. Kuzey Kıbrıslılar kendileri kendilerini çok iyi bir şekilde tanıtabiliyorlar.

Bu anlaşmaya gelince, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi bir devlet üniversitesi. Karşısındaki Kıbrıs Sosyal Bilimler Üniversitesi ise bir vakıf üniversitesi. Hani, diyebilirsiniz ki devlet üniversitesi ile vakıf üniversitesi iş birliği yapamaz mı? Yapar yani buna bir engel yok ama vakfın bazı sıkıntıları var, onu dile getirmek istiyorum. Bir kere, bu vakıf yani Kıbrıs Sosyal Bilimler Üniversitesini kuran vakıf, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde çok ciddi bir tartışmaya konu olmuş bir vakıf. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’ndeki muhalefet partileri bu vakfın belirli amaçlarla kurulduğunu ve bağımsız olmadığını ileri sürüyorlar. Devlet arazilerinin sembolik bir ücretle bu vakfa uzun dönemde kiralandığını dile getiriyorlar. Bu vakfın Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde söz konusu arazilerden birini külliye yapma projesini de Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’ndeki halk fevkalade ciddi bir müdahale olarak görüyor ve bundan hoşnutsuzluğunu da dile getiriyor. Hepsinin üzerine, bu vakfın kurucusu olan şahıs 25’inci Dönem Adalet ve Kalkınma Partisi milletvekili aday adayı olan bir şahıs ve bu şahıs Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde Lefkoşa’da bulunan Hala Sultan İlahiyat Koleji ile Kıbrıs Sosyal Bilimler Üniversitesinin de kurucusu. Dolayısıyla Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi ile bu vakıf tarafından kurulmuş olan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’ndeki karşıt üniversite arasındaki iş birliğinin çok ciddi kuşklar içerdiğini ve bunların da bu şekilde tutanaklara, kayıtlara geçmesinin gerekli olduğunu düşünüyorum. O yüzden bunları ifade ettim.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Yavuz Bey, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN - Bu vakıfla ilgili tartışmalar hakkında bir bilgimiz yok Sayın Başkanım ama neticede kanunlara uygun bir şekilde faaliyet gösteren ve bu anlaşmayı akdetmeye de yetkin, üniversite işletmeye yetkin bir vakıf olduğu cihetle, sadece bunu söyleyebilirim. Vakıfla ilgili tartışmaları açıkçası takip etmedik. Daha sonra Sayın Büyükelçimize yazılı olarak da cevap verebilirim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Peki, teşekkür ediyorum.

Teklifin tümü üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin 1’inci maddesini okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİNİN KKTC’DE EĞİTİM-ARAŞTIRMA YERLEŞKELERİ (ASBÜ-KKTC) KURMASINA İLİŞKİN ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- (1) 11 Şubat 2021 tarihinde imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesinin KKTC’de Eğitim-Araştırma Yerleşkeleri (ASBÜ-KKTC) Kurmasına İlişkin Anlaşma”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ - Madde üzerinde bir önerge var, okutup daha sonra her ikisini birlikte oylayacağım:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3668) esas numaralı Kanun Teklifi’nin 1’inci maddesinde yer alan “tarihinde” ibaresinden sonra gelmek üzere “Lefkoşa’da” ibaresinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Niyazi Güneş

Karabük

Asuman Erdoğan

Ankara

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda değiştirilen 1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ - Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(2/3668) esas numaralı Kanun Teklifi'nin komisyon raporu hakkında Karabük Milletvekili Niyazi Güneş, Bursa Milletvekili Atilla Ödünç, Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey, Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan'ın özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Akif Çağatay Kılıç

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz varsa 2 Aralık 2021 Perşembe günü saat 17.00'a kadar muhalefet şerhlerini iletmeleri gerekmektedir.

Millî Eğitim Bakanlığı ve YÖK temsilcilerine teşekkür ediyoruz.

Gündemin 3'üncü maddesine geçiyoruz.

3.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/2058) (****)

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ - Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Kanun Teklifi.

(2/2058) esas numaralı Kanun Teklifi 5 Temmuz 2019 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş ve 18 Temmuz 2019 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir.

İlk sözü Dışişleri Bakanlığı temsilcisine veriyorum.

Yavuz Bey, buyurun.

(2/2058) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri; bu sene Türk Cumhuriyetlerinin bağımsızlıklarının 30’uncu yıl dönümünü idrak ediyoruz. Otuz yılda Türk Cumhuriyetleriyle olan kardeşlik bağlarımızı güçlü bir noktaya ulaştırdık. Sayın Cumhurbaşkanımızın ev sahipliğinde düzenlediğimiz Türk Devletleri Teşkilatının 8’inci Zirvesi’nde ortaya koyduğumuz aile tablosu bunun en somut ve güncel örneği oldu.

Özbekistan’la da son dönemde ilişkilerimizi güçlendiren ve kurumsallaşmasına hizmet eden pek çok adım attık. Ülkelerimiz arasındaki karşılıklı ziyaretler, Yüksek Düzeyli Stratejik İş Birliği Konseyi, Karma Ekonomik Komisyon toplantıları, artan iş birliğimiz ve yakın ilişkilerimizin göstergesi. Özbekistan tarafının talebi çerçevesinde danışman ve uzmanlar göndererek ülkedeki reform süreçlerini de destekledik. Ayrıca, salgın karşısında da dayanışmamızı sürdürdük. Tıbbi malzeme yardımımızın yanı sıra en son 13 Ekimde 200 bin doz aşı ile 20 bin kutu ilaç gönderdik. Elbette, bu yakın ilişkimizden en çok yararlanan sektör iş dünyamız. 2021’in ilk dokuz ayında Özbekistan’la ikili ticaretimiz geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 90 arttı. Ülkemiz 2021’de Özbekistan’ın dış ticaret ortakları arasında 4’üncü sırada. Özbekistan’daki yatırımlarımız da bu süreçte 1 milyar dolara ulaştı. Mütteahhitlik firmalarımız, Özbekistan’da bugüne kadar yaklaşık 4 milyar dolar değerinde 168 proje üstlendiler. Şirketlerimiz, Özbekistan’da yeni kurulan yabancı sermayeli işletmeler arasında iki yıldır ilk sırada yer alıyor.

Özbekistan’da ikamet izni olan yaklaşık 2 bin vatandaşımız bulunuyor Sayın Başkanım. Karşılıklı yatırımlarımız arttıkça bu sayının da yükseleceğini biliyoruz. Bu süreçte, işçilerimizin haklarını güvence altına alan bir düzenleme yapılmasına öncelik verdik. Göçmen işçilerin haklarını uluslararası düzeyde teminat altına alan düzenlemeler bu bağlamda önem arz ediyor. Birleşmiş Milletler Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşmesi yararlanabileceğimiz en üst standartları sunuyor. Sözleşmenin denetim organı BM Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunması Komitesi üyeliğine aday gösterdiğimiz Doçent Doktor Can Ünver iki yıl önce bir kez daha seçildi, bunu da Komisyonumuzla paylaşmak isterim. Bu sözleşmeye ülkemiz dâhil 56 ülke taraf ancak Özbekistan henüz taraf olmadı. Ayrıca, ülkemiz ile Özbekistan arasında bir sosyal güvenlik anlaşması da söz konusu değil. Bu durum, Özbekistan’da çalışan vatandaşlarımızın Birleşmiş Milletler Sözleşmesi’nde tanınan haklardan yararlanmalarına mâni oluyor. Bu mağduriyetlerini gidermek için Birleşmiş Milletler Sözleşmesi’ndeki standartları gündemimizdeki anlaşmaya yansıttık. Böylece, ülkede çalışan vatandaşlarımız Özbekistan vatandaşlarıyla eşit sosyal güvenlik haklarından yararlanma imkânı bulacaklar. İşçilerimizin hakları teminat altına alınacak, çalışma izin süreleri dolmadan sözleşmeleri sona ererse ikamet izinleri çalışma süreleri boyunca devam edecek. Aynı pozisyon ve aynı uzmanlık düzeyinde Özbekistan vatandaşlarına uygulanan ücretten eşit yararlanacaklar. Kendi aile üyelerini Özbekistan’a getirebilecekler. Aile fertlerinin ve işçilerin cenazelerinin ülkemize nakli için gerekli kolaylıklar da sağlanacak. Göçmen işçilerin yaşam şartları, ülkeye giriş ve çıkışları hakkında karşılıklı bilgi paylaşılacak. Anlaşmanın imzacısı olan Çalışma ve Sosyal Güvenlik ile İçişleri Bakanlıkları süreci izlemek için karşılıklı temaslarını güçlendirecekler. Özbekistan tarafı anlaşmanın iç onay sürecini 2018 yılı sonunda tamamladı. Biz de yüce Meclisimizin tensipleri olduğu takdirde bu anlaşmanın onaylanması önemsiyor, saygılarımı sunuyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ - Teşekkür ediyorum.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı temsilcimize söz veriyorum.

Buyurun.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI DIŞ İLİŞKİLER GENEL MÜDÜRÜ
OĞUZ TUNCAY - Sayın Başkanım, Sayın Bakan Yardımcımızın açıklamalarına ekleyecek bir husus bulunmamaktadır bizim de.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Peki, teşekkür ediyorum.

Söz almak isteyen veyahut soru sormak isteyen Komisyon üyemiz varsa...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Ben bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Tabii.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, (2/3668) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerindeki konuşmasında ifade ettiği ASBÜ rektörünün ismine ilişkin açıklaması

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Demin ben konuşurken rektöre ilişkin maddi hata yaptığımı söyledi Sayın Asuman Hanım. Musa Kazım Arıca'nın resmî Twitter hesabı ve orada...

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Yalnız Gülüstan Hanım, Asuman Hanım şu anda burada değil, isterseniz...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Ama düzeltmek açısından, kayıtlara geçmek açısından çünkü yanlış biliyorsunuz, yanında oturan Beyefendi de “Her şeyi yanlış biliyor.” dediği için. Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Rektörü olarak hâlâ geçiyor.

Diğer bir mesele de yine, bu anlaşmanın altında da -size yakından da gösterebilirim- kendisinin imzası var. Hani, o anlamıyla bilgide bir hata yok, onu en azından ifade etmiş olayım, tutanaklara geçsin.

NİYAZİ GÜNEŞ (Karabük) – Konumuzla ilgili değil. Yani vakit kaybetmeye bile gerek yok.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Demin “Yanlış söylüyor.” dediniz de. Konumuzla çok ilgili, doğru söylediğim bilgiyi yanlışladınız.

II.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

3.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/2058) (Devam)

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ - Ünal Bey, buyurun.

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) - Sayın Başkan, çok teşekkür ederim.

Ben Sayın Bakan Yardımcımızın açıklamalarını da dikkatle dinledim. Şimdi, bu Özbekistan'la imzalanan Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Anlaşma birtakım soru işaretleri oluşturuyor. Bir kere, Türkiye’de, bizim gördüğümüz kadarıyla 2020 yılındaki TÜİK verilerine göre 36 bin Özbek var; bunların da ne kadarı, tabii, ikamet ediyorlar ve oturma iznine sahipler, bunların dışında kaçak Özbek vatandaşları da var mı ya da göçmen işçi bulunuyor mu, bunlarla ilgili TÜİK verilerinde herhangi bir bilgi yok. Bir kere, 1990 tarihli Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi önemli bir sözleşme. Bu sözleşme çerçevesinde, Türkiye’deki göçmen işçiler ile kaçak olarak çalışan göçmenler mevzuatımızda hep detaylı bir şekilde yer verilen korumalardan istifade edebiliyorlar, tabii ki iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili hükümlerden de yararlanabiliyorlar. Sayın Bakan Yardımcımız biraz evvel söyledi Özbekistan'ın

bu sözleşmeye taraf olmadığını. Tabii, birçok ülkenin taraf olduğu ve Türkiye'nin de taraf olduğu Özbekistan'ın taraf olmadığı böyle bir sözleşmeden yararlanmak için bir ikili düzenlemeye gidiyor gördüğüm kadarıyla. Şimdi, bu ikili düzenlemeyle ilgili talep eğer Özbek makamlarından geldiyse tabii ki böyle bir anlaşma bir emsal oluşturacaktır, bunun ciddi bir şekilde düşünülmesi gerekir çünkü biraz evvel söylediğim gibi, 36 bin Özbek varken Türkiye'de, ondan çok daha fazla bulunan bazı yabancı uyrukluların geldikleri ülkelerle benzer anlaşmalar imzalanmamış Türkiye tarafından. Onun için, bu anlaşma bir şekilde bir örnek ve bir emsal de oluşturacak. Bunun sakıncaları düşünülmüş müdür? Bunu, bir kere, sormak isterim.

Ayrıca, genel gerekçede bir ifade var: “İş göçü sürecinin yasal olarak düzenlenmesi...” Ne demek bu? Yani Özbekistan'la varılacak bir mutabakat neticesinde düzenli bir göçün önü mü açılmak isteniyor? Yani bu ifadenin ne anlama geldiğini ben açıkçası anlamak istiyorum.

Bu anlaşmanın 8'inci maddesinde şöyle bir ifade var: “Akit Taraflar kendi ülkelerine göç akışını düzenler ve yasadışı çalışma faaliyetlerinin önlenmesi için işbirliği yapar.” Şimdi, bu ifadenin Türkiye'de yaşayan ve çalışan binlerce Özbek kaçak göçmen işçi için ne şekilde bir tedbir alınacağını ve kaçak göçmen işçilerin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nde ve ulusal mevzuatımızda yer alan hükümlerden yararlanıp yararlanmayacağını açıklamakta yetersiz kaldığını düşünüyoruz. Dolayısıyla bu düşüncelerle ve bu endişelerle baktığımızda, biz bu anlaşmanın açıkçası bir şerhe maruz kalacağı düşüncesindeyiz. Bunun için, bu anlaşmayla ilgili bir şerhimiz olacak. Bunu açıklamak istedim Sayın Başkanım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ederim Ünal Bey.

Gülüstan Hanım, buyurun.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Açıkçası, bizim olumlu bulduğumuz bir anlaşma, sadece Çalışma Bakanlığıyla biraz daha yakın diyaloga ihtiyacı var ve yurt dışında denetlenmesi gerekiyor çünkü biliyorsunuz, son yıllarda sadece Özbekistan'dan değil, Kazakistan, Ermenistan, Gürcistan, Azerbaycan, birçok yerden düzensiz göç var ve bunların çoğu, gerçekten, kayıt dışı çalışıyor ve bu kayıt dışılığın kendisi hem ciddi bir maddi kayba ama aynı zamanda da bir istihdam kaybına yani Türkiye açısından birçok soruna yol açıyor. Bu anlamıyla bunu olumlu bulduğumuzu söylüyoruz. Fakat bu durumun, özellikle Türkiye'de çalışan nüfusun yüzde 57'sinin asgari ücretle çalıştığını düşündüğümüz koşullarda, açıkçası bu anlaşmanın kâğıt üzerinde kalması gibi bir kaygımız olduğunu da ifade etmemiz gerekiyor. Yaşamsallaşması için, en azından, emek verilmesi gerekiyor.

Diğer bir mesele de şu: Bunu onaylamakla, şartsız onaylamakla beraber, bu, her ne kadar işçiyi gözetin ve resmîyete kavuşturmaya çalışan bir anlaşma gibi görünse de aslında önceliğinin sermaye olduğunu ifade etmemiz gerekiyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Utku Bey, buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şimdi, iktidar partisi sözcüleri yurt dışından gelen bu -bir kısmı işte geçici koruma altında olan, bir kısmı kayıt dışı olan göçmen vesaire- kişiler konusunda hep çelişkili açıklamalar yapıyorlar. İşte, bunlardan bir tanesi, biliyorsunuz, bir dönem deniliyordu ki “Zorda kalan insanlara kapıyı kapatmak doğru değil.” uzun süre, açık kapı politikası; sonra, son dönemde özellikle daha sık duyar noktadayız

“Burası göçmen kampı değil.” ifadelerini. Şimdi, bu anlaşma tam da bu “Göçmen kampı değil.” yaklaşımıyla taban tabana zıt. Tabii ki biz, Türkiye’de yaşayan göçmen işçilerin belirli bir denetim mekanizması içinde çalıştırılması ve insan onuruna yakışır bir şekilde çalışmalarının ve yaşamalarının sağlanması gerektiğini kabul ediyoruz ama Türk ekonomisinin darboğazdan geçtiği bu dönemde -işsizlik almış başını gitmiş yani hepimiz açısından, etrafımızdaki bütün insanlar bizi sadece iş için ararken- başka ülkeler için de emsal teşkil edecek; Sayın Çeviköz çok detaylı bir şekilde izah etti. Böyle bir anlaşmanın Türkiye’ye göç akınına neden olabileceği, işsizliğin tarihî seviyelere ulaştığı bir zamanda toplumun huzurunu olumsuz yönde etkileyeceği ve hepimizi üzen, olmasını asla arzu etmediğimiz yabancı düşmanlığını artıracak kaygılarını taşımaktayız. Bunu da sizinle paylaşmak isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Yavuz Bey, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Sayın Başkanım, özellikle göçü teşvik eden bir yazım olduğuna yönelik Ünal Bey’in değerlendirmesi oldu 8’inci maddeye atfla. Öncelikle, şunu ifade etmek isterim: Bu bir iş gücü anlaşması değil yani iş gücü temini anlaşması değil, bu bir iş gücü göçünü düzenleme anlaşması. Burada, aslında, yasa dışı göçü teşvik etmek değil, kontrol edip önlemeye yönelik hükümler söz konusu bu anlaşmada. Zaten yasal çalışma izni bulunan işçilerin, karşılıklı olarak her iki ülkede haklarının güvence altına alınması. Burada, elbette, ülkemizde çalışan Özbek işçilerin hakları söz konusu olduğu gibi, bizim de Özbekistan’da çalışan işçilerimizin haklarını teminat altına alma söz konusu. Şu anda ülkemizde yasal çalışan yaklaşık 4.500 Özbek işçi söz konusu. Bu anlaşma da bunların haklarını güvence altına alıyor. Burada yasa dışı göçmenler, vatansızlar vesaire, bunlar anlaşma kapsamına dâhil değildir. Bu, aslında, bu bakımdan yasa dışı göçü önleyici bir mahiyet de taşıyan bir süreçte gelişen bir anlaşma ve dolayısıyla, hem Özbekistan’ın burada yasal çalışan işçilerinin haklarını teminat altına alıyoruz hem de bizim o ülkedeki işçilerimizin haklarını teminat altına alıyoruz.

Öte yandan, tabii, Türkiye’nin Özbekistan’a yatırım akışına baktığınız zaman, son derece ciddi bir canlanma söz konusu ve bu yasal çalışan işçilerimizin sayısının da önümüzdeki dönemde artacağını değerlendiriyoruz. Bu bakımdan, böylesine bir iş gücü göçü anlaşması akdetmek, ilişkilerimizin gelecek perspektifi açısından da aslında paylaştığımız bu ortak iradenin tescil edilmesi anlamına geliyor.

Özetle bunları söyleyebilirim Sayın Başkanım.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum Yavuz Bey.

Başka ekleme yapmak isteyen kimse var mı? Yok.

Utku Bey, sizin dile getirdiğiniz konudan sonra şahsi bir konu aklıma geldi, paylaşmak istiyorum müsaadeniz olursa eğer. Neden “şahsi” dediğimi açıklayacağım.

Biliyorsunuz, ben de yurt dışında doğmuş, büyümüş bir kardeşinizim. Ne zamandır aklıma geliyor; bu yüce çatı altında daha önce milletvekili olarak görev yapmış, şimdi Bolu Belediye Başkanı olarak görev yapan Sayın Tanju Bey’in şehrindeki yaşayan yabancı uyruklu insanlara karşı göstermiş olduğu tavrı da garipsediğimi söylemek istiyorum çünkü ben de yabancı olarak yaşadığım için, o işin ne anlama geldiğini bilirim. Şimdi söyleyince aklıma geldi, o açıdan dile getirmek istedim. Başkan olarak ayrımcılık yapayım kendime bu kadar.

Ünal Bey, buyurun.

III.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- *İstanbul Milletvekili Ahmet Ünal Çeviköz'ün, Komisyon Başkanı Akif Çağatay Kılıç'ın (2/2058) esas numaralı Kanun Teklifi'nin görüşmelerindeki Bolu Belediye Başkanı Tanju Özcan'la ilgili ifadelerine ilişkin açıklaması*

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) – Başkanım, bu şahsi düşüncenizi paylaşmanıza ben açıkçası üzuldüm çünkü Bolu Belediye Başkanının burada sizin bu söylediklerinize karşı kendini ne savunma imkânı var ne de herhangi bir şekilde yanıt verebilme imkânı var. Bu, sizin şahsi tecrübenizden hareket ederek bir şekilde Cumhuriyet Halk Partisine üye olan bir Belediye Başkanına yönelik bir eleştiri şeklinde yapılmış oluyor. Onun için, tutanaklara bu şekilde geçmesini ben açıkçası garipsedim, yadırgadım, açıkçası pek de doğru bulmadım. Bu çok siyasi bir davranış oldu. Normal şartlarda, bir Komisyon Başkanı olarak böyle bir siyasi tarafınız ve tutumunuz hiç olmazdı. Onun için, yadırgadığımı da sizinle paylaşmak istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Demek içimde ne kadar ağır hissetmişim ki dile getirme ihtiyacı hissettim.

Tanju Bey de istediği zaman bana cevap verebilir, tutanakları takip ettiğini zannediyorum.

II.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

3.- *Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/2058) (Devam)*

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin 1'inci maddesini okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE ÖZBEKİSTAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA GÖÇMEN İŞÇİLERİN VE AİLE FERTLERİNİN HAKLARININ KORUNMASINA DAİR ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNMASINA İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- (1) 30 Nisan 2018 tarihinde Taşkent'te imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Anlaşma”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışışleri Komisyonu Başkanlığına

(2/2058) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon Raporu hakkında, İstanbul Milletvekili Hasan Turan, Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan, Bursa Milletvekili Atilla Ödünç, Karabük Milletvekili Niyazi Güneş'in özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Akif Çağatay Kılıç

İstanbul

Dışışleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz varsa 2 Aralık 2021 Perşembe günü saat 17.00'ye kadar muhalefet şerhlerini iletmeleri gerekmektedir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı temsilcilerine teşekkür ediyoruz.

Gündemimizin 4'üncü maddesine geçiyoruz.

4.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sürücü Belgelerinin Karşılıklı Olarak Tanınması ve Değiştirilmesine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2820) (****)

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sürücü Belgelerinin Karşılıklı Olarak Tanınması ve Değiştirilmesine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi.

(2/2820) esas numaralı Kanun Teklifi, 13 Nisan 2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş ve 21 Nisan 2020 tarihinde ise Komisyonumuza havale edilmiştir.

Yine sözü ilk olarak Yavuz Bey'e veriyorum.

Buyurun Yavuz Bey.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Sayın Başkanım, Moldova'yla stratejik ortaklık seviyesindeki ilişkilerimizi daha ileri taşımak için birlikte çalışıyoruz. Son dönemde her düzeydeki karşılıklı ziyaretlerle ilişkilerimize ivme kazandırdık. En son Sayın Bakanımız iki hafta önce Moldova'yı ziyaret etti. Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi'nin 2'nci toplantısının önümüzdeki yıl yapılmasını planlıyoruz. Moldova'yla ikili ve bölgesel düzeydeki iş birliğimiz turizme ve ekonomik ilişkilerimize de son derece olumlu yansıyor. Geçen sene ülkemizi 109 bin Moldovalı turist ziyaret etmişti, 2021 Eylül ayı itibarıyla bu sayı 165 bine çıktı. 2020'de salgının etkisiyle daralan ikili ticaretimiz bu yılın ilk 3 çeyrek verilerine göre yeniden toparlanma sürecine girdi ve eylül ayı itibarıyla 547 milyon dolara ulaştı. Hedefimiz ticaret hacmimizi en kısa sürede 1 milyar dolara çıkarmak. Ekonomik ilişkilerimizin gelişiminde şirketlerimizin Moldova'daki büyük ölçekli projelerdeki aktif rolü de önemli bir paya sahip. Gagavuz soydaşlarımız, Moldova'yla olan ilişkilerimizde köprü oluşturuyor. Şirketlerimiz hem Gagavuz Özerk Yeri'ndeki hem Moldova'daki yatırımlarıyla iş birliğimize güç veriyor. Salgın sürecinde Moldova'yla dayanışmamızı devam ettirirken soydaşlarımızı da unutmadık, 20 bin dozu Gagavuz Özerk Yeri'ne olmak üzere 70 bin doz aşı hibe ettik.

Sayın Bakanımız daha evvelki yani Ağustos 2020 yılındaki ziyaretinde Komrat Başkonsolosluğumuzu açtı. Komrat Devlet Üniversitesinde Türkoloji bölümü kurulmasına da destek verdik. Moldova'yla ilişkilerimizde yakaladığımız ivmeyle 2019'da karşılıklı olarak kimlikle seyahati

***** (2/2820) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

mümkün hâle getirdik. Bugün Moldova, kimlikle seyahat edebildiğimiz 5 ülkeden biri. Ekonomik, ticari, insani ilişkilerimizdeki bu gelişme karşılıklı hareketliliği ve seyahatleri de artırıyor. Bu noktada, vatandaşlarımızın pratikte karşılaşılabilecekleri sorunları ortadan kaldırmaya önem veriyoruz. Sürücü belgelerinin denkliğinin sağlanması da aşılması gereken bu durumlardan bir tanesiydi. Uluslararası kara yolu trafiğini kolaylaştırmayı ve güvenliğini artırmayı amaçlayan Karayolu Trafîği Konvansiyonu'na taraf 85 ülkeden biriyiz. Konvansiyon uyarınca, vatandaşlarımızın sahip oldukları sürücü belgeleri yurt dışında yalnızca altı ay geçerli olabiliyor. Ülkemizde ise Türk vatandaşları yurt dışından aldıkları sürücü belgeleriyle iki yıl, yabancılar ise altı ay araç kullanabiliyorlar. Bu sürenin sonunda yabancı sürücü belgesinin değiştirilmesi gerekiyor. Mevcut uygulamada, sürücü belgesini değiştirmek için ülkemize başvuranlara motosiklet veya yalnızca binek araç kullanmaya izin veren sürücü belgesi verilebiliyor. Ancak bu durum, otobüs ve kamyon sürücülerinin ehliyetlerini aynı araçları kullanacak şekilde değiştirmelerine engel teşkil ediyor. Daha önce sürücü belgesi değişiminde denklik sorunu yaşanan ülkelere 4'üyle anlaşma imzalayarak çözüme ulaştırmıştık. Ülkemizle birlikte konvansiyona taraf olan Moldova'yla denklik sorununu gidermek için gündemimizdeki bu anlaşmayı imzaladık. Moldova'da ikameti olan vatandaşlarımız ve ülkemizde ikamet eden Moldovalılar bu anlaşma ekindeki denklik tablosuna göre ehliyetlerini tam karşılığıyla değiştirebilecekler. Moldova tarafı anlaşmanın iç onay sürecini tamamladı. Yüce Meclisimizin anlaşmanın onaylanması konusundaki desteklerini bekliyor, saygılarımızı sunuyoruz.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

İçişleri Bakanlığı temsilcimizin ekleyeceği bir durum var mıdır?

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI NÜFUS VE VATANDAŞLIK İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ALPASLAN YILMAZ – Ekleyeceğimiz herhangi bir şey yok Sayın Başkanım.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Peki.

Söz almak isteyen veya soru sormak isteyen Komisyon üyemiz var mı? Yok. Peki.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin 1'inci maddesini okutuyorum:

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE MOLDOVA CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA SÜRÜCÜ BELGELERİNİN KARŞILIKLI OLARAK TANINMASI VE
DEĞİŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN
BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 30 Aralık 2019 tarihinde Ankara'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sürücü Belgelerinin Karşılıklı Olarak Tanınması ve Değiştirilmesine İlişkin Anlaşma"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin 2'nci maddesini okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin 3'üncü maddesini okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(2/2820) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon Raporu hakkında, Bursa Milletvekili Atilla Ödünç, Karabük Milletvekili Niyazi Güneş, Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey, Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak'ın özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Akif Çağatay Kılıç

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz varsa 2 Aralık 2021 Perşembe günü saat 17.00'ye kadar muhalefet şerhlerini iletmeleri gerekmektedir.

Gündemin 5'inci maddesine geçiyoruz.

5.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ukrayna Bakanlar Kurulu Arasında Ulusal Sürücü Belgelerinin Karşılıklı Tanınması ve Değişimine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3142) (*****)

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ukrayna Bakanlar Kurulu Arasında Ulusal Sürücü Belgelerinin Karşılıklı Tanınması ve Değişimine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi.

(2/3142) esas numaralı Kanun Teklifi 1 Ekim 2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş ve 15 Ekim 2020 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir.

Şimdi sözü öncelikle Yavuz Bey'e vermek istiyorum.

Buyurun Yavuz Bey.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Sayın Başkanım, Değerli Komisyon üyelerimiz; Ukrayna'yla ilişkilerimiz son dönemde karşılıklı ziyaretlerle her düzeydeki görüşme ve temaslarımızla güçlenmeye devam ediyor. Bu sene nisan ayında Sayın Cumhurbaşkanımızın ve Cumhurbaşkanı Zelenski'nin Başkanlıklarında İstanbul'da 9'uncu Yüksek Düzeyli Stratejik Konsey toplantımızı gerçekleştirdik. Sayın Cumhurbaşkanımız, Ukraynalı mevkidaşıyla geçtiğimiz eylül ayında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu marjında da görüştü. Sayın Bakanımız ve milletvekillerimiz, parlamenter diplomasi boyutuyla da 23 Ağustos'ta Ukrayna'nın öncülük ettiği Kırım Platformu Kuruluş Zirvesi'ne katıldı, geçtiğimiz ay Lviv'i ziyaret etti. Yoğun temaslarımız neticesinde artan iş birliğimiz ilişkilerimizin ekonomik boyutunu da güçlendiriyor. Ekonomik ilişkilerimize baktığımızda geçen sene 4,7 milyar dolar olan ticaret hacmimizin bu yıl eylül ayı itibarıyla 5 milyar doları aştığını görüyoruz. Ülkemizi ziyaret eden turist sayısı da yine eylül ayı itibarıyla salgın öncesi rakamların da üzerine çıkarak 2 milyona yaklaştı. Ukrayna da yine karşılıklı olarak kimlikle seyahatin mümkün olduğu 5 ülkeden biri. Ekonomik, ticari, insani ilişkilerimizdeki gelişmeler, kimlikle seyahat uygulamasının getirdiği kolaylıklar karşılıklı hareketliliği de doğal olarak artırıyor. Bu durumu dikkate alarak Ukrayna'ya giden

***** (2/3142) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

vatandaşlarımızın pratikte karşılaşılabilecekleri sorunları ortadan kaldırmaya öncelik verdik ve az evvel Moldova'yla akdettiğimiz gibi, Moldova'ya seyahat eden vatandaşlarımızın karşılaştığı bir sorunu önlemek için Ukrayna'yla da bu anlaşmayı akdettik.

Az önce ifade ettiğim gibi, Uluslararası Karayolu Trafik Konvansiyonu uyarınca, vatandaşlarımızın yurt dışına yerleşmeleri hâlinde ülkemizden aldıkları sürücü belgelerini altı ay sonra değiştirmeleri gerekiyor. Aynı durum, kendi ülkelerinde aldıkları sürücü belgeleriyle ülkemize yerleşen Ukrayna vatandaşları için de geçerli. Bu, Moldova Anlaşması'nda bahsettiğimiz sürücü belgelerinin değişimindeki denklik sorunu Ukrayna'yla da yaşıyoruz. Ülkemiz ve Moldova gibi Ukrayna da Uluslararası Karayolu Trafik Konvansiyonu'na üye. Gündemimizdeki bu anlaşma, sürücü belgelerinin eş değer şekilde değişimini sağlamayı amaçlıyor. Ukrayna tarafı onay işlemlerini geçtiğimiz sene temmuz ayında tamamladı. Yüce Meclisimizin anlaşmanın onaylanması konusundaki desteklerini bekliyoruz.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Evet, İçişleri Bakanlığı temsilcimizin ekleyeceği bir şey var mı?

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI NÜFUS VE VATANDAŞLIK İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI ALPASLAN YILMAZ – Ekleyeceğimiz bir şey yok Sayın Başkanım.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Peki.

Evet, söz almak isteyen veya soru sormak isteyen Komisyon üyemiz var mı?

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Ben çok kısa...

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Utku Bey, buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Ben aslında anlaşmayla ilgili değil de, eğer Sayın Bakan Yardımcısı bizi bilgilendirirse... Şimdi, orada bir gerilim var. Sayın Cumhurbaşkanının da açıklamalarına yansıdı “Rusya ile Ukrayna arasında ara bulucu olabiliriz.” gibi. Bir taraftan biz NATO üyesiyiz ve Ukrayna'ya tam destek vermekte ittifak vesaire... Acaba tam ne yaşanıyor? Ne aşamada? Kriz tırmanmaya daha ne kadar yakın? Komisyonumuzu bu konularda bilgilendirirseniz seviniriz.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Başka söz almak isteyen üyemiz var mı?

Yavuz Bey, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN - Sayın Başkanım, Türkiye her zaman Ukrayna'nın doğusundaki sorunun Ukrayna'nın toprak bütünlüğüne hâlel gelmeden diplomasi ve diyalog yoluyla çözülmesini vurguladı. Bu bağlamda, Minsk anlaşmalarının uygulanması için her zaman da bu sürece öncülük eden bir ülke oldu. Sayın Cumhurbaşkanımızın son Türkmenistan ziyareti sonrasında yine Ukrayna ve Rusya arasında güvenilir bir ara bulucu olabileceğimiz yönündeki tavır yakından takip edildi.

Türkiye her zaman, az önce de ifade ettiğim gibi, diplomasiyi ve diyalogu öne çıkaran bir ülke oldu. Bugün bu sorunun çözümü yönünde hayata geçirilen önemli bir uluslararası mekanizma olan AGİT Ukrayna Özel Gözlem Misyonuna da kuruluşundan bu yana Türk diplomatlarımız, büyükelçilerimiz başkanlık ediyor. Şu anda da AGİT Ukrayna Özel Gözlem Misyonunun başında değerli bir büyükelçimiz Sayın Halit Çevik görev yapıyor. Dolayısıyla, burada gerilim daha fazla tırmanmadan diplomasinin ve diyalogun öne çıkması en büyük önceliğimiz, en büyük arzumuz. Bu yönde hem Türkiye olarak

bireysel çabalarımız hem ikili düzeyde bu ülkelerle ilişkilerimizin gündeminde hem de bölgesel ve uluslararası platformların bu anlamda, Minsk anlaşmalarının uygulanması sürecinin sahada başarıyla hayata geçmesi konusunda Türkiye her zaman öncü çabalarını bundan sonra da devam ettirecektir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Aydın Bey, buyurun.

AYDIN ADNAN SEZGİN (Aydın) - Çok teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan Yardımcısını dikkatle dinledim. Evet, Türkiye'nin pozisyonu belli, doğrudur. AGİT Özel Gözlem Misyonunun başında kurulduğundan beri Türk büyükelçiler vardı. Ama ara buluculuk başka bir misyon ve mevcut koşullar altında bir yandan NATO üyesi Türkiye, ayrıca Ukrayna konusundaki sorunla ilgili pozisyonu belli olan Türkiye'nin ara buluculuk rolüne talip olması açıkçası çok tutarlı değil. Bu konuda Kremlin sözcüsü Peskov'un yaptığı açıklama bizim önerilerimizi âdeta süratle geri çevirme şeklindeydi. Buna ne şekilde ihtiyaç duyuldu? Bu konuda Dışişleri Bakanlığının görüşü alındı mı, alınmadı mı? Bunları sormak istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Söz almak isteyen var mı?

Yavuz Bey, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN - Sayın Başkanım, tabii, ara buluculuk bir irade beyanı. Türkiye'nin burada kendiliğinden böyle bir sürecin içine giremeyeceği aşikâr. Her şeyden önce, her iki tarafla da çok güçlü ilişkileri olan bir ülke olarak, her iki ülkenin de güvenine sahip olan bir ülke olmamız burada sorunun çözümü konusunda Türkiye'nin kolaylaştırıcı bir ülke olma konumunu da pekiştiriyor.

Burada Sayın Cumhurbaşkanımızın, ülkemizin dış politikasında esas olan sadece Ukrayna ve Rusya arasındaki gerilim değil, dünyanın neresinde bir ihtilaf varsa o ihtilafların çözümü konusunda da Türkiye her zaman kolaylaştırıcı ve çözüm odaklı pozisyonunu ortaya koymuştur. Burada iki ülkenin çözümü için bir araya gelmesini kolaylaştırıcı olan hangi platform, hangi süreç varsa Türkiye bunları elbette teşvik edecektir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

AYDIN ADNAN SEZGİN (Aydın) – Sayın Başkan...

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Aydın Bey, buyurun.

AYDIN ADNAN SEZGİN (Aydın) – Teşekkür ederim.

Konuyu uzatmak istemiyorum ama soruma tam cevap alamadım. Dışişleri Bakanlığının görüşü alındı mı bu beyan öncesinde, onu sormuştum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Buyurun Yavuz Bey.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN - Sayın Başkanım, Sayın Cumhurbaşkanımız Türk dış politikasına ilişkin Hükümetimizin aldığı kararları uygulayacak icra mekanizmasının başıdır. Burada elbette bütün dış politika süreçleri gibi, bu konuda da Ukrayna-Rusya arasındaki gerilim konusunda da Bakanlığımızın rolü her zaman Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından önemsenmiştir, önemsenmektedir. Bunun altını özellikle çizmek isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ederim.

Teklifin tümü üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin 1'inci maddesini okutuyorum:

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE UKRAYNA BAKANLAR KURULU
ARASINDA ULUSAL SÜRÜCÜ BELGELERİNİN KARŞILIKLI TANINMASI VE
DEĞİŞİMİNE İLİŞKİN ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (I) 3 Şubat 2020 tarihinde Kiev’de imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ukrayna Bakanlar Kurulu Arasında Ulusal Sürücü Belgelerinin Karşılıklı Tanınması ve Değişimine İlişkin Anlaşma”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (I) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (I) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(2/3142) esas numaralı Kanun Teklifi’nin Komisyon Raporu hakkında İzmir Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırı, Bursa Milletvekili Atilla Ödünç, Karabük Milletvekili Niyazi Güneş, İstanbul Milletvekili Hasan Turan’ın özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Akif Çağatay Kılıç

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz varsa 2 Aralık 2021 Perşembe günü saat 17.00’ye kadar muhalefet şerhlerini iletmeleri gerekmektedir.

İçişleri Bakanlığı temsilcilerine teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, gördüğünüz gibi artık biraz yorgunluktan dolayı hata da yapabiliyoruz; müsaadenizle herkes bir soluklansın, bir ara verelim. Yarım saat uygun mudur? O zaman saat 18.10’a kadar Komisyon toplantımıza ara veriyoruz.

Kapanma Saati: 17.38

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 18.18****BAŞKAN: Akif Çağatay KILIÇ (İstanbul)****BAŞKAN VEKİLİ: Ahmet Berat ÇONKAR (İstanbul)****SÖZCÜ: Sena Nur ÇELİK (Antalya)****KÂTİP: Ceyda BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir)**

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Gündemin 6’ncı maddesine geçiyoruz.

6.- A400M Uçağının İş Birliği İçinde Geliştirilmesi, Üretimi Evresi ve Başlangıç Desteğine İlişkin A400M Program Üst Kurulu Kararına Dair 1, 2 ve 3 Sayılı Değişiklik Metinlerinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2220) (*****)

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – A400M Uçağının İş Birliği İçinde Geliştirilmesi, Üretimi Evresi ve Başlangıç Desteğine İlişkin A400M Program Üst Kurulu Kararına Dair 1, 2 ve 3 Sayılı Değişiklik Metinlerinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi.

(2/2220) esas numaralı Kanun Teklifi 13 Eylül 2019 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş ve 7 Ekim 2019 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir.

Sözünü ilk olarak Dışişleri Bakanlığı temsilcisi Yavuz Bey’e bırakıyorum.

Buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyelerimiz; Türk Silahlı Kuvvetlerimiz yurt içinde yürüttüğü operasyonlar ve üstlendiği uluslararası görevlerde geçmişte C-130 ve C-160 nakliye uçaklarından yararlanıyordu. C-160’ların ileride kullanım dışı kalacak olması göz önüne alınarak 2003 yılında A400M Yenil Nesil Nakliye Uçağı Tedarik Programı’na katıldık. Bu program Ortak Silahlanma İşbirliği Örgütü (OCCAR) bünyesinde yürütüldü. Almanya, Fransa, İspanya, İngiltere, Belçika ve Lüksemburg program ortaklarımız oldu. Ülkemiz bu örgütün üyesi olmamakla birlikte programın tasarım ve üretiminde rol üstlendi. A400M Programı Türk savunma sanayisinin Avrupa havacılık sanayisine entegrasyonu yönünde atılan en önemli adımlardan biri oldu. Uçağın gövdesinden sürat frenlerine birçok temel parçası ülkemizde üretildi. TUSAŞ Motor Sanayii ile Türk Havacılık Uzay Sanayii ve alt yüklenicisi olan Selex Komünikasyon üretime katkı sağladı. TUSAŞ, uçağın kullanım ömrü boyunca tasarım ve mühendislik desteğine ilaveten teslimat sonrası lojistik destek sorumluluğu üstlendi. Uçağın güçlendirme çalışmaları 2020 itibarıyla Kayseri’deki 2’nci Hava Bakım Fabrika Müdürlüğümüzde gerçekleştiriliyor. Bu program çerçevesinde, üye ülkeler sağladıkları maddi katkılarıyla orantılı olacak şekilde A400M uçağı siparişi verdiler. Silahlı Kuvvetlerimiz sipariş verdiği 10 uçaktan 9’unu 2014 ile 2019 yılları arasında teslim aldı. Sonuncu A400M uçağımızın önümüzdeki sene, Mart 2022’de envantere alınması planlanıyor. A400M ağır ve hacimli malzeme taşıma kapasitesi, yüksek sürat ve uzun menziliyle “uçan kale” unvanına sahip. Havadan indirme harekâtı, birlik intikali, hasta, yaralı nakli gibi işlevleri başarıyla yerine getiriyor. Havadan havaya yakıt ikmali ve elektronik gözetleme gibi görevlerde etkin kullanım imkânı sağlıyor. Bu özellikleriyle hava kuvvetlerimizin çok yönlü lojistik ve taktik hava aracı ihtiyacına uzun vadeli çözüm sundu. A400M uçağını askerî nakliyelerinin yanı sıra, doğal afet, tıbbi tahliye gibi acil ve özel operasyonlarda da başarıyla kullanıyoruz. Ocak 2020 Elâzığ ve Ekim 2020 İzmir depremleri sonrasında ülkümüzün dört bir yanından bu uçaklarla hava köprüsü oluşturduk. Bangladesh’e sığınan Rohingya

***** (2/2220) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

Müslümanlara ve deprem felaketi yaşayan Haiti'ye insani yardım operasyonlarını A400M'lerle ıera ettik. Salgın döneminde tıbbi malzeme yardımlarımızı bu uçaklarımızla taşıdık. Wuhan'dan yaptığımız ilk tahliye operasyonunu "Koca Yusuf" adını taşıyan A400M'le gerçekleştirdik. Az önce değindiğim "uçan kale" tabirini hatırlarsanız, yakın geçmişte Afganistan bağlamında sıkça kullandık. Afganistan'dan askerlerimizin dönüşünde ve vatandaşlarımızın tahliyesinde de A400M'lerden istifade ettik. A400M programının hukuki temelini 2003 tarihli Mutabakat Muhtırası ve Program Üst Kurulu Kararı oluşturuyor. Üst Kurul Kararı'nın 7'nci maddesi her bir program üyesinin yapacakları azami mali taahhüt miktarlarını belirliyor; bugün Komisyonumuzda ele aldığımız değişiklik metinleri bu maddeye ilişkin. Fransa'nın mali katkı taahhüdünü arttırdığı 1 ve 2 sayılı değişiklikler 2011 ve 2014'de imzalandı. Belçika'nın mali katkı taahhüdünü arttırdığı 3 sayılı değişiklik ise 2018'de imzalandı. Bu değişiklik metinlerinin onaylanması taahhütte bulunan ülkelere bütçe artırma sorumluluğu yüklüyor, ülkemize ilave yükümlülük getirmiyor. Değişiklikler, program ortağı diğer 5 ülkede imza tarihleri itibarıyla onaylandı. Meclisimizin anlaşmaları onaylama yetkisine dair değerlendirmemiz diğer ülkelerden farklı. 2003 tarihli Mutabakat Muhtırası ve Program Üst Kurulu Kararı kanunla uygun bulunduğu için, bu metinlerde yapılan değişikliklerin onaylanmasının Meclisimizin takdirinde olduğunu değerlendiriyoruz.

Bu çerçevede yüce Meclisimizin desteğini bekliyor, saygılarımızı sunuyoruz.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Savunma Sanayii Başkanlığı temsilcisini dinleyelim.

Lütfen buyurun.

SAVUNMA SANAYİİ BAŞKANLIĞI UÇAK DAİRE BAŞKANI ABDURRAHMAN ŞEREF CAN – Sayın Başkanım, Sayın Bakanımız zaten konuyu özetledi. Şu anda, burada bahsedilen ülkelerin bütçe artışları bizim de ihracatımıza vesile olacak. Şu anda şirketlerimizin yaptığı satış rakamı 500 milyon doların üzerinde; siparişler tamamlandığında, yaklaşık 186 uçak, bu rakam 1 milyar dolara doğru gidecek.

Tensiplerinize maruzdur.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ederim.

Aydın Bey, buyurun.

AYDIN ADNAN SEZGİN (Aydın) – Çok teşekkürler Sayın Başkan.

Verilen bilgiler için de teşekkür ediyorum.

Tabii, çok yararlı bir program olarak değerlendiriyoruz bu programı, her açıdan katkı sağlayan bir proje. Sayın Bakan Yardımcısının verdiği bilgilere de yeniden teşekkür ediyorum ama ilave birtakım bilgiler rica edeceğim: 2020'den beri kaç tane uçak üretildi yani bu program bağlamında, A400M uçağının sayısı nedir? Biz 9'unu satın almışsak ve her uçağın fiyatı, tabii, değişebilir bu ama vasat bir fiyat belki bildirilebilir. Bizim bu programa döviz cinsinden toplam katkımız ne oldu? Savunma Sanayii Başkanlığı temsilcisi birtakım bilgiler verdi ama bizim programa toplam katkımız ne kadar oldu onu bilmiyoruz. Ayrıca, şimdi, bunu öğrenmek için soruyorum: Değişiklik metinlerinde öngörülen gerçekleştirildiğinde bundan Türkiye'nin programa katılım oranı ne şekilde etkilenecek? Yükümlülük getirmiyor bize, onu anladım ama ortaklığımızın oranı ne ölçüde bundan etkilenecek? Yani programa biz yüzde 5,56 oranında katılıyoruz anladığım kadarıyla; bu oranda bir değişiklik olacak mı?

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Utku Bey, buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Başkanım, teşekkür ederim.

Aslında benimki de Sayın Büyükelçimizin sorularıyla örtüşüyor. Ben de “Bugüne kadar Türkiye tarafından bu projeye toplam ne kadar harcama yapıldı? Ne kadar daha harcama yapılması öngörülmekte? Proje hangi aşamada?” bu soruları soracağım. Bir de yerli katkı oranı -ofset oranı- bu projede ne kadardır? Eğer kaçırırsam özür dilerim, eğer Sayın Bakan Yardımcısının sunumunda dikkatimden kaçtıysa.

Bir de Sayın Savunma Sanayii Başkanlığı yetkilisine de teknik bir soru soracağım: Bu proje gibi yani işte, ortak üretim projesi benzer bir proje de F-35 projesi... Genel bir soru soracağım yani spesifik F-35’e dönük değil. Biliyorsunuz, F-35’ten çıkarıldık haksız hukuksuz yaptırımlar nedeniyle, kabul etmediğimiz, etmeyeceğimiz yaptırımlar nedeniyle. Ama ben şunu sormak istiyorum: Bu tür sözleşmelerde A400M’de ya da biliyorsanız F-35’te -bunu bildiğinizden eminim ama- Türkiye’nin hakkını araması, tahkim yolu açık mıdır, bu yolu kullanmayı düşündünüz mü? Niye düşünmüyorsunuz yani niye tahkime gitmiyoruz F-35’te? Ya da A400M’de aynısı olsa “Sizi çıkardık.” deseler bir gün, tahkim yolu açık mı? Yani burada ben merak ediyorum mesela... Tabii, siyasi tartışmalara gitmesini istemem ama “O olmasın, şu olsun, böyle çözelim.” Niye? Hakkımızsa bu bizim, para yatırmışız 1 küsur milyar dolar bu ülkenin vergi verenlerinden; o zaman niye tahkime gitmiyoruz? Bu hakkımız bu sözleşmelerde var mıdır yok mudur, bu konuda bizi aydınlatırsanız sevinirim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ederim.

Gülüstan Hanım, buyurun.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben kısaca belirteceğim: Yani genel olarak, Türkiye’deki halkın bütçesinin, gün geçtikçe yoksullaştığımız bir dönemde, paramızın pul olduğu bir dönemde savunma ve savaş bütçesine ayrılmasının doğru olmadığını, silahlanmanın bu kadar artırılmasının doğru olmadığını ifade ederek teklifin tamamına, anlaşmanın tamamına şerh düştüğümüzü ifade ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Hasan Bey, sizin söz talebinizi olmuş.

Buyurun.

HASAN TURAN (İstanbul) – Başkanım, ben de “İstiyorsan sulhusalah, hazır ol cenge.” diyorum. Savunma sanayimizin gün geçtikçe güçlendirilmesinin, güçlü Türkiye’nin bölgedeki ve dünyadaki barışın teminatı olacağına inanıyorum. Bunun için de caydırıcı olmak için, ülkemiz başta olmak üzere insanlığı, hukuku, adaleti savunmak için güçlü olmamız, savunma sanayisinde de daha güçlü olmamız gerektiğine inanıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Evet, Yavuz Bey, size ve Savunma Sanayii temsilcisi Daire Başkanımıza yöneltilen sorular vardı.

Buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Sayın Başkanım, Aydın Bey’in özellikle 2020’den bu yana kaç uçak üretildiğine dair sorusu olmuştu. Şu anda toplam 118 uçak üretilmiş durumda, yılda ortalama 14-15, hatta 18 uçak üretimine çıkmıştı ama pandemiyle birlikte bu biraz azaldı yani geçtiğimiz yıl içerisinde toplam 15 uçak üretildi. Bizim A400M’leri satın aldığımız fiyat

100 milyon avro civarında, 100 milyon avro yaklaşık. Bunlar tabii, çok daha pahalı ama biz program ortağı olduğumuz için bunları çok daha uygun maliyetlere alabiliyoruz. Türkiye'nin programa katkısı 1,3 milyar avro, bunu da özellikle Komisyonumuzla paylaşmak isterim. Katılım oranımızı Aydın Bey ifade etti, yüzde 5,56; bu artırma taahhütleriyle birlikte bizim bu oranımız bundan etkilenmeyecek, aynı şekilde yüzde 5,56 katılım oranımız devam edecek.

Utku Bey'in "Yerli katılım miktarımız nedir?" gibi bir sorusu oldu; eğer doğru anladıysam, burada, bizim TUSAŞ'ımızın 750 milyon avro gibi yerli üretimden kazandığı bir miktar söz konusu. "F-35'lerle ilgili tahkime gidilebilir mi, gidilemez mi?" Bunun tabii, siyasi boyutlarını, ikili ilişkilerimiz bağlamında F35'lerden çıkarılma sürecimize geline nokta; zaten Komisyon üyelerimizin çok iyi bildiğini biliyorum. Burada, bizim bu F-35'lere yaptığımız yardımın iadesiyle ilgili teknik görüşmeler başladı; ilk tur 27 Ekimde yapıldı, yine, 2'nci tur görüşmeler de ocak ayında yapılacak. Burada, tabii, güçlü hukukçularla buradaki haklarımızın tescili konusunda her türlü mütalaayı değerlendiriyoruz. Anlaşmada özellikle tarafların kendi arasında anlaşmasının esas olduğu kayda geçirilmiş durumda. Elbette tahkime de gitmek bir yol olabilir, şu anda ikili düzeyde yaptığımız görüşmelerin devamında böyle bir karar çıkarsa elbette bu yola da başvurulabilir ama bizim önceliğimiz, en kısa sürede, Türkiye'nin bu programa yaptığı taahhüdün, yatırımın, ülkemize sözleşmeden doğan haklarının teslim edilmesi ve bu paranın da iade edilmesi. Bu, tabii, teknik görüşmeler sonucunda ortaya çıkacak bir sonuç olacak.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum Yavuz Bey.

Evet, teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin 1'inci maddesini okutuyorum:

**A400M UÇAĞININ İŞ BİRLİĞİ İÇİNDE GELİŞTİRİLMESİ, ÜRETİMİ EVRESİ
VE BAŞLANGIÇ DESTEĞİNE İLİŞKİN A400M PROGRAM ÜST KURULU
KARARINA DAİR 1, 2 VE 3 SAYILI DEĞİŞİKLİK METİNLERİNİN
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) A400M Uçağının İş Birliği İçinde Geliştirilmesi, Üretimi Evresi ve Başlangıç Desteğine İlişkin A400M Program Üst Kurulu Kararına dair "1 Sayılı Değişiklik" metninin 7 Ocak 2011 tarihinden, "2 Sayılı Değişiklik" metninin 27 Mart 2015 tarihinden ve "3 Sayılı Değişiklik" metninin 20 Şubat 2018 tarihinden geçerli olmak üzere onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışışleri Komisyonu Başkanlığına

(2/2220) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon Raporu hakkında Karabük Milletvekili Niyazi Güneş, Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey, Bursa Milletvekili Atilla Ödünç, Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak'ın özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Akif Çağatay Kılıç

İstanbul

Dışışleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon Raporu'na muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz varsa 2 Aralık 2021 Perşembe günü saat 17.00'ye kadar muhalefet şerhlerini iletmeleri gerekmektedir.

Gündemin 7'nci maddesine geçiyoruz:

7.- A400M Uçağı'nın İş Birliği İçinde Geliştirilmesi, Üretimi Evresi ve Başlangıç Desteğine İlişkin A400M Program Üst Kurulu Kararına Dair 4 Sayılı Değişikliğin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna İlişkin Kanun Teklifi (2/3670) (*****)

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – A400M Uçağının İş Birliği İçinde Geliştirilmesi, Üretimi Evresi ve Başlangıç Desteğine İlişkin A400M Program Üst Kurulu Kararına Dair 4 Sayılı Değişikliğin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna İlişkin Kanun Teklifi.

(2/3670) esas numaralı Kanun Teklifi 15 Haziran 2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş ve 4 Haziran 2021 tarihinde ise Komisyonumuza havale edilmiştir.

Şimdi, sözü, yine, Dışışleri Bakanlığı temsilcisi Yavuz Bey'e veriyorum.

Buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Başkanım, bir önceki gündem maddemiz kapsamında arka plan dâhilinde bilgi sunmuştum. 4 sayılı değişiklikle A400M Program Üst Kurulu Kararı'nın 7'nci maddesindeki mali taahhütlere bir değişiklik daha getiriliyor. Belçika ve Almanya 2020'de imzalanan bu değişiklikle mali katkı taahhütlerini artırdı. Yine, ülkemiz açısından ilave mali yükümlülük söz konusu değil. Bu değişikliğin yürürlüğe girmesi için de yüce Meclisimizin onayı gerekiyor.

Tensiplerinize arz eder, saygılarımı sunarım.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Savunma Sanayii Başkanlığı temsilcilimizin ekleyeceği bir şey var mı?

SAVUNMA SANAYİİ BAŞKANLIĞI UÇAK DAİRE BAŞKANI ABDURRAHMAN ŞEREF CAN – İlave, ekleyeceğim bir şey yok Sayın Başkanım.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Peki, teşekkür ederiz.

Söz almak isteyen veya soru sormak isteyen Komisyon üyemiz yok.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Efendim, ben de kayıtlara geçmesi için bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Peki, buyurun Gülüstan Hanım.

(2/3670) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Demin söyledüğimizin, bir önceki maddede onayladığımızın hepsi geçerli. Yani, halkımızın bütçesinin savaşa ve silahlanmaya ayrılmasını ilkesel olarak doğru bulmadığımız için anlaşma içeriğine katılmıyoruz, şerhimizi düşeceğiz.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teklifin tümü üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin 1'inci maddesini okutuyorum:

A400M UÇAĞI'NIN İŞ BİRLİĞİ İÇİNDE GELİŞTİRİLMESİ, ÜRETİMİ EVRESİ VE BAŞLANGIÇ DESTEĞİNE İLİŞKİN A400M PROGRAM ÜST KURULU KARARINA DAİR 4 SAYILI DEĞİŞİKLİĞİN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- (1) A400M Uçağı'nın İş Birliği İçinde Geliştirilmesi, Üretimi Evresi ve Başlangıç Desteğine İlişkin A400M Program Üst Kurulu Kararına dair "4 Sayılı Değişiklik"ın 17 Aralık 2020 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teklifin başlığının ve 1'inci maddesinin değiştirilmesi amacıyla verilen bir önerge vardır, okutup sonra her ikisini birlikte oylayacağız.

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/3670) esas numaralı Kanun Teklifi'nin başlığında yer alan "4 Sayılı Değişiklik"ın ibaresinin "4 Sayılı Değişiklik Metninin" ve 1'inci maddesinde yer alan "4 sayılı Değişiklik"ın ibaresinin "4 Sayılı Değişiklik Metninin" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ceyda Bölünmez Çankırı

Asuman Erdoğan

İzmir

Ankara

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda teklifin başlığını ve 1'inci maddesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(2/3670) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon Raporu hakkında Bursa Milletvekili Atilla Ödünç, Karabük Milletvekili Niyazi Güneş, Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey, İstanbul Milletvekili Hasan Turan'ın özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Akif Çağatay Kılıç

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon Raporu'na muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz varsa 2 Aralık 2021 Perşembe saat 17.00'ye kadar muhalefet şerhlerini iletmeleri gerekmektedir.

Savunma Sanayii Başkanlığı temsilcimize teşekkür ediyoruz.

SAVUNMA SANAYİİ BAŞKANLIĞI UÇAK DAİRE BAŞKANI ABDURRAHMAN ŞEREF CAN – Biz teşekkür ederiz.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Gündemin 8'inci maddesine geçiyoruz:

8.- Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Katar Devleti Hükûmeti Arasında Katar Askeri Hava Aracı ve Destek Personelinin Türkiye Cumhuriyeti Topraklarında Geçici Konuşlanması Konusunda Teknik Düzenlemenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3669)(*****)

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Katar Devleti Hükûmeti Arasında Katar Askeri Hava Aracı ve Destek Personelinin, Türkiye Cumhuriyeti Topraklarında Geçici Konuşlanması Konusunda Teknik Düzenlemenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi.

(2/3669) esas numaralı Kanun Teklifi 4 Haziran 2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş ve 15 Haziran 2021 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir.

Şimdi, öncelikle sözü, yine, Dışişleri Bakanlığı temsilcimiz Dışişleri Bakan Yardımcısı Yavuz Selim Kıran Bey'e veriyorum.

Buyurun Yavuz Bey.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Sayın Başkanım, kıymetli Komisyon üyelerimiz; malumunuz, Komisyonumuz geçtiğimiz haziran ayında Katar'ı ziyaret etmişti. Komisyonumuzun bu ziyareti her alanda gelişen ilişkilerimize parlamenter boyutunda önemli bir katkı sağladı. Türkiye Katar Yüksek Stratejik Komite Toplantıları bildiğiniz gibi Sayın Cumhurbaşkanımız ile Katar Emiri Şeyh Tamim'in Eş Başkanlığında her yıl düzenli olarak yapılıyor. Müteakip Yüksek Stratejik Komite Toplantısı yani 7'nci toplantı önümüzdeki hafta Doha'da gerçekleştirilecek. Güçlü ikili ilişkilerimizin bölgesel barış, güvenlik ve istikrara da önemli katkıları mevcut. Libya, Suriye ve Filistin gibi bölgesel sorunların çözümüne ilişkin, Katar'la görüşlerimiz önemli ölçüde örtüşüyor. Arap Ligi başta olmak üzere uluslararası platformlarda Katar'ın ülkemize verdiği desteği önemsiyoruz. Körfez İşbirliği Konseyi'yle kurumsal ilişkilerimizin güçlendirilmesine ve serbest ticaret anlaşması müzakerelerine verdiği desteği memnuniyetle karşılıyoruz. Ekonomik ve ticari iş birliğimiz de önemli gelişme kaydediyor. Firmalarımızın bugüne kadar Katar'da üstlendikleri projelerin toplam bedeli 20 milyar dolara ulaştı. Türk sermayeli 711 firma bu ülkede faaliyet gösteriyor.

Malumunuz olduğu üzere, askerlerimiz, 2014 tarihli anlaşma temelinde, Katar'daki Katar Türk Birleşik Müşterek Kuvvet Komutanlığı Halid Bin Velid Kışlası'nda faaliyet gösteriyor. Anlaşma uyarınca Türk Silahlı Kuvvetlerimiz Katar'da personel, ekipman uçak ve gemi konuşlandırabiliyor. Bugün gündemimizdeki anlaşma ise Katarlı askerî pilotların ülkemizde eğitim faaliyetlerinde bulunmalarını içeriyor. Askerî makamlarımız arasındaki görüşmelerde Katar tarafı yeterli uçuş faaliyeti icra edemediklerini gündeme getirmişti. Bu çerçevede, askerî pilotlarının eğitim ve tecrübelerine katkı sağlamak için Türk hava sahasını kullanma talebinde bulunmuşlardı. Katar tarafının bu talebi kapsamında gündemimizdeki teknik düzenleme hazırlandı. Bu teknik düzenlemeyle Katar hava araçları ve personeli ancak Genelkurmay Başkanlığımızın müsaade ettiği üs ve bölgelerde geçici olarak konuşlanabilecek. Katar Hava Kuvvetlerinin anlaşmanın amaçları doğrultusunda Türkiye'de bulunma süresi her iki tarafın onayıyla belirlenecek. Kabul edilecek personel ve hava aracı sayısına ülkemiz

(2/3669) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir

karar verecek. Hava aracı sayısı 36'dan, personel sayısı 250'den fazla olamayacak. Anlaşmaya göre, gönderilen hava araçlarının tüm faaliyetleri ülkemiz makamlarının ön onayına tabi olacak. Ülkemize gelecek personel için makamlarımızdan giriş izni talep edilecek. Düzenleme beş yıl süreyle yürürlükte kalacak. Taraflardan birinin bildirimiyle sonlandırılabilir. Katar tarafı düzenlemenin onay işlemlerini 14 Mart 2021 tarihinde tamamladı.

Bu teknik düzenlemenin onaylanması konusunda yüce Meclisimizin desteklerini bekliyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ederim.

Milli Savunma Bakanlığı temsilcimizi dinleyelim.

Buyurun.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ TUĞGENERAL ESAT MAHMUT YILMAZ – Sayın Başkanım, Komisyonu saygıyla selamlıyorum.

Dışişleri Bakanlığımızın yaptığı açıklamaya aynen katılıyoruz ve teklifin geçmesi için görüşlerinize arz ediyoruz.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ederim.

Söz almak isteyen veya soru sormak isteyen Komisyon üyelerimiz varsa söz vermek istiyorum.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Sayın Başkan...

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Evet, Gülüstan Hanım, buyurun.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle bir soruyla başlayayım. Sanırım bu bulundurulacak 36 hava aracı içerisinde Fransız yapımı olan Rafale uçakları da var; en azından öyle biliyorum, yanlışsa lütfen düzeltin. Şimdi, temel mesele, aslında bu Türkiye ile Katar arasındaki ilişkilerin bölgedeki yarattığı dinamit etkisini görmemiz gerekiyor. Suudi Arabistan-Katar çelişkisi, Birleşik Emirlikleri-Katar çelişkisi, onların arasındaki gerilimde Türkiye'nin Katar'dan yana tutum alması ve en nihayetinde o gerilimlerin tırmanması meselesinin ülkemize ciddi maliyetleri oldu ama tabii ki bütün bu süreçlerden AKP iktidarının kazançlı çıktığının altını çizmemiz gerekiyor. Şimdi, buradaki mesele, hem Orta Doğu'da hem de Doğu Akdeniz'de yaşanan gerilimlerin üzerine gerçek anlamda aslında barışçıl bir yaklaşımla gidilmemesi. Doğu Akdeniz'deki enerji yatakları sorununun kendisi ve oradaki tutumumuz ne yazık ki ciddi anlamda bölgede gerilimi artırdı, Yunanistan ile Fransa arasında yakınlaşmayı sağladı ve en nihayetinde Yunanistan devleti de Fransa'dan bu Rafale denilen uçağı satın alarak aslında bir şekilde hem Doğu Akdeniz'de hem de sınırlarımızda bize meydan okuyan bir tutum almış oldu.

Şimdi, Türkiye ile Katar arasındaki anlaşmanın bir gerekçesinin de aslında Katar'ın Fransa'dan aldığı bu Rafale tipi uçakları Türkiye'ye getirmesi ve konuşlandırılması olduğunu ifade edebiliriz. Bunun en nihayetinde, bölge barışına, ülkemizin barışına, Orta Doğu barışına ve Doğu Akdeniz'deki barışa katkı sunmayacağını; aslında sürekli askeri hamlelerle bölgedeki gerilimin gittikçe tırmanacağını ve diplomatik olarak da sorun çözme kabiliyetinden gittikçe uzaklaştığımızı ifade etmemiz gerekiyor. Bu anlamıyla, Türkiye'nin özellikle Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri, Katar ve benzeri ülkeler arasındaki gerilimlerde taraf olma politikasından hızlıca geri adım atması ve gerçekten, bölgedeki barışa katkı sunacak bir dış politika izlemesi gerektiğini düşünüyoruz. Bunun yolu da askeri anlaşmalar, sürekli asker bulundurmak ve askeri teçhizat sevkiyatından değil; gerçek anlamda diyalogdan, karşılıklı ilişkiden ve iyi niyet adımlarından geçiyor ve tabii ki bölgedeki paydaşlarla enerji başta olmak üzere Türkiye'nin haklarını, hukukunu koruyacak bir diplomatik yaklaşımın, tutumun sergilenmesinden

geçiyor. Bu anlamıyla, bu anlaşmada da olduğu gibi Kuzey Afrika, Avrupa ve Asya’da yaşanan çatışmalarda gerilimin tarafı olacak askerî anlaşmaları benimsemediğimizi tekrardan ifade etmek istiyorum. Bu anlamıyla da şerh düşünüyoruz, şerhimizi ayrıca ifade edeceğiz.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Evet, teşekkür ediyorum.

Derya Hanım, buyurun.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Öncelikle, olayı şöyle değerlendirmek gerek diye düşünüyorum: Ülkemizin önemli bir bölgede olduğunu, stratejik önemi olan durumlarının olduğunu, Doğu Akdeniz meselesinde Türkiye’nin hiçbir zaman kimsenin hakkını yemeden, kendi haklarını koruyan bir yaklaşım içerisinde olduğunu ve sınır güvenliğinin de sağlanmasının önemli olduğu durumlar olduğunu, bu konuda da gereken önlemlerin alınması gerektiği yerde alınması gerektiğine dikkat çekmek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Utku Bey, buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Genel gerekçede “Bu düzenlemenin Katarlı askerî pilotların eğitimi ve tecrübe birikimine katkı sağlamak maksadıyla...” ifadesi yer almaktadır. Anılan düzenlemenin 4’üncü maddesinin 9’uncu ve 10’uncu fıkralarında Katarlı pilotların eğitimine ne şekilde katkı sağlayacağı çok anlaşılamamaktadır. Burada belirtilen teçhizat, malzeme, mühimmat vesaire nedir ve neden Katar hava unsurları tarafından ülke içi ya da dışına taşınırsın? Bununla birlikte, Türk Hava Kuvvetleri ile Katar Hava Kuvvetlerinin envanterinde bulunan hava araçları birbirinden farklıdır. Katar, Fransız muharip uçaklarına ve Avrupa menşeli eğitim uçaklarına sahiptir. Bu nedenle, ne şekilde bir eğitimin söz konusu olacağı yine anlaşılamamaktadır. Ayrıca, yine, dediğim gibi 9’uncu ve 10’uncu fıkralarda belirtilen malzemelerin farklı uçak tiplerinde nasıl kullanılacağına da açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Ayrıca, yine, Katar hava araçları ve destek personelinin hangi havalimanları ve askerî tesislerden yararlanılacakları teknik düzenlemede belirtilmemiştir.

Bu teknik soruların yanı sıra Katar konusunda kısa süre önce Komisyonumuzdan ve Genel Kuruldan geçen, işte, FIFA 2022 sırasında oradaki güvenliğin sağlanması için polis, Çevik Kuvvet gönderilmesi konusunda da yine bazı kaygılarımızı, rezervlerimizi ifade etmiştik. Burada da aynı şeyler mevcuttur. Nasıl mevcuttur? Şudur: Katar, biliyorsunuz, izlediği politikalar nedeniyle bölgede güvenlik riski taşıyan bir ülke konumundadır. Tabii, bizim ilişkilerimizin iyi olması onların böyle bir risk taşımasını ortadan kaldırmıyor. Nedir bu güvenlik riskleri? Birincisi, işte, şu anda en yakından takip ettiğimiz Afganistan’daki durumda, şu anda Taliban’ın neredeyse hamisi konumunda bir ülke konumundadır ve Afganistan’da terör konusunda bütün dünya şu anda terörün yeniden hortlayacağı konusunda kaygı içindedir. Katar’ın mevcut Taliban’ın hamisi konumu, kendisini doğal olarak bütün tehditlere açık konuma getirmektedir. Yine, bölgemizde özellikle Suriye’de ve Suriye’yle sınırlı olmamakla birlikte yine bölgede diğer bazı ülkelerde rejimlerin değiştirilmesi, o rejimlerin daha İhvan hareketlerinin o ülkelerde -özellikle Suriye’de, Mısır’da- iktidara gelmesi uğraşının, mücadelesinin temel -hem finansörü hem askerî- destekçisi konumundadır, bu nedenle de yine riske açık bir ülke konumundadır. Böylesine riskleri bünyesinde, üzerinde barındıran bir ülkenin askerî uçaklarının gelip Türkiye’de -işte, Konya Ovası olacaktır muhtemelen ya da diğer üsler vesaire, onlar çok açık yazmıyor, komutanımız biliyordur- rahatlıkla eğitim yapabiliyor olması doğal olarak ülkemizi de o riski paylaşan

bir ülke konumuna getirecektir. Benzer şekilde askerî personellerinin de yine 250 asker ve... Sınır da belli değil yani gördüğüm kadarıyla üç ay, beş ay böyle bir şey burada ben göremedim. Bunların daha net bir şekilde belki çerçevesinin çizilmesi lazımdır.

Yine, hani, şu anda burada çok net bu tartışmaya girmiyoruz ama bence girilmesinde de fayda var burada ve daha sonrasında Genel Kurul aşamasında. Bu kadar büyük yani işte, 36 uçak, 250 askerin Türkiye'ye girişi konusu belki de tezkere gerektiren bir konudur. Bunu da hukuki olarak belki Mecliste partilerin, bizlerin de tartışması gerekmektedir çünkü bir nevi Silahlı Kuvvetler buraya gelecektir. Eğitim amaçlıdır ama az önce söylediğim riskler nedeniyle Türkiye'yi de Türkiye'nin güvenliğini de riske atan bir anlaşma söz konusudur. Mevzubahis Katar olduğunda -daha önce de ifade etmiştik- Katar'la yapılan... Az önce Sayın Bakan Yardımcısı Türkiye'den Katar'da yatırım yapan ülkelerin işte rakamını söyledi, sevindirici, 20 milyar dolar, gerçekten sevindim, daha da iyi olmasını isteriz yani Katar'a karşı bir ön yargımız vesaire yok ama bir konuya dikkatinizi çekmek isterim: Mesela, "15 milyar dolarlık anlaşma imzalandı." dediniz. Bu, Katar'ın Türkiye'ye 15 milyar dolarlık anlaşmanın ne kadarı hayata geçti? Bu konuda Komisyonumuzu bilgilendirirseniz iyi olur çünkü kamuoyunda -siz de izliyorsunuzdur- bu konuda da şüpheler var, ekonomistlerin bu yatırımların hayata geçmediğine ilişkin kaygıları var. Velez ki geçti, o zaman başka sorularımız var. Mesela, bu projeler arasında yer alan konulara biz baktığımızda yani Türkiye Cumhuriyeti'nin çıkarına ne olmuş diye baktığımızda, maalesef üzücü sonuçlar var. Mesela, Arifiye'deki tank fabrikası yani Ethem Sancak, BMC aradan çıktı, ellerini yıkadı, 780 milyon doları aldı ve işte bir şirket var, Katar fabrikaya sahip, ortada tank yok. Varsa söylesin komutanımız, "Evet, tank yapıldı Arifiye'de." diyorsa ben de buradan kutlayacağım, ortada tank yok hâlâ.

İki; yine, bu anlaşmalarda belki vardı hatırlarsanız, işte Digitürk'ü sattık, adı oldu "beIN". Bu beIN, yani hepimiz, bakın, Türkiye'nin değişik illerindeniz, bir de ayrıca tuttuğumuz kulüpler var illerimizde; bu kulüplerin hepsine borç taktı. Siz Bakanlık yaptınız, az önce anımsatmıştınız Bakanlığınızı, beIN'in taktığı borcu kim ödedi? Ben yanıt vereyim, siz söylemeyin, Spor Toto ödedi. Spor Toto'nun parası hangi para? En iyi siz biliyorsunuz. Bizim Anadolu şehirlerinde, işte, saha yapar, vesaire yapar, o parayla kulüplere Katar'ın beIN şirketinin borcu ödendi. Yani şunu demek istiyorum: Doğru, Katar'la ilişkiler iyi olsun, en iyi olsun ama inanın, bu iyi olacak derken bizim çıkarlarımızın zarar görmemesi lazım. Bu ülke Katar olur, Almanya olur, Amerika olur yani biz burada, yüce Meclisimizde, onun saygın Komisyonunda bunu sorgulamak durumundayız ve bu sorulardan da hiç kimse yanlış anlamasın, hani, burada dedim, yani adam işini doğru yapsa tamam, öpüp başımıza koyalım ama ortada tank yok. Digitürk'ü beIN'e satmışız, kulüplere borcu takmış, o borcu da Spor Toto ödüyor. Bunları kabul etmemiz mümkün değil, o yüzden bu tür anlaşmalara biraz daha çıkarımız korunacak mı diye bakmamızda fayda var. Hele hele güvenlik riski oluştuyorsa 2 kere, 3 kere, 10 kere, 100 kere daha fazla bakmamızda fayda var diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Doğrudan satışmayla ilgili hakkımı şu anda kullanmıyorum.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Satışma değil, ben orada...

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Takılıyorum. Yok, biraz bir satışma var.

Ünal Bey, buyurun.

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) – Sayın Başkan çok teşekkür ederim.

Bütün arkadaşlarımızın söylediklerine katılıyorum tabii, bu, Katar’la imzalanan anlaşmanın özellikle Hava Kuvvetleri, uçaklar, pilotlar ve onların eğitimi konusuna. Bizim Hava Kuvvetleri envanterlerimiz birbirinden farklı, elbette bunu Millî Savunma Bakanlığından daha iyi bilecek kimse yok. Onun için ben burada müthiş bir kurmay zekâ seziyorum. Demek ki Katar’ın kullandığı Fransız uçaklarını kendi sahamıza getirip biz onları eğitmeyeceğiz, onlardan eğitim alacağız ki bu “Rafale”ler nasıl kullanılıyor? Yarın öbür gün Fransızlar’dan Yunanistan’ın aldığı “Rafale”lere karşı nasıl bir mücadele verilebilecek? İşte bu kurmay zekâyı alkışlamak lazım, dolayısıyla ben bundan hakikaten çok büyük bir memnuniyet duydum.

Tabii, bir de hangi hava sahalarımızın, hangi havaalanlarımızın, yani hangi hava sahamızın kullanılacağına da anlaşmada yer alması açıklayıcı olurdu, iyi olurdu. Utku Bey bir tahmin yürüttü, “Konya” dedi. Ben zannediyorum, Yunanistan’a en yakın olan, Ege Bölgesi’ndeki havaalanlarımız herhâlde kullanılacak ki “Rafale”lerden bu şekilde istifade edebilelim.

NİYAZİ GÜNEŞ (Karabük) – Uzaklık yakınlık izafidir, mesafe kalmadı.

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) – O hiç önemli değil, önemli değil. Önemli olan, Fransız uçaklarının birbirleriyle yakın olması yani Katarlılar herhâlde bizim Türk Hava Kuvvetlerine de bir şekilde katkıda bulunacaklar. Bunu en veciz şekilde şöyle hatırlıyorum; bu, ilk videolar çıktığı zaman Fransa sistemi ile diğer Avrupa sistemleri arasında “pal-secam” diye bir farklılık oluşmuştu. Zaten Fransızların her şeyi birbirinden farklıdır, Avrupa’yla hiçbir şekilde uyum sağlayamazlar.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Şimdi Fransızlara cevap hakkı doğdu ama.

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) – Avrupa Birliğinde de özellikle bundan dolayı sıkıntılar çekiyorlar fakat özellikle bu Hava Kuvvetleri ve uçaklar meselesi önemli bir şey. Demek ki bizim Hava Kuvvetlerimiz S-400’lerle yarattığı yenilikten sonra, bir de Katar’dan “Rafale”leri Türkiye’ye getirip Katarlı pilotlardan Fransız uçaklarının nasıl kullanıldığını öğrenmeye de başlamak üzere önemli bir adım atmış. Bu kurmay zekâyı tebrik ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

NİYAZİ GÜNEŞ (Karabük) – Hikmetinden sual olmaz.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Evet, Hasan Bey, buyurun.

HASAN TURAN (İstanbul) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Siz Katar ziyaretine gelmişsiniz değil mi bizimle?

HASAN TURAN (İstanbul) – Evet, biz sizinle beraber Katar’ı ziyaret etmiştik.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Mehmet Güzelmansur Bey vardı, Aydın Bey vardı.

HASAN TURAN (İstanbul) – Aramızda o zaman Aydın Bey vardı, Mehmet Bey vardı ve orada ilişkilerimizin ne kadar önemli olduğunu yerinde bizzat görmüştük, hem resmî ziyaretlerimizde hem gayiresmî ziyaretlerimizde hem giden Türk vatandaşlarımızdan, yatırımcılarımızdan hem de Katarlı yetkililerden aldığımız intiba buydu. Hatta o intiba kendi aramızda çeşitli takımlara, siyasi şeylere de neden olmuştu. Mehmet Bey o gün bugündür gelmiyor Komisyonumuza. “Geldikten sonra Sayın Genel Başkanımızla görüşeceğiz. Bu, Katar konusunu biraz fazla kaşımayalım.” diyeceğiz demişti ama o gün bugündür Komisyona da gelmemeye başladı.

Şimdi, çünkü ben orada takılmışım, demiştim ki: Bu Katar alerjisi acaba AK PARTİ’ye mi zarar veriyor, Türkiye’ye mi zarar veriyor? Burada bunu daha iyi müşahade etmişizdir arkadaşlar. “Bu konuda fikriniz nedir?” diye soru sormuştum. Onu da neden sormuştum? Yunus Emre Enstitüsünde oradaki Türk iş adamlarını toplamış ve onlarla muhabbet etmiştik. Gidenlerin çoğunun da Hatay’dan

gittiğini görmüştüm. Çoğu da Arapça bildiği için tabii, Arap dünyasına gidiyorlar, iş yapıyorlar; berberlikten tutun, büyük ticarete kadar her alanla ilgileniyorlar. Birçoğunun da siyaseten esasında muhalefetteki arkadaşlara yakın olduğunu da görünce onlara da bir soru sormuştum “Arkadaşlar, Katar’la ilişkimiz büyüyerek gelişsin mi yoksa bozulsun mu?” diye. “Olur mu efendim, gelişsin.” falan diye tepki vermişlerdi. Sandıklarda da çoğu belki ana muhalefete oy atan arkadaşlardan oluşuyordu. Kimsenin oyunu rengine bakmıyoruz ama sonuç itibarıyla sandık sonuçlarını da almıştım. Onlarla ilgili de bir analiz, bir değerlendirme, bir inceleme yapmıştım, onun üzerine Mehmet Bey’e takılmıştım, yani “Bakın, sizin arkadaşlar bile böyle diyor.” diye. Biraz önce rakamsal olarak da aldık; 20 milyar dolar.

Biz, ülkelerle ilişkilerimizin artarak gelişmesini istiyoruz. Artarak gelişen ilişkilerin de ülkemize fayda sağladığına, devletimize fayda sağladığına, milletimize fayda sağladığına inanıyoruz. İktidarlara gelir geçer ama ülkelere yapılan yatırımlar kalıcıdır ve o devletin büyümesine, güçlenmesine, gelişmesine katkı sunar. Biz bazen -belki hükümet sisteminden kaynaklanıyor mu bilmiyorum ama- yani iktidar sorumluluğunu taşıyan partiye muhalefet etmek ile devlete, devletin çıkarlarına, ülkenin çıkarlarına itiraz ve muhalefet etme işini karıştırıyoruz gibi geliyor. Biz ülkelerle ilişki kurarken kimsenin kimliğine, efendim, her konudaki tercihlerinin bize benzeyip benzemediğine bakmamalıyız diye düşünüyorum. Bazen ilişkilerimiz bozuluyor, bozulduğu zaman tabii ki muhalefet biraz bardağın boş tarafına bakan tarafta duruyor, “Efendim, bunlarla niye ilişkileri bozdunuz? Neden sıfır ilişki, sıfır dost kaldı?” falan diye eleştiri yağmuruna tutuyor. İlişkinizin bozulduğu aynı ülkelerle çeşitli sebeplerle ilişkilerinizi geliştiriyor, düzeltiyorsunuz; bu sefer yine öbür taraftan bakarak “Dün böyleydi, bugün ne oldu? Kaça gittik?” şeklinde böyle değerlendirmelere tabi tutuluyor. Yani tabiri caizse halkımızın arasında bir deyim var ya: Aşağı tükürsen sakal, yukarı tükürsen bıyık misali.

Değerli arkadaşlar, bizim, Katar’la, ta cumhuriyetimizin kuruluşundan çok daha eskiye varan ilişkilerimiz var. O zaman da söylemiştik burada, Katar’daki askerî üssümüzde yapılan bir sergide görmüştük; işte, payitahttan gönderilen hükümet konağının makbuzunu tablo olarak asmışlardı. Körfez Haliç bölgesinde hiçbir zaman Devlet-i Aliyye’ye de isyan etmemiş bir sosyal, tarihî geçmişleri var. Bizim bu tip ülkelerle ilişkilerimizi derinleştirerek geliştirmemiz, güçlendirmemiz ülkemizin faydasıdır. Dolayısıyla biz bir ivme yakalamışken, ilişki konusunda iki tarafın birbirine maksimum düzeyde bir güveni varken ve sürekli de artma eğilimindeyken bunun sürekli negatif taraflarıyla konuşulmasının, ilişkilere hatta zarar verecek boyutta tartışmalara vesile olmasının sadece bizim Hükümetimizin yürütişüne, yol haritasına değil, ülkemize zarar verdiğine inanıyoruz. Onun için ülkemize zarar verme çizgisinden uzak tutmak gerektiğini düşünüyoruz. Yani olayın kapsamını bilmiyorum ama Ünal Bey biraz önce ifade etti, velev ki öyle bir şey varsa bile bunu açık etmemek, ortaya dökmek lazım. Bilmiyorum, ironi mi yaptı, gerçekten bir tebrikte mi bulundu, o onun kendi niyetinde saklı ancak velev ki öyle bir şey varsa bile bunu açık etmemek lazım.

Biraz önce de ifade ettim: “İstiyorsan sulhusalah -tarihî bir deyimdir- hazır ol cenge.” Yani özgürlük şarkılarını hep birlikte söyleyebiliriz, hiç bunda bir mahsur yok, şiirlerini söyleyebiliriz ancak güneyimizde silah dağıtılıyor, batı tarafımızda da sürekli askerî üsler kuruluyor. ABD sınır komşumuz şu anda hem batıdan hem güneyden. Dolayısıyla, bunları görmeden, ülkemizin güvenlik eksenini, geliştirdiği politikaları sürekli eleştirmek ülkemizin karşısındaki cephede yer almak anlamına gelmektedir. Bunu ben özellikle ifade etmek istiyorum. Karşı mevziden kimsenin Türkiye’ye ateş etmemesi, sözüyle ateş etmemesi gerekir en azından yoksa hepimiz biz dünya barışından yanayız, Orta Doğu barışından yanayız ama Orta Doğu’da da dünyada da barışı biz bozmuyoruz. Yani şu cümleyi ben teessüfle karşılıyorum: “Doğu Akdeniz’deki enerji yatakları ve oradaki –özellikle not aldım- tutumumuz gerilimi artırıyor.” Yani gerilimi biz artırıyoruz arkadaşlar, Fransızlar artırmıyor, İsrail artırmıyor, Amerika artırmıyor. Amerika burnumuzun dibinde barış için silah dağıtıyor tırlarca dolusu.

Hiç onlarla ilgili bir itiraz cümleniz var mı? Yani dolayısıyla, bunları böyle burada konuşuyoruz ama öbür taraftan Amerika'ya sorduk mu “Ne işiniz var Dedeagaç'ta?” diye? “Sınırımızın öbür tarafında, hemen güney sınırımızın alt tarafında tırlar dolusu niye silah dağıtıyorsunuz?” diye bir sorunuz var mı? Yok. Ondan sonra da Türkiye'yi eleştirelim, olmaz. Türkiye bütün ülkelerle askerî, ekonomik, siyasi, diplomatik, her türlü ilişkisini geliştirmelidir, geliştirmeye devam etmelidir, biz de bunun için her daim destek vermeye devam edeceğiz.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ederim Hasan Bey.

Gülistan Hanım, buyurun.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, benim konuşmama atıfla Hasan Bey konuştu. Şimdi, şunu ifade etmemiz gerekiyor, benim söylediğim çok açık ve net, bir tartışma amacıyla da söylemiyorum. Türkiye'nin komşularıyla ve genel olarak uluslararası alanda enerji yataklarına sahip olmaya çalışmasından, doğal uzantılarında enerji meselesini gündem yapmasından doğal bir şey yok, bununla ilgili bir itirazımız da yok fakat bunun yöntemine dair ciddi eleştirilerimiz var. Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki pozisyonunun sorunlu olduğunu düşünüyoruz, yürüttüğü dış politikanın sorunlu olduğunu düşünüyoruz. Hem bizi uluslararası arenada çok ciddi bir şekilde yalnız bırakmıştır ki Doğu Akdeniz meselesinde Yunanistan, Fransa, Kıbrıs Rum kesimi ve diğer ülkeler blok olmuşlardır ve Türkiye yalnız kalmıştır. Onun için, bu süreci yürütürken tabii ki Türkiye ve Türkiye halklarının çıkarını gözetecek, onları en üst düzeyde almayı hedefleyecek bir strateji izlenmelidir fakat bu her zaman bir silahlanmayla, her zaman uçak almakla, her zaman tank almakla olmaz, diplomasi birçok kapıyı açar. Bu anlamıyla söylediğimiz açık ve nettir. Paydaşlarla, sınırdaşlarla, doğal uzantıya sınırı olan ülkelerle bu konu müzakere edilmelidir, konuşulmalıdır. Tabii ki Türkiye'nin hakları, menfaatleri savunulmalıdır. Bunda tartışılacak bir şey yok ama biz burada ne yazık ki sorunlu bir politika izlendiğini düşünüyoruz.

Diğer bir mesele, ben buranın milletvekiliyim, Türkiye Cumhuriyeti devletinin bir milletvekiliysem eleştirdiğim şeyleri burada ve bulunduğum komisyonda dile getirmemden daha doğal ne olabilir? Yani ben ABD'de parlamenter olsaydım herhâlde ABD politikalarını eleştirirdim. Yani buradaki muhataplık ilişkisi yahut da yaptığımız her eleştiriye dönüp “Ya ABD burnumuzun dibine gelmiş niye oraya söylemedin?” Nereden biliyorsunuz söylemediğimizi? Biz ABD'nin Türkiye'nin başına bela olduğunu düşünüyoruz, yani dünyanın başına bela olduğunu daha doğrusu, bütün dünya barışını kendi emperyal politikalarıyla işin içinden çıkılmaz hâle getirdiğini düşünüyoruz. Bu başka bir tartışmanın konusu ama bu sizin yürüttüğünüz, şu anda sizin Başkanlığınızda, Hükûmetinizde yürüten politikaları, iç ve dış politikaları eleştirmeyeceğiz, siz bu eleştirilerden muafsiniz anlamına gelir mi? Gelmez. Onun için hakikaten yani bir kere de olsun niyetimizi sorgulamadan ne dediğimizi dikkate almanızı öneririm. Yani biz çok açık ve net bir şekilde söylüyoruz. Evet, bu ülkenin hakları, halklarının hakları sonuna kadar savunulmalıdır. Bunda hiçbir beis yok fakat bunun yöntemi her seferinde silah bulundurmaktır mıdır? Yunanistan Rafale'yi getirmiş burnumuzun dibine koymuş. Yöntemi gidip Katar'la anlaşma yapıp dolaylı yoldan Rafale uçaklarını getirmek midir? Yoksa gerçekten Yunanistan'la istikşafî görüşmelerle yol almak, gerçekten bölge barışına katkı koyan bir ülke olmak mıdır? Ben ikincisinin daha az maliyetli, daha insancıl ve daha doğru bir politika olduğunu düşünüyorum, partimiz de böyle düşünüyor. Bu da herhâlde bir suçlanma gerekçesi olamaz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Peki.

Utku Bey, buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, burada dile getirdiğimiz görüşlerin, eleştirel görüşlerin hani, sanki Türkiye'nin düşmanlarıyla aynı noktaya düşmek gibi algılanmasını doğru bulmuyorum. Burada yapacağımız her türlü eleştiri aslına bakarsanız ülkemizin daha iyiye gitmesi için, işte, bir anlaşma varsa bu konuda gördüğümüz sakıncaları vurgulayarak ya, varsa biz bunları da söyleyelim demektir yani genel amacımız; burada da Genel Kurulda da hani, bu şekilde. Mesela yani "Tankımız niye yok?" diye sormanın ben her vatandaşın hakkı olduğunu düşünüyorum çünkü buna ayrılmış bir bütçe var ortada. Bu bütçe de benim de sizin de her birimizin, 83 milyonun cebinden çıkan bir bütçe. Benzer şekilde Katar'la yapılan... Ben aslında çok da dikkatli konuştum ama belki şey yapmamışımıdır yani. Biz adı Katar olsun, başka ülke olsun; hepsiyle iyi ilişki olsun, daha da iyi olsun yani. O yüzden ben Sayın Güzelmansur burada yok ama biz Sayın Güzelmansur'la -Ünal Bey hatırlayacaktır- o, polislerin işte gönderilmesine ilişkin kanundan önce konuştuk. Biz FIFA, işte, 2022'ye her türlü katkıyı yapalım ama neden Türk polisi gitsin orada Katar'ın jandarması olsun? Biz bunu sorguluyoruz. Yoksa yatırımcımız yatırım yapsın ama niye biz yapıyoruz? Niye FIFA'dan istemiyorlar? Anlatabiliyor muyum? Niye özel güvenlik gitmiyor da Türk çevik polisi gidiyor? Bunu sormak benim hakkım çünkü o polisler sizin, benim, bizlerin ailesinden, komşularından olacak. O polisler Allah göstermesin öldüğünde ateş düştüğü yeri yakacak. O yüzden bunları burada konuşmanın, burada paylaşmanın ben işte, Türkiye'nin karşıtlarıyla yani aynı şekilde algılanmasını doğru bulmuyorum. Tam tersine, bu eleştirilerden bence faydalanmak lazım.

Benzer şekilde, mesela "Amerika'nın işte bölgedeki konuşlanmasına hani bir şey deniyor mu, denmiyor mu?" vesaire dendi. Tabii ki bunun üzerine düşünmeliyiz. Ama anımsatmak isterim yani Amerika'nın bu bölgeye asker göndermesi için tezkere getiren iktidar biz değiliz. Bunu engelleyen muhalefet biziz bu Mecliste. 1 Mart iyi ki oldu, gurur duyuyoruz ama yani böyle baktığımızda tabii ki iyi bir şey değil bölgenin askerileşmesi. Dediğiniz gibi katılıyorum, hazır olmak lazım yani eğer barışı istiyorsak cenge hazır olmak lazım. Ama bu hazırlığın seviyesini de her seviyede, her şeyiyle tartışmak lazım. Ve buradaki bakışımız da ulusal çıkar. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşının polis olsun, işte asker olsun, sivil vatandaş olsun; güvenliğini, çıkarını, huzurunu, refahını, özellikle ülkenin çıkarını her şeyin önünde tutmak. Yoksa Katar'la ben seviyorum, ben duyduğumda Sayın Mehmet Bey bize anlattı. "Ya, o kadar güzel bir hava var." Çok da sevindik yani bu güzel havanın daha da iyi olmasını sağlayalım ama bu güzel hava daha iyi olsun diye Türk polisini riske atmamalıyız. Türkiye Cumhuriyeti'ne o gelen uçaklar bir risk yaratacaksa o riski bence işte minimize edecek önlemleri almalıyız diye düşünüyorum.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Evet.

Derya Hanım, buyurun.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Başkanım, teşekkür ederim.

Biraz önce de söylemiştim ama tekrar hatırlatmak istedim. Güney sınırımızda sınır güvenliğimiz açısından bizim almanız gereken önlemler var ve Doğu Akdeniz'de de hangi ülkenin hangi hesaplar içerisinde olduğunu çok iyi biliyoruz. Kendi kıta sahanlığımızı korumak burada çok önemli bir konu ve ülkenin hapsedilmek istenen enerji kaynakları konusunda belli bir bölgeye sıkıştırılmak istenmesi ve Türkiye'nin de burada -çok da yalnız değil- çok büyük iş birlikleri bulunmakta. Bunu herkes biliyor. Kendi çıkarlarımızı doğrultusunda ülkenin artı yönde kendi hakkı olanın korunması, onların çıkarılması yönünde bir çaba ve gayret var. Kendini korumak, ülke için kendi güvenliğinin sağlanması Türkiye'nin ve Türk insanının hepsinin kendi hakkı, bunlar çok doğal şeyler. Ayrıca, Türkiye'nin uluslararası

anlamda ilişkileri konusundaki yorumları ben çok doğru bulmadım. Çünkü Türkiye her zaman için yapıcı ilişkiler içerisinde, olumlu ilişkiler içerisinde. Covid sürecinde pek çok ülkeye, burada hep bahsediyor Bakan Yardımcımız açıklamalarında “Şu ülkeye şu kadar sağlık yardımı yaptık.” diye. Hep yapıcı ilişkiler içerisinde olan bir ülke. Buradaki kendi güvenliğinin korunması her zaman için ön şarttır, öncelikli güvenliğimiz insanın, Türkiye’deki insanların hepsinin güvenliği burada çok önemlidir. Biz kendi... Düşünün, sınırlarımız içerisinde, kıta sahanlığımız içerisinde olan doğal gazı ya da diğer kaynakları başka ülkelere vermek, bu doğru bir şey değildir yani bu güvenliği sağlamak onun en doğal hakkıdır. Burada bunlar gözetiliyor. Yunanistan üzerinden başka ülkelerin belki hesapları var, bu hesapları herkes biliyor ve bu güvenliğin sağlanması da çok da doğal bir durum. Bunu farklı yönlerle değerlendirmemek, ülkenin çıkarlarıyla bunu daha iyi yönetmek daha doğru bir karardır.

Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Hasan Bey, buyurun.

HASAN TURAN (İstanbul) – Sayın Başkanım, tartışmayı derinleştirme niyetinde değilim. Tabii, kimseye özel olarak siz şu cephedesiniz, bu cephedesiniz diye ismen bir ifadede bulunmuyorum ancak ben şunu söylüyorum, buradaki muhalefet temsilcisi arkadaşların Hükümet politikalarını eleştirme hakkı olduğu kadar bizim de buna cevap verme ve kendi tezlerimizi ortaya koyma hakkımız var. Konuştuğumuz şeylerin bir kısmını cümleleri not alarak konuşup ortaya koyuyorum biraz önceki Gülistan Hanım’ın konuşmasındaki cümlesini aynen not aldım kelime kelime, onun üzerine konuştum. Bu da bir yorumdur benimki. Mesela diyor ki: “Doğu Akdeniz’deki enerji yatakları, oradaki tutumumuz gerilimi artırmaktadır.” Aynı yorumu Batı’dan da duyabilirsiniz Türkiye’ye yönelik suçlamayla. Sizin bu yorumunuzla o paralel düşüyor diyorum. Bunun adını siz koyarsınız, ben koymayayım. Yani benim anlatmak istediğim o. İlla ki bu ilanihaye siz hep düşmandınız, düşmansınız anlamına gelmez. İşte, Yunanistan da aynı iddiada bulunuyor örneğin, İsrail de aynı iddiada bulunuyor. Dolayısıyla yani o tarafa düşmemek lazım diyorum, gerilimi artıran biz değiliz. Onların bize önerdikleri şey şu: “Yani kıyı sınırlarınızın balık tutacak kadar biraz gerisine gidin ama daha ileriye gitmeyin. Yani sadece kara coğrafyanızda durumu idare edin, mavi vatanınıza sahip çıkmayın. Gök vatanınıza sahip çıkmayın.” Biz de diyoruz ki: Hayır, bizim sınırlarımız onların çizdikleri gibi değil, bizim sınırlarımız daha geniş. Dolayısıyla, onların müsaade ettiği kadar mı davranacağız yoksa kendi ülkemizin ve milletimizin çıkarlarını koruyacak mıyız? E, korumaya kalktık, dünya karşımıza çıktı. Ne yapalım? Geri adım mı atacağız yoksa diplomasiye Yunanistan başta olmak üzere bütün ülkelerle müzakereleri devam ettirmek isteyen, davette bulunan... Hatta ne oldu bak, gemileri çektik, muhalefetten de eleştiriler geldi. Sonra da görüşelim dedik. Bu konuda da eleştirilere tabi olduk, yani eleştiriye uğradık “Ne oldu ki hadi, ne yaptınız?” falan filan diye. O yüzden biraz önce aşağı tükürsen sakal ifadesini kullandım. Dolayısıyla, biz bu konuda sürekli gerilim artsın, kavgı artsın, çatışma artsın falan niyetinde değiliz ama birileri de bizi bir yere hapsedmek, sınırlarımızın içinde tutmak, bölgeyle ilgili politika üretmemizi engellemek istiyorsa hadi oradan deriz yani. Demeye hakkımız var, bu da bizim tezimiz, bu da bizim düşüncemiz, bu da bizim duygumuz, bu da bizim tutumumuz. Herkesinkine saygı duyacaksa herkes de bizimkine duyacak.

Katar’la yaptığımız anlaşmaya gelince benim bildiğim, yani çocukluğumdan beri takip ediyorum, bu ülke dünyanın her bir tarafındaki ülkelerle askerî anlaşmalar yapıyor. Gerek kendi askerlerini yurt dışına eğitime gönderiyor gerekse yurt dışından askerleri getirip ülkemizde eğitiyor. Nice çekik gözlü, nice zenci, siyahi, nice Afrikalı, Asyalı askeri gördüm ben bu ülkede gelip eğitim aldı gitti. Katar da bunlardan bir tanesi, gelip eğitim alabilir. Ya, bunu Katar olunca biraz tartışmamız saatlerce uzuyor

gidiyor yani ben onun altını çizme gibi bir, gördüğümün altını çizme gibi bir vazifem var, ben de bu ülkenin milletvekili olarak ya, nedir arkadaş bu alerji falan diyesim geliyor o zaman yani. Hele hele buna bir felsefî kılıf giydirmek “Ya, Katar şudur, budur.” E, bizim ülkemizin dünyada müttefikleri olmasın mı yani? Mesela Filistin davasında İsrail’in yanında değil de Filistinlilerin yanında duruyorsa suç mu işliyor yani? Ne güzel; haklının, mazlumun yanında, zalimin karşısında duruyor. Hemen bundan dolayı Batılılar bir kılıf giydiriyor. Ya, eyvallah Batılılar bir kılıf giydirebilir de bu milletin evladına ne oluyor yani? Batı dünyasından mı bakıyoruz. Ben onun için dedim ilk bölümde, Londra’dan, Paris’ten, New York’tan bakmayalım; Ankara’dan, İstanbul’dan, Anadolu’dan, hatta Malazgirt’ten, tarihimizden bakalım, Söğüt’ten, Çanakkale’den bakalım anlamında söyledim. Benim bu insanlarla kardeşlik hukukum var, bu coğrafyanın insanları ama konuşurken sanki Londra’daki adam konuşuyor gibi bir algı oluşuyor bende yani. Bu bir suç mu, bu bir kusur mu yani? Ben gördüğümü söylüyorum. O da konuşsa böyle konuşacaktı.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Hasan Bey, yavaş yavaş toparlayalım.

HASAN TURAN (İstanbul) – “Fundamentalist” diyor bu coğrafyanın insanlarına, “siyasal İslamcı” diyor, “Bilmem ne?” diyor. Nerede bir müttefik bulsak biraz duygudaş olduğumuz... Benim coğrafyamda duygudaş olmaktan daha doğal ne olabilir kendi bin yıllık tarihî birlikteliğim olanlarla. O öyle etiketleyerek takdim ediyor. Biz de mi aynısını konuşacağız? Hayır. Bu coğrafyada dostlarımızın sayesinde hele hele hepsini çoğaltacağız. Araya da girmek zorundayız. Suudi Arabistan’la işte arasında problem var mı? E, varsa biz düzeltme gayesindeyiz. Bakın, işte, düzeltmeye çalışıyoruz. Geçmişte ilişkimiz bozulanlarla tekrar bir araya gelip ilişkilerimizi düzeltmeye çalışıyoruz. Hep müzakereden yanayız. Zeytin dalı uzatıyoruz. Bazen uzatılan zeytin dalını biz tutuyoruz. Dolayısıyla birçok ülkeyle bizim askerî anlaşmalarımız var. Güvenlik kuvvetlerimiz anlaşmalar yapıyor. Batı’ya da gönderiyoruz yıllardır. Kaymakam adaylarımız bile İngiltere’ye gidiyor. Ne işi var? Niye gidiyor? Ya, bu uluslararası anlaşmalara ilk defa imza atmıyoruz yani. Ben onu ifade etmeye çalışıyorum. Ki Katar bugün dünya gaz rezervinin yüzde 25-30’una sahip. Avrupa’nın neredeyse... Londra’nın bir sürü emlaklarının hepsini satın aldı. Paris Saint Germain’i satın almış, Volkswagen’e ortak olmuş. Ben İngilizlerin, Amerikalıların, Almanların, Fransızların bizim kadar sorduğuyla ilgilenmiyorum; hiç paranın milliyetiyle ilgilenmiyor arkadaşlar. Mevlâna gibi “Gelsin de nereden gelirse gelsin.” diyorlar. Ama bizim ülkede olunca özel bir konu oluyor yani.

E tank diyoruz, tankı yapıyoruz arkadaşlar. Biz eskiden Alman tankını, Leopard’ı falan filanı konuşuyorduk. Ama bak ALTAY isminde ALTAY, ALTAY, bizim dağlarımız, ecdadımızın geldiği yerlerden bir tank üretmeye çalışıyoruz. GÖKBAY diye bir helikopterimiz var bizim şu anda. HİSAR diye bir savunma sistemimiz var, HİSAR. Biz iktidara geldiğimizde millî piyade tüfeğimiz yoktu savunma sanayisinde. Bak iddialı, altını çizerek konuşuyorum. Allah Cumhurbaşkanımızdan razı olsun. Ama şimdi bütün ülke değerlerimizin ismini taşıyan silahlarımız var, öyle küçük silahlar değil, büyük silahlar yapıyoruz, hepsini de yapacağız. Onun için zaten rahatsızlık var. Türkiye bizzat ondan rahatsız ediyor, batıyor birilerine. Niye? Tankını yapıyor, İHA, SİHA yapıyor. Heronlar alıyorduk İsrail’den, yazılımları da bozuluyordu, yazılım bozulunca tamir ettiremiyorduk. Bir bakmışsın zaten Heron gitmeden terörist uçmuş gitmiş, kaybolmuş. Ama şimdi kendimiz yapıyoruz. Hatta, Karabağ’dan Libya’ya kadar belki birçok yere de gidiyor. Değil mi? Yani dolayısıyla bu ülke yapıyor bunları.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Hasan Bey, yavaş yavaş toparlayalım lütfen.

HASAN TURAN (İstanbul) – Evet, ben bununla askerî anlaşmalar, Türkiye hele hele yüksek stratejik iş birliği anlaşması imzalamış, yüksek stratejik iş birliği anlaşmasını geçmişte Batı dünyasıyla imzaladığımız dönemlerde içlerinde neler olduğunu sizler daha iyi biliyorsunuz. Ne anlaşmalar

yapıyorduk kültürden sanayiye, ticaretten askeriye, ekonomiden bilmem neye, hepsi giriyordu işin içine. Yüksek stratejik iş birliğimiz var bir ülkeyle ilgili. Yani şey bile göndersek problem oluyor yani bu nasıl yüksek stratejik iş birliği olacak ki? Ben anlayamıyorum ki.

Evet, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ –

Teşekkür ederim.

Evet, Gülüstan Hanım.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, tabii, sizler nereden bakıyorsunuz bilmiyorum ama söyleyeyim: Biz Yunanistan’dan falan bakmıyoruz. Ben bir Muş Milletvekiliyim tam da bahsettiğiniz Malazgirt’ten bakıyorum, Van’dan bakıyorum, Kayseri’den bakıyorum, yaklaşık yirmi yıldır yaşadığım İzmir’den bakıyorum. Onun için bence itham etmeden önce düşünmek lazım. Biz bu ülkenin yurttaşlarıyız, vatandaşlarıyız, sizinle eşit haklara sahip parlamenterleriz ve bizim görevimiz burada halk adına, sizin yürüttüğünüz politikaları -iç ve dış, hiç fark etmez- eleştirmek; bizi halk bununla görevlendirdi, bunun için seçti ve biz maaşımızı bunun için alıyoruz, başka bir görevimiz yok. Yani ben buraya gelip iktidarın her yaptığına “evet de” diye maaşımı almıyorum; aksine “Halkın çıkarını sonuna kadar savunayım.” diye alıyorum ve ben en azından vicdanen, ahlaken bunu sonuna kadar yapmaya çalışıyorum.

Şimdi, Sayın Vekilim, birisi “Allah birdir.” dedi, diyelim ki bu Yunanlıydı. Ne diyeceksiniz Yunanlı diye “Allah bir değil mi?” diyeceksiniz, “beş” mi diyeceksiniz?

HASAN TURAN (İstanbul) – Yok, biz “bir” diyoruz.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Ha “bir” diyoruz, değil mi? Demek ki bizim doğruları dile getirmemiz, başkalarının farklı şekilde dile getirmesi bizi Yunanistan tarafı, İsrail taraftarı yapmaz. Biz durduğumuz yerden değerlendiriyoruz. Yunanistan nasıl değerlendirir, açıkçası beni ilgilendirmez; İsrail nasıl değerlendirir, o da beni ilgilendirmez ama beni şu ilgilendirir: “Bu ülkenin yurttaşları nasıl değerlendiriyor? Bu ülkenin, bölge ülkeleriyle ilişkileri nasıl ve bu ülke gelecekte nereye gidecek?” Bunlar beni ilgilendirir. Bütün bu politikaların sonuçları beni ilgilendirir. Artan yoksulluk beni ilgilendirir, dolar kuru beni ilgilendirir, yaptığımız bütün siyasi angajmanların, bütün silah anlaşmalarının sonuçlarının ülkeye ve bölgeye yansması beni ilgilendirir çünkü ben bu ülkede yaşıyorum 2 çocuk yetiştiriyorum. Onların gidecek başka bir ülkesi yok, burada yaşayacaklar. Onun için söylediğimiz her şeyi lütfen bir kez daha nereden söylediğimizi değerlendirin. Biz İsrail’den yana konuşmuyoruz. Ben Filistin ulusal mücadelesini destekleyen biriyim, niye İsrail’den yana konuşayım ki? Biz sabah akşam size, Mecliste ve Meclis dışında da “İsrail’le yaptığınız anlaşmaları askıya alın. Mazlum Filistin halkının mücadelesini destekleyin.” diyoruz, karşısında bir şey söyleyemiyoruz ki. Ama siz gönderdiğiniz Mavi Marmara gemisi için sonra dönüp “Bize mi sordunuz?” dediniz. Bakın, bunu eleştirmeyelim mi Sayın Başkan? Sayın Vekilim, demeyelim mi? Bence diyelim.

Ha, şimdi, bu meseleye gelirsek; ben açık ve net söyleyeyim: Yunanistan, Kıbrıs Rum kesimi, Mısır, Fransa, Libya -Libya’nın bir kısmı, o zaman ayrıydı- hepsi birleştiler Doğu Akdeniz’de kaç tane NAVTEX ilan ettik? Sonra ne oldu gemiler? “Tamir” diye geri çıktık. Demek ki bir yerde bir yanlış var. Biz o bedelleri ödmeden de bugün yine masada kazanacağımız yeri alabilirdik, yine aynı sonuca ulaşabilirdik. Bu illa böyle olmak zorunda değil, sonuçta akıl diye bir şey var.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) – “Politika” diye bir şey de var.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Evet, politika da var ve bu böyle olmak zorunda değil. Biz böyle olmaması gerektiğini düşünüyoruz, siz farklı düşünüyorsunuz, zaten farklı uyguluyorsunuz ama bir zahmet eleştirilerimize de tahammül edin. Niye eleştirdiğimizi de dinleyin.

HASAN TURAN (İstanbul) – Tahammül ediyoruz, cevap veriyoruz işte.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Hayır. Sayın Vekilim, cevap vermiyorsunuz siz eleştirdiğimiz yeri itham ediyorsunuz.

HASAN TURAN (İstanbul) – Siz itham ediyorsunuz.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – İtham etmek ayrı bir şeydir, cevap vermek ayrıdır.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Arkadaşlar, lütfen...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Siz itham ediyorsunuz.

HASAN TURAN (İstanbul) – Siz de itham ediyorsunuz.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Beni İsrail’in, Yunanistan’ın yanında durmakla; Londra’dan, Paris’ten konuşmakla itham ediyorsunuz. Ben Muş Milletvekiliyim, nasıl Londra’dan konuşabilirim?

HASAN TURAN (İstanbul) – “Londra’nın, Paris’in bakış açısı da bu şekildedir.” diyorum.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Beni ilgilendirmez onların bakış açısı. Ben bu ülkenin yurttaşım, bu ülkede siyaset yapıyorum ve ben bu ülkenin yurttaşı olarak konuşuyorum, siyasetçisi olarak konuşuyorum, bu ülkenin Paramentosunun bir üyesi olarak konuşuyorum. Söylediklerim de çok açık ve net; diyorum ki: Barışçıl dış politika bizi bölgenin parlayan yıldızı yapabilirdi. Ne yazık ki yanlış dış politikamız sonucunda bugün batağa batmış durumdayız, bir türlü de toparlayamıyoruz. Bunun ülkemize maliyeti çok ağır. Bizi bir Katar kurtarmaz. Bizi Katar’la askerî anlaşmalar kurtarmaz. Katar’ın altınları kurtarmaz. Bizi, bütün bölge ülkeleriyle geliştireceğimiz samimi, barışçıl diplomatik ilişkiler kurtarır. Türkiye, bölgenin barış adası olabilir, Türkiye isterse bütün bölgeye barışı ihraç edebilir. Ne yazık ki ve ne yazık ki üzülerek söylüyorum, Hükûmetiniz bölgeye savaş ihraç ediyor ve bu bir siyaset hâline gelmiş. Bunun da bu ülkeye maliyeti ağır. Bir Türkiye Cumhuriyeti yurttaş olarak bunu söylüyorum, katılırsınız katılmazsınız ama lütfedip en azından izin verin de biz de eleştirilerimizi sunalım, itham etmeyin bizi.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Makul ve mantıklı eleştiriler sunun lütfen.

HASAN TURAN (İstanbul) – Sunuyorsun zaten.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Makul ve mantıklı olun lütfen.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Hayır, itham etmeyin Sayın Vekil.

AHMET HAMDİ ÇAMLI (İstanbul) – Yahu, nasıl biz savaş ihraç ediyoruz? Yüz yıldır İngiliz, Amerika buraya savaş ilan etmiş, biz mi ihraç ediyoruz?

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Evet, Gülüstan Hanım, tamamladınız mı?

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Sayın Başkan, birincisi yani şu meselede... Mecliste ilk defa konuşmuyoruz, bizim Komisyondan arkadaşlarımız da görüşlerimizi yani ben yeniyim ama herhâlde burada farklı bir şekilde ifade ettiklerini düşünmüyorum. Genel görüşümüzü de genel dış politikaya dair görüşümüzü de gayet iyi biliyorum; bunu çelen, buna aykırı bir şey de söylemiyorum. Bu ülkenin çıkarlarını farklı açıdan savunmak “Barış kazandırır.” demek silah anlaşmalarına karşı diplomatik ilişkiyi savunmanın nesi suç? Nesi Londra bakışı, nesi Fransız bakışı? Ben bunu kabul etmiyorum. Parti olarak da kabul etmiyorum, kişi olarak da kabul etmiyorum. (Uğultular)

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Bir saniye arkadaşlar, lütfen bitirsin.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Biz bu ülkenin yurttaşlarıyız. Bu ülkede sonuna kadar yurttaşlık hakkımızı da siyaset hakkımızı da eleştiri hakkımızı da tabii ki kullanacağız. Bu, ülkenin geleceği içindir, halkların geleceği içindir. Çok açık ve net; dış politikanın yeri... Ya şimdi konuşmuyoruz, hani süre sınırı var 10 maddedir diye. Ya, euro bugün kaç lira olmuş? 15'e gelmiş. Şimdi, bunun maliyeti yok mu? Benim ailem memur emeklisi; vallahi yardım etmezsek dolabı boştur. Hepinizin var mı böyle tanıdıkları?

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Ülkemizin, vatanımızın güvenliği daha önemlidir.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Vardır değil mi?

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Arkadaşlar, bir saniye... Gülüstan Hanım, bir saniye, konu tamamen başka bir yere gidiyor.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Hayır, Sayın Başkan, şunu demek istiyorum: Bunlar, bu anlaşmalar, bu angajmanlar, bu ilişkiler kâğıt üzerinde durduğu gibi durmuyor, bunun ülkeye siyasi, ekonomik, toplumsal, sosyal sonuçları var, yükleri var. Biz bu sonuçlara ve yüklerle dilimiz döndüğünce dikkat çekmeye çalışıyoruz, mesele budur. Anlaşılr anlaşılmaz, beğenilir beğenilmez ama bu bizim sorumluluğumuz, biz bunu siyasi sorumluluk ve yurttaşlık sorumluluğu olarak yapıyoruz.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Peki.

Ama zannedersen burada bulunan bütün arkadaşlar muhalefet iktidar olsun şahittirler ki bugün herhâlde en çok söz alan ve konuşan arkadaşımız siz oldunuz. Buna karşı da herhangi bir asla engelleme falan bir şekilde değil ama siz bir fikir beyan ediyorsunuz, diğer arkadaşlar da farklı bir fikir beyan ediyor; bundan ibarettir diye düşünüyorum.

Ceyda Hanım, buyurun söz istediniz.

HASAN TURAN (İstanbul) – Şimdi, benim söyleyecek çok şeyim var da uzayıp gitmiş olur yani.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Hasan Bey, şu anda Ceyda Hanım, söz istedi.

HASAN TURAN (İstanbul) – Yani Gülüstan Hanım diyor ki: “Biz istediğimizi söyleyelim ama siz sükût edin, dinleyin ‘eyvallah’ deyin.”

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Hasan Bey, Ceyda Hanım’a söz verdim.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Öyle değil “İtham etmeyin.” diyorum.

HASAN TURAN (İstanbul) – Olur mu canım!

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Öyle diyorsunuz.

HASAN TURAN (İstanbul) – “Savaş ihraç ediyorsunuz.” dediniz biraz önce.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Hasan Bey...

HASAN TURAN (İstanbul) – “Savaş ihraç ediyorsunuz” a ben size şimdi 100 tane soru sorarım savaş politikalarıyla ilgili, uzayıp gidecek.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Cevaplayabilirim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Arkadaşlar, bir saniyesiniz rica edebilir miyim? Hasan Bey, Ceyda Hanım’a söz verdim.

Ceyda Hanım, buyurun.

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) – Kıymetli Başkanım, zaten çok uzadı, daha fazla ben de uzatmak istemiyorum ama Gülüstan Hanım çok güzel söyledi Amerika hakkında; pozitif düşünceleriniz, aynı tarafta olduğumuz yönler var. Türkiye Cumhuriyeti çatısı altında, Türkiye Büyük Millet Meclisi Parlamentosu altında çalışan ve hakları savunan bir milletvekili olarak hepimiz aynı geminin içerisindeyiz. Peki, bizim askerimize, polisimize karşı silah yöneltten “PKK terör örgütüdür.” diyebiliyor musunuz? Bunu demediğiniz sürece bu Parlamento çatısı altında bizler de bu savunmayı mutlak ve mutlak kendi açımızdan yapmak zorundayız çünkü hepimizin sorumlulukları var, bu sorumlulukları da yerine getirmek zorundayız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ederim.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Ben yaptığım işten kendi sorumluluğumu yerine getirdiğimi düşünüyorum, parti olarak da kişi olarak da.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Buyurun Niyazi Bey.

NİYZİ GÜNEŞ (Karabük) – Ben sözü uzatmayayım ancak Gülüstan Hanım, tabii, bugün konuşması itibarıyla hepimizden fazla konuşmuştur.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Siz 10 kişisiniz, ben 1 kişiyim, ne yapayım?

NİYZİ GÜNEŞ (Karabük) – Bir hatası, burada İzmir’le ilgili bir ifadesi oldu; ben bu ifadesini geri almasını teklif ediyorum. Bizim hiçbir ilimizi bir başka sıfatla anmanız doğru değildir. “Gâvur İzmir” gibi bir tabirle İzmir’in vasıflandırılması hiç doğru değildir. 9 Eylülde biz yapacağımızı yaptık, geride başka bir şey kalmadı diye düşünüyorum.

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) – Böyle bir ifadesi olduğunu ben duymadım.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Ben de öyle bir şey söylemedim.

HASAN TURAN (İstanbul) – “Öyle deniliyor, öyle bakılıyor.” dedi.

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) – Sayın Başkanım, “Cumhurbaşkanımızın adına söylenmiştir.” dedi ama Cumhurbaşkanımızın o cümleyi kullandığı videoyu eğer izlerseniz, görürsünüz öyle bir şey yok.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Ceyda Hanım, isterseniz söz vereyim, o şekilde kayıtlara girsin sözünüz. Bir dakika...

Niyazi Bey, daha var mıydı diyeceğiniz bir şey?

NİYZİ GÜNEŞ (Karabük) – Teşekkür ediyorum.

Yalnız, tabii, burada, biz Libya anlaşmasını görüştüğümüzde siz yoktunuz. Grubunuz o anlaşmalara karşı çıktı, münhasır ekonomik bölge anlaşmalarına karşı çıktı. Türkiye, Doğu Akdeniz’de hakkını savundu, hukukunu savundu. “Masadayım, gelen varsa sahadayım.” dedi. Yani bu her iki ahval müsait yani hem masadayız hem sahadayız. Gücümüzü göstermek durumundayız. Yani hem Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin hakkını savunmak, o Türklerin hakkını savunmak hem de Doğu Akdeniz’deki hakkımız hukukumuz neyse... Kimse bize hani dirsek atmak şeyine girmesin dedik ve oradayız.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Sayın Başkan...

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Gülüstan Hanım...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – İzin verin bu...

NİYZİ GÜNEŞ (Karabük) – Karşılıklı şey olmuş oluyor.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Bir şey söyleyebilir miyim?

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Yok, bu tutanağa geçsin son hâliyle.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Ama lütfen yeni bir tartışmaya müsaade etmeyin.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Merak etmeyin Sayın Başkan.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Bir şey söylemedi ki yani kimse bir şey söylemedi sizin söylediklerinize ve şahsınıza...

III.- AÇIKLAMALAR (Devam)

3.- *Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Karabük Milletvekili Niyazi Güneş'in yaptığı konuşmasında geçen kendisine yönelik ifadeleri üzerine, İzmir 'le ilgili öyle bir kavram kullanmadığına ilişkin açıklaması*

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Bir şey demeyeceğim ben de zaten. Başka bir şey söyleyeceğim.

Bakın, Sayın Vekilimiz bir talepte bulundu, dedi ki: “Böyle bir cümle kullandınız; düzeltilmesini ve geri almasını istiyorum.” Ona istinaden konuşacağım.

Sayın Vekilim, ben, asla böyle bir kavram kullanmadım, kullanmam. İktidarınızın ve Sayın Erdoğan'ın daha önce kullanmasına ithafen söyledim; onu hatırlatma, gönderme anlamında söyledim.

NİYAZİ GÜNEŞ (Karabük) – Tutanaklara bakılabilir.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Yani tamam, eğer öyle de geçmişse düzeltiyorum, stenograf arkadaşlar da burada.

AK PARTİ iktidarının ve genel anlamda o tandanslı iktidarların ya da eğilimlerin mi partilerin mi ideolojilerin mi İzmir'e yönelik yaklaşımını betimlemek için söyledim. Yoksa asla benim ne İzmir'e ne de başka bir kente yönelik öyle bir tanımlamam yoktur, olamaz da. Ben “Siz böyle tanımlıyorsunuz.” diye ifade ettim.

CEYDA BÖLÜNMEZ ÇANKIRI (İzmir) – İzmir'i de böyle ötekileştirmeyelim. Türkiye Cumhuriyeti içerisinde, 81 il içerisinde...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Ben ötekileştirmiyorum zaten, çok seviyorum İzmir'i.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Ceyda Hanım, İzmir Milletvekili olmanız hasebiyle istiyorsanız vereyim söz.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – İzmir'i öyle bir ötekileştirmem, İzmir göz bebeğim yani benim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Peki, tamam.

Evet, teşekkür ediyorum.

II.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

8.- *Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Katar Devleti Hükûmeti Arasında Katar Askeri Hava Aracı ve Destek Personelinin Türkiye Cumhuriyeti Topraklarında Geçici Konuşlanması Konusunda Teknik Düzenlemenin Onaylanması Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3669) (Devam)*

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Yavuz Bey, sorulan bazı sorular var. Bu konuda sizin veyahut da Millî Savunma Bakanlığı temsilcimizin vermek istediği cevaplar varsa buyurun.

DİŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Sayın Başkanım, birkaç teknik soru oldu anlaşmanın içeriğine dair. Bir kere şunu tekrar vurgulamak isterim: Bu anlaşma, Katarlı pilotların eğitimini kapsıyor yani bir operasyonel kuvvet bulundurmaya yönelik bir anlaşma değil. Bu bakımdan, Utku Bey’in tezkere hususunda gündeme getirdiği soruyu bu şekilde cevaplamış olayım. Bu, ikili bir eğitim anlaşması; bu kapsamda da hava araçlarının tüm faaliyetleri makamlarımızın ön onayına tabi olacak. Tabii, muharip jet konuşlandırılması hâlinde, anlaşmada da burada bizim Silahlı Kuvvetlerimizin hangi modaliteleri uygulayacağı da kayda geçirilmiş durumda. Eğer eğitim uçuşu maksadıyla bir muharip jet konuşlanırsa burada eğitim uçuşlarına bir Türk hava aracı da nezaret edecek. Burada bir Fransız markası gündeme getirildi ama buna yönelik, anlaşmada hangi savaş uçaklarının gelip gelmeyeceği yine bizim onayımıza tabi olacak. Burada, Katar makamlarının talebi üzerine biz bunu değerlendireceğiz. Burada, yine, tabii, muharip uçaklar geldiğinde, uçaklarda bulunan istihbarata yönelik ekipman da kapalı bulundurulacak. Dolayısıyla, tamamen ülkemiz Silahlı Kuvvetlerinin kontrolü burada söz konusu olacak.

Utku Bey’in 10’uncu maddeye ilişkin bir sorusu oldu, “Yani madem eğitim anlaşması, neden nakliye, vesaire gibi hususlar burada kayda geçirildi?” şeklinde. Burada, tabii, 10’uncu madde ev sahibi ülkenin yani Türkiye’nin talebi üzerine ancak hayata geçirilebilecek bir madde. Bu da ülkemizin yararına bir durum. Neticede Katar’ın elindeki nakliye uçağı imkânları -C-17 başta olmak üzere- son derece gelişmiş. Bu imkânlardan ülkemizin de bir iş birliği temelinde istifade etmesi tamamen ülkemizin yararına bir husus. Özetle bunları kayda geçirmek istedim Sayın Başkanım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Millî Savunma Bakanlığı Temsilcimiz, buyurun.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ TUĞGENERAL ESAT MAHMUT YILMAZ – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, saygıdeğer hazırun; Dışışleri Bakan Yardımcımızın da belirttiği gibi, malumunuz, bu anlaşma, niteliği itibarıyla zaten teknik düzenleme, 2007 tarihinde imzalanmış ve Meclisimizin onayından geçmiş bir çerçeve anlaşması kapsamındaki uygulama anlaşması, ve yine, Dışışleri Bakanlığımızın da vurguladığı gibi kesinlikle kuvvet kullanmayı içeren bir konuşlanma içermiyor. Dolayısıyla, niteliği itibarıyla Anayasa’nın öngördüğü tezkere koşullarını gerektiren bir anlaşma niteliğinde olmadığı görüşündeyiz.

Aynı zamanda, yine, uygulama usullerinde de belirtildiği şekilde tüm faaliyetler, Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığının üs ve bölgelerden geçişi, konuşlanma süresi, uçuş güzergâhları, hepsi kontrolümüzün altında; bilfiil Türkiye Cumhuriyeti makamlarının kontrolünde ve talebi doğrultusunda anlaşmaya dercedilmiş bulunmakta.

Arz ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Teklifin tümü üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin 1’inci maddesini okutuyorum:

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE KATAR DEVLETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA KATAR ASKERİ HAVA ARACI VE DESTEK PERSONELİNİN
TÜRKİYE CUMHURİYETİ TOPRAKLARINDA GEÇİCİ KONUŞLANMASI
KONUSUNDA TEKNİK DÜZENLEMENİN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 2 Mart 2021 tarihinde Doha’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Katar Devleti Hükûmeti Arasında Katar Askeri Hava Aracı ve Destek Personelinin Türkiye Cumhuriyeti Topraklarında Geçici Konuşlanması Konusunda Teknik Düzenleme”nin onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(2/3669) esas numaralı Kanun Teklifi’nin Komisyon Raporu hakkında Bursa Milletvekili Atilla Ödünç, Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey, İstanbul Milletvekili Zafer Sırakaya, Karabük Milletvekili Niyazi Güneş’in özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Akif Çağatay Kılıç

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz varsa 2 Aralık 2021 Perşembe günü saat 17.00’ye kadar muhalefet şerhlerini iletmeleri gerekmektedir.

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Akif Çağatay Kılıç’ın, Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit’in (2/3669) esas numaralı Kanun Teklifi’yle ilgili konuşmasında geçen “savaş ihraç etmek” ifadesini kabul etmediğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Bu anlaşmanın bitimini bekledim. Bu anlaşmayla ilgili yapılan müzakerelerdeki bir sözü ben de açıkçası biraz yadırgadım hatta kabul etmiyorum.

Gülüstan Hanım, yani “savaş ihraç etme” gibi ne bir düşüncemiz ne durumumuz Türkiye olarak... Yani biz, hepimiz bu milletin milletvekilleriyiz, bu milletin geleceği için çalışıyoruz. “Savaşı ihraç etmek” gibi bir yaklaşımımızın olamayacağını, olmadığını kayıtlara geçirmek istedim.

Gündemin 9’uncu maddesine geçiyoruz

Barışı koruma, insani yardım, deniz haydutluğuyla mücadele, çevre emniyeti ve çevresel korumayı da askerî iş birliğimizin bir parçası hâline getiriyoruz. Haritacılığın yanı sıra, hidrografi ve hidrometeoroloji de ortak çalışma alanlarımıza dâhil ediliyor. Askerlik hizmetindeki özlük hakları ve sosyal imkânlar hakkında da bilgi ve belge paylaşımı öngörülüyor.

Bu anlaşma, yürürlüğe girdiğinde -biraz önce bahsettiğim- 2004 yılında imzalanan anlaşmanın yerini alacak. Sırbistan, onay sürecini Mart 2020’de tamamlamış durumda. Anlaşmanın yüce Meclisimiz tarafından onaylanmasıyla Sırbistan’la askerî iş birliğimize kapsamlı bir hukuki çerçeve kazandırmış olacağımıza inanıyor, saygılarımı arz ediyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ - Teşekkür ediyorum.

Millî Savunma Bakanlığı temsilcimiz, buyurun.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ TUĞGENERAL ESAT MAHMUT YILMAZ - Sayın Başkanım, ekleyeceğimiz bir husus yoktur.

Arz ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ - Teşekkür ederim.

Söz almak isteyen veya soru sormak isteyen Komisyon üyelerimiz varsa...

Ünal Bey buyurun.

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bugün zaten çok ilginç anlaşmalar vardı gündemimizde, bu da pastanın üzerindeki vişne oldu.

Hakikaten enteresan yani Sırbistan, etrafımızdaki bütün ülkeler arasında akla gelebilecek belki de en son ülke. Çok soru var da, ben önce Sayın Bakanın “Türkiye’nin diğer ülkelerle imzaladığı benzer içerikli anlaşmalardan hiçbir farkı yoktur.” ifadesinden hareketle bir soru getirmek istiyorum. “Türkiye’nin Başka Ülkelerle Yaptığı Benzer İçerikli Anlaşmalarda Yer Alan Gizlilik Dereceli Bilgi ve Malzemenin Güvenliği” başlığı bu anlaşmada yok; demek ki bir farklılık var; birincisi bu.

İkincisi: Diğer benzer anlaşmalarda “misafir personel ve misafir öğrencilerin diplomatik dokunulmazlık ve imtiyazlara sahip olmadıkları” hükmü yer alır. Bu metinde bu ifadeye de yer verilmemiş, dolayısıyla burada da bir farklılık var. Söz konusu hükmün de mutlaka -diğer anlaşmalara benzerliğinden söz edildiğine göre- bu anlaşmaya da dercedilmesi gerekir.

Şimdi coğrafyamızı bir düşünelim. Elbette Sırbistan ve Karadağ’la 2004 yılında imzalanan bu anlaşma, o zaman o iki ülke birlikte oldukları için o şekilde imzalanmıştı, sonra şartlar değişti, dolayısıyla bu anlaşmanın Sırbistan’la tek başına imzalanması gereği hasıl oldu. Benzer bir anlaşma acaba Karadağ’la da imzalanacak mı? Eğer imzalanması öngörülüyorsa -madem böyle bir değişiklik oldu- bu anlaşmanın da Sırbistan’la imzalandığı zamana denk getirilmesi ve eş zamanlı bir şekilde yapılması daha doğru olmaz mıydı?

“Bilgi Güvenliği” başlığı altında, (3)’üncü fıkrada şöyle bir ifade var: “Detaylar, ayrı bir düzenlemeyle belirlenebilir.” denmiş. Hani biraz evvel başka anlaşmalar vesilesiyle Türkçe ifadelerin bazen yanlış kullanıldığı ve kafa karışıklığına yol açtığı dile getirilmişti bir değerli milletvekili tarafından. Bu “belirlenebilir” ifadesinin “belirlenecektir” şeklinde konması herhâlde çok daha doğru olurdu, en azından muğlaklık ortadan kalkardı. “belirlenecektir” denilmemesi, belirlenmesi konusunda bir iradenin olmadığına da işaret ediyor olabilir. Dolayısıyla “belirlenebilir” ifadesini muğlak bulduğumuzu burada belirtmek isterim.

Şimdi Sırbistan'ın özelliğini de vurgulamak istiyorum. Sırbistan, Balkan coğrafyasında bizim çok daha yakın olduğumuz Bosna Hersek'le çok ciddi bir husumet içinde. Biz Balkan coğrafyasında belli bir barış ortamı yaratmak için, Sırbistan ile Bosna Hersek arasında bizim de aracılığımızla ve kolaylaştırıcılığımızla bir üçlü görüşme süreci başlattık. Ancak bugün geldiğimiz noktada, Rusya'nın perde gerisinden desteğiyle Sırbistan, Bosna Hersek'teki Republika Srpska ve Karadağ'da yeni kurulan hükümetle bir işbirliği içinde, Balkan coğrafyasında tamamen NATO karşıtı ve tamamen Avrupa Birliği karşıtı politikalar izliyor. Biz böyle bir ülkeyle askerî çerçeve anlaşması imzalıyoruz ve bu askerî çerçeve anlaşmasını üstelik 2004 yılında imzalandığından çok daha farklı bir şekilde genişletiyoruz ve "Bunu bir de genişlettik." diye gururla övünüyoruz.

Her şeyden önemlisi, çok daha ilginç, 5'inci maddede "Uygulama ve İş Birliği Esasları" başlığı altında -1.5.- yani 5'inci maddenin (5)'inci fıkrasında "Askerî tatbikatlar düzenlemek ve yer almak" ifadesi var Sırbistan'la Balkanlar'da. Acaba biz daha önce Balkanlar'da başka hangi ülkeyle askerî tatbikat yapmışız, bunu çok merak ediyorum. Bir de Sırbistan'la yapacağımız askerî tatbikatı kime karşı yapacağız, acaba Yunanistan'a karşı mı yapacağız? Ha, biraz evvelki Rafale uçaklarından hareket ettiğimizde, "Katar'la böyle bir iş birliği yapıyorsak Yunanistan'a karşı dolaylı olarak Fransız teknolojisini öğreneceğiz." falan dedik ya, acaba Sırbistan'la olan askerî tatbikatı Yunanistan'a karşı yapmak üzere mi planlıyoruz, yoksa Bosna Hersek'e karşı mı yapacağız? En azından böyle bir anlaşmada Sırbistan'la ortak tatbikat yapma hükmünün bulunması, Bosna Hersek'in kafasında nasıl bir soru işareti yaratacak, Yunanistan'ın kafasında nasıl bir soru işareti yaratacak, Sırp larla ezeli düşmanlığı olan Arnavutluk'un kafasında nasıl bir ifade yaratacak, Kosova'da nasıl bir kuşku yaratacak? Yani nasıl bir anlaşma imzaladığımızın ve nasıl bir yol çizdiğimizizin, kendimize nasıl bir kuşku yaratan ülke görüntüsü yarattığımızın acaba farkında mıyız?

Hani biraz evvel Doğu Akdeniz'le ilgili olarak birtakım ifadeler eleştirildi ya. İşte, Balkanlar'da da Sırbistan'la böyle bir anlaşma imzalayıp böyle hükümlere yer verdiğiniz takdirde o zaman "Konuya Muş'tan veya Anadolu'dan bakmayıp Belgrad'dan mı bakıyorsunuz acaba?" diye bir soru da ortaya çıkabilir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ - Gülüstan Hanım, buyurun.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ya, belki baştan yöneltmemiz gereken bir eleştiriyi en azından Komisyonun ilk görüşme toplantısında ifade etmiş olayım; muhtemelen arkadaşlarım daha önce de defaatle ifade etmişlerdir.

Şimdi, bu askerî aklın kendisinin, askerleşmiş dış politikanın kendisinin sorunlu olduğunu demin söyledik. Bu anlamıyla Millî Savunma Komisyonunun tali bir Komisyona dönüşmesinin ve Dışişleri Komisyonuna sürekli askerî anlaşmalar gelmiş olmasının büyük bir talihsizlik olduğunun da altını çizmemiz gerekiyor.

Şimdi -Sayın Çeviköz de ifade etti- 2004 yılında imzalanan, sonra 7 Ekim 2019'da tekrardan Sırbistan'la imzalanan anlaşma, bu anlaşmayla ortadan kalkacak. Peki, ne getirecek bu anlaşma? Birincisi: Zaten Balkanlar çok sorunlu, gerçekten acıları çok taze bir coğrafya. Biz katliamları biliyoruz, Srebrenitsa katliamında ülkemizde anmalar yapıyoruz, Cumhurbaşkanlığı düzeyinde katılım gösteriliyor ve dünyanın gözü önünde olmuştur. Hep eleştiriyoruz değil mi "Avrupa Birliğinin gözü önünde oldu, Avrupa'nın göbeğinde oldu." diye? Ama bugün benzer katliamların önünü açabilecek, aslında -deyim yerindeyse- bir kıvılcıma bakacak bir coğrafyada askerî anlaşmalar yaparak, askerî angajmanlara girerek o tetiği de biz çekmiş oluyoruz. Bu anlamıyla, genelde -demin de ifade ettiğim-

bu askerî teçhizat, askerî malzeme satma, her yere gittiğinde askerî anlaşmalar yapma meselesi en nihayetinde bu militarist bakış açısıyla çok ilgili ve ne yazık ki bu ne ülke barışına ne de bölge barışına katkı sunuyor. Onun için, Sırbistan ile Kosova arasındaki sorun, Sırbistan ile diğer ülkeler arasında yaşanacak gerilimlerde şimdiden bir taraf tutmanın kendisi, 1'inci, yarın öbür gün oradaki olası -geçmiş tarihsel bağları hep referans gösteriyoruz ya- bütün o tarihsel bağları referans göstererek yürüteceğiniz bütün barış çabalarını bugünden sekteye uğratmıştır. Siz zaten diyorsunuz ki: “Ben askerî iş birliği yapıyorum, askerî tatbikat yapacağım.” Yarın olası bir sorun çıktığında siz nasıl araya gireceksiniz, oradaki bölge barışına nasıl katkıda bulunacaksınız? Bizatihi bu anlaşmayla bölgenin, Balkanların barışı tehdit altına girmiş durumda; bu anlamıyla, bu kadar askerî angajman ve İHA, SİHA -bilmem ne ihraç ederek- yani askerî teçhizat ihraç ederek ayakta kalma stratejisinin maliyetini ne yazık ki bütün insanlık olarak öderiz, bölge halkları öder; bu anlamıyla da bu anlaşmaya karşı olduğumuzu ve çok yanlış, yanılırlı bir anlaşma olduğunu ifade etmemiz gerekiyor. Türkiye, bölgedeki gerilimin değil, barışın tarafı olmalıdır; bu anlaşmayla yeni bir gerilimin tarafı ve aktörü durumuna ne yazık ki gelecektir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Şimdi, Ünal Bey’in bazı spesifik soruları oldu.

Yavuz Bey, diğer milletvekillerimize geçmeden önce o spesifik sorulara cevap vermek ister misiniz, toplu mu yapalım?

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Toplu da yapabiliriz Sayın Bakanım.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Peki, o zaman devam edelim.

Hasan Bey, buyurun.

Sonra Asuman Hanım’a söz vereceğim.

HASAN TURAN (İstanbul) – Şimdi, 2004 yılındaki anlaşmayla ilgili, tabii, güncel hâliyle bugün daha da güncelleyip bir de ihtiyaca göre daha kapsamlı hâle getirerek yeni bir anlaşma metni hazırlanıyor. Tabii ki Karadağ’la 2014 yılında zaten yapılmış. Tabii, gelişen ve değişen konjonktüre göre ülkelerin birbiriyle anlaşmalar yapması; kendi önceliklerine, kendi çıkarlarına, kendileriyle ilgili tehdit algılarına göre anlaşmalar yapmaları normal ve olağan bir durum. Son tahlilde, tehdit algısı nereden, nasıl geliyorsa ona yönelik çabaları da çalışmaları da anlaşmaları da ülkelerin ortaya koyması gerekir diye düşünüyorum. Tabii, kimseyi askerî anlamda tehdit etme amacına yönelik çalışmalar değildir. Biz kendi düşüncemizi şu şekilde ortaya koyuyoruz: Ülkemizde de dünyada da barış istiyoruz yani “Yurtta sulh, cihanda sulh.” ama biraz önce kadim bir sözümüzle bunun da sağlanması için ne yapmak gerektiğini söyledik. Yani, bu konudaki teorisyenler, düşünce adamları, dış politika uzmanları da yer yer şöyle derler: “Diplomasi, silahlarla değil, silahsız yapılandır uluslararası ilişkilerde veya diplomasinin tam zıddı da odur.” Sonuç itibarıyla, siz ülkelerle ilişkilerinizi iyi tutmaya gayret göstereceksiniz ama bölgenizde bir tehdit algısı varsa, askerî yığınak varsa çeşitli yerlerde siz de onların zıttı ve karşıtları olan nereler varsa, mümkünse, elinizden geliyorsa anlaşmalar yapıp kendinizi güvene alacaksınız. Hangi ihtiyaçla, hangi konjonktürle ve günümüz koşullarında nasıl böyle bir şeye gereksinim olmuşsa onu değerlendirecek, o güne göre anlaşmalar yapacaksınız; bu, tam da ülkenizden, ülkenizin merkezinden bakış açısının yansımasıdır. Ülkenizi, ülkenizin güvenliğini, milletinizin güvenliğini esas alıyorsanız tabii ki... Her zaman bizim Meclisimizde en çok kullanılan, hemen hemen herkesin kullandığı “Ülkeler arasında daimî dostluk, daimî düşmanlık yoktur.” deyimini artık herkesin bildiği bir deyim döndü. Bizim, Batı dünyasında olsun, işte NATO’da olsun -biraz önce ismi geçti- başka yerlerde olsun

hem ittifak içerisinde üyeliklerimiz hem de ilişkilerimiz var ama “Biz o ilişkileri baz alarak başka hiçbir yerle ilişki kurmayacağız, askeri anlaşmalar yapmayacağız.” anlamına gelmiyor. Biz de bazen NATO’ya ve NATO yetkililerine soruyoruz, “Biz NATO’nun üyesiyiz, sınırlarımızdaki bu yığınak ne anlama geliyor, bize izah edin.” diyoruz veya “Parasını ödediğimiz silahları bize niye vermiyorsunuz? Bir an önce verin.” diyoruz. Bir sürü soru soruyoruz; bazılarının cevabını alıyoruz, bazılarının mantıklı cevabını alamıyoruz ama bizim de nereyle, nasıl, ne şekilde anlaşma yapmamız gerekiyorsa yapmamız gerekir diye düşünüyorum.

Hayırlı uğurlu olsun.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Asuman Hanım, buyurun.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) – Başkanım, ben de birkaç şey söyleme gereği duydum biraz dayanamayarak.

Şimdi, Gülüstan Hanım’ın bize sunduğu tablo tozpembe bir tablo. Ben de çocuklarım için öyle bir dünyada yaşamak isterdim ama öyle bir dünyada yaşamıyoruz. Savaşın artık böyle, her yerde ayyuka çıktığı, “Ta burnumuzun ucuna kadar girmiş, ne işi var diyeceğimiz, bir sürü ülkede, her yerde cirit attığı bir dünyada yaşıyoruz; katliamların, yani Afrika’dan Asya’ya birçok şeyin, birçok operasyonların olduğu bir dünyada yaşıyoruz. Böyle bir dünyada, Türkiye’nin, coğrafyanın da gerektirdiği şekilde hazırlıklı olması lazım. Gerektiği şekilde her tür hazırlığı, tabii ki, diplomatik anlamda, barış anlamında her tür girişimi yapıp, aynı zamanda çocuklarımız da bunu yapmamız lazım. Bizim çocuklarımızın da ileride, bizden sonra, Türkiye olarak, böylesi bir dünyada her tür hazırlığıyla, güçlü bir şekilde, ülkelere güvenerek yaşamaları ve bunu görmeleri lazım; bu anlamda yapılan her şey, milli, yerli yapılmaya çalışılan her şey çok çok kıymetli; bu anlamda, bunun kıymeti zaten anlaşılıyor, anlaşılacaktır; o anlamda, hiç kimsenin şeyi olmasın.

Bu Sırbistan’la ilgili meseleye gelecek olursak, bilmiyorum, Srebrenitsa katliamının olduğu bölgelere gittiniz mi, oradaki insanlarla ne kadar ilişkiniz var? Yani şahsen, elimden geldiğince ve belli vesilelerle görüşüyoruz ve gittim 2 defa. Oradaki insanların bize söylediği şey şuydu: “Eğer Türkiye, bu katliam olduğu zaman daha güçlü, şimdiki gibi güçlü bir Türkiye olsaydı biz bu katliamı yaşamazdık.” diye kendileri dile getiriyor bunu çünkü Türkiye’nin varlığı, o gücü, ortaya koyduğu politikalar, görüşmeler... Yakın zamanda, biliyorsunuz, Sırbistan’da yine bir hareketlilik oldu, yine farklı farklı oluşumlar... Orada da ağırlığını koyup onun önüne geçen yine Türkiye oldu; bu anlamda, ülkemize güvenmemiz lazım. O gücü... Mazlum coğrafyalarda, her yerde savaşın -Allah korusun- tekrardan yaşanmaması için her şeyi yapıyor. Kaldı ki aslında “Barış Gücü” diye giden ülkelerin neler yaptığını da biliyorsunuz, Hollanda askerlerinin göz yumduğu o katliamları biliyorsunuz. Bizim ülkemiz, öyle şeyleri aralamayacak, bir daha öyle şeylere izin vermeyecek şekilde hazırlanıyor, çocuklarımızı da böyle bir geleceğe hazırlıyor. Güçlü olacağız, her zaman barış kapıları açık olacak ama güçlü olacağız. Biz hiçbir zaman hiçbir şeyden geri kalmayacağız yani hazırlıklı olacağız, bunu söylemek istedim.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Cevap hakkı doğdu Sayın Başkanım, adım geçti.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Cevap hakkı değil de söz istiyorsanız söz vereyim.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Yani, evet, cevap hakkı değil, doğru diyorsunuz.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Buyurun.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Teşekkür ederim tekrardan.

Yani, belki şunu söylemek lazım: Şimdi, barış için adım atmak ya da “Geçmişte Türkiye o kadar güçlü olsaydı Bosna’daki o katliam olmazdı.” meseleleri ayrı bir tartışma. Evet, olmayabilirdi, önlenbilirdi; bu anlamıyla bence kolektif bir sorumluluk var; biz de ülke olarak bu sorumluluktan azade de değiliz, istediğimiz kadar... Sonuçta engelleyemedik; bu, başka bir tartışma ama en nihayetinde, ben anlamakta zorlanıyorum şimdi. Yani, her tarafında... Balkanların ortasında bir ülke ve biz o ülkeyle askerî bir anlaşma yapıyoruz, işte -Ünal Bey’in de belirttiği gibi- bir de tatbikat yapıyoruz. Şimdi, bu tatbikatı kime karşı yapıyoruz? Eğer Bosna Hersek’in güvenliği için yapıyorsak niye Bosna’yla yapmıyoruz? Yani, hani, niye Bulgaristan’ın dibinde, Yunanistan’ın dibinde, şunun dibinde bunun dibinde Sırbistan’la yapıyoruz? Hani, bakın, biz bir silah satıldı, bir SİHA satıldı Ukrayna’ya; Rusya ne dedi? “Hop! Sen silah sattın ama o geldi, bu silahı kullandı, bunun sorumluluğu sende.” dedi. Yani bu mesele, tam da dediğimiz gibi, bu anlaşmalar böyle... Kâğıt üzerinde biz burada konuşuyoruz ama bu, yerele gittiğinde, bölgeye gittiğinde, uygulamaya gittiğinde sonuçlar hiçbirimizin öngörmeyeceği şekilde olabilir, Hükûmetinizin de öngörmediği şekilde olabilir yani biz tetiği çekmiş olabiliriz, bir fûnyeyi ateşlemiş olabiliriz, Balkanların ortasına ne yazık ki bombayı biz bırakmış olabiliriz. Biz bundan, en azından böyle bir şey olursa sorumluluk duymalıyız. Bunu engellemenin yolu var yani bunu yapmayalım diyoruz yoksa yani Bosna Hersek’e bir şey olduğunda ya da başka bir mazlum topluma ya da başka bir ülkenin halkına bir şey olduğunda karşısında duralım; mesele bu değil ki. Bunu Sırbistan’da asker bulundurarak nasıl yapacağız? Sorun bu yani anlamakta zorlandığımız da bu.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Niyazi Bey, buyurun.

NİYZAİ GÜNEŞ (Karabük) – Şimdi, Sırbistan’la yaptığımız bu anlaşma bir başka ülkeye karşı yapılmış bir anlaşma değildir; özellikle, Türkiye’nin Bosna Hersek’i göz ardı etmesi zaten düşünülemez; bilakis, Sırbistan’la ilişkilerimizi sıcak tutmak, ilişkilerimizi diplomatik manada geliştirmek... Bizim orada -diğer hem dindaşlarımız, soydaşlarımız diyelim- bu Sırbistan bünyesinde de birçok Bosnalı kardeşimiz yaşıyor yani onlar açısından da önemli bir anlaşmadır diye düşünüyoruz; meseleye biraz bu noktadan bakmak daha faydalı olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Yavuz Bey, söz talepleri tamamlandı, şimdi söz, cevap sırası sizde.

Buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Sayın Başkanım, öncelikle, Ünal Bey anlaşmanın içeriğine yönelik birtakım başlıklar üzerinden kaygıları olduğunu ifade etmişti, şunu özellikle tekrar vurgulamak isterim: Bu, bir çerçeve anlaşma, her çerçeve anlaşmada olduğu gibi, bu çerçeve anlaşmanın içinde bulunan her alanla ilgili ihtiyaç hasıl olduğunda bu anlaşmanın kapsamına giren alanlarda ayrı mutabakat zaıtları, protokoller veya ikili düzenlemeler hayata geçirilebilir. Dolayısıyla burada, teknik anlamda bir uygulama modalitesinin hayata geçirilmesi söz konusu değil; daha sonra uygulamada ortaya çıkacak, sahada ihtiyaçları yerine getirmek için yapılacak anlaşmalara bir çerçeve teşkil ediyor. Bizim aynı düzlemde çerçeve anlaşmamız Karadağ’la da mevcut, 2014 tarihinde imzalamıştık, 2016 tarihinde yürürlüğe girmişti. Keza, Bosna Hersek’le de 1995 tarihli, 1997’de yürürlüğe giren askerî çerçeve anlaşmamız mevcut. Yine, Kosova’yla askerî iş birliği anlaşmamız mevcut. Dolayısıyla burada, bu anlaşmalar aslında bu ülkelerle ilişkilerimizin daha da yakınlaşması ve stratejik mahiyet kazanması bakımından, bölgenin barışı ve istikrarı açısından da çok büyük önem taşıyor. Az önce Niyazi Bey’in ifade ettiği gibi, burada Sırbistan’la geliştirdiğimiz bu askerî ilişkiler esasen bölgede Türkiye’nin olası çatışmalarda taraf olması değil, bu çatışmaların durdurulması konusundaki konumunu da güçlendiren bir mahiyete sahip. Nitekim, Bosna Hersek’teki Sırp entitesinin lideri Dodik 9 Kasım da ülkemize geldi ve ülkemizden bizzat bölgedeki gerilimin durdurulması

konusunda ara buluculuk talep etti, bunu da kamuoyuyla paylaştı. Bizim buradaki en önemli önceliğimiz bölgesel sahiplenme ve kapsayıcılık. Balkanların istikrarı konusunda da bu anlayışla dış politikamızı şekillendiriyoruz, Sırbistan’la ilişkilerimizi de bu temel ekseninde geliştiriyoruz. Nitekim, Sırbistan Cumhurbaşkanı Vucic’in bölgesel barış ve istikrar yönünde yaptığı vurgular da aslında Türkiye’yle geliştirdiği bu ilişkilerin katkısıyla bunun önemini sürekli vurgulamakta. Biz buna inanıyoruz ve bu ilişkilerin, Sırbistan’la geliştirdiğimiz ilişkilerin bölgedeki tüm halklar ve ülkeler tarafından da sahiplenildiğini, desteklendiğini görüyoruz, müşahede ediyoruz; bunu özellikle vurgulamak istedim Sayın Başkanım.

Onun dışında, sanırım, askerî makamlarımızın vermek istediği cevap varsa, onlar da teknik boyutta değerlendirilebilir.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Buyurun.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ HÂKİM TUĞGENERAL ESAT MAHMUT YILMAZ – Sayın Başkanım, belki bir konuda ufak bir vurgu yapabilirim. Bu askerî çerçeve anlaşmaların amacı, malumlarınız olduğu üzere, askerî alanda yapılacak diğer anlaşmaların, alt düzeyli anlaşmaların hukuki altyapısını ve iş birliği esaslarını belirlemek. Çok kısaca ben izah etmeye çalışayım, uygulamada nasıl bir problem yaşıyoruz: Malumunuz, diğer ülkelerin hukuk sistemleri bizden farklı, genelde onlarda anlaşmalar “legally binding” “non-legally binding” şeklinde, “hukuki bağlayıcı anlaşma” “hukuki bağlayıcı olmayan anlaşma” şeklinde ikiye ayrılıyor ve eğer bir üçüncü tarafa götürülemiyorsa anlaşma, eğer bir uluslararası mahkemeye, hakeme götürülemiyorsa onlar için hukuki bağlayıcı olmayan bir anlaşma oluyor ve gelen kişinin imzasıyla yürürlüğe girebiliyor oysaki aynı anlaşma, bizde ya Meclis prosedüründen veya da Cumhurbaşkanımızın onayından geçmek zorunda kalıyor. Söz konusu çerçeve anlaşmalar, ileride yapılacak alt düzey anlaşmalarda eğer hukuki bağlayıcılık, yükümlülük de getirmeyecekse onay sürecini kolaylaştırmak amacıyla yapılan anlaşmalar, dolayısıyla spesifik bir tatbikata, bir harekâta, bir operasyona yönelik değil, ileride yapılacak askerî alandaki diğer iş birliği alanlarına temel teşkil etmesi maksadıyla yapılmaktadır.

Arz ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ediyorum.

Teklifin tümü üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler.... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin 1’inci maddesini okutuyorum.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE SIRBİSTAN
CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA ASKERİ ÇERÇEVE
ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 7 Ekim 2019 tarihinde Belgrad’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanlığı yürütür.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(2/2663) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon raporu hakkında Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak, İzmir Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırı, Bursa Milletvekili Atilla Ödünç, Karabük Milletvekili Niyazi Güneş'in özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Akif Çağatay Kılıç

İstanbul

Dışişleri Komisyonu Başkanı

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporu muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz varsa 2 Aralık 2021 Perşembe günü saat 17.00'ye kadar muhalefet şerhlerini iletmeleri gerekmektedir.

Evet, uzun maratonumuzun son maddesine geçiyoruz. Gündemimizin 10'uncu ve son maddesi.

10.- Türkiye Cumhuriyeti ile Birleşmiş Milletler Arasında İstanbul'da OCHA Ofisi Kurulmasına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3497) (*****)

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Türkiye Cumhuriyeti ile Birleşmiş Milletler Arasında İstanbul'da OCHA Ofisi Kurulmasına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi...

(2/3497) esas numaralı Kanun Teklifi, 11 Mart 2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş ve 23 Mart 2021 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir.

Şimdi, ilk olarak sözü yine Dışişleri Bakanlığı temsilcimiz Yavuz Selim Bey'e veriyorum.

Buyurun Yavuz Bey.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Sayın Başkanım, İnsani İşler Eşgüdüm Ofisi (OCHA) Birleşmiş Milletlerin insani krizlere mukabeleden sorumlu birimi. En yakın iş birliği yaptığımız Birleşmiş Milletler kuruluşları arasında yer alıyor. Birleşmiş Milletlerle artan ilişkilerimiz OCHA'yla iş birliğimizi de güçlendirdi. 2014 yılında istişare mekanizması niteliği taşıyan OCHA Donör Destek Grubuna üye olduk. 2016'da organizasyonunu OCHA'yla birlikte yürüttüğümüz Dünya İnsani Zirvesi'ne İstanbul'da ev sahipliği yaptık. OCHA, Güvenlik Konseyi nezdinde Suriye dosyasından sorumlu temel BM kuruluşu konumunda. Suriye krizinin insani boyutu OCHA'yla iş birliğimizi operasyonel hâle getirdi. BM'nin Suriye'ye yönelik sınır ötesi insani yardım operasyonlarının tamamı Hatay Cilvegözü Sınır Kapımız üzerinden icra ediliyor. OCHA'nın koordine ettiği bu yardımlar ayda yaklaşık 2,5 milyon ihtiyaç sahibine ulaşıyor. Hatay Cilvegözü'nden bu çerçevede geçen BM tırı sayısı aylık ortalama 750. Bu durum, OCHA'nın ülkemizdeki kurumsal varlığına da yansdı. OCHA'nın Türkiye ofisi 2013 yılında Ankara'da kuruldu, ardından Gaziantep'te saha ofisi açıldı, Gaziantep'teki ofis BM Suriye insani krizi bölgesel yapılanmasının Türkiye'deki ayağını da oluşturuyor. Birleşmiş Milletler verilerine baktığımızda, küresel ölçekte insani yardıma muhtaç kişi sayısının son on beş yılda 5 kat arttığını, 32 milyondan 161 milyona yükseldiğini görüyoruz. Dünya genelinde derinleşen insani ihtiyaçlar BM'nin New York ve Cenevre gibi merkezleri dışında yapılanmasını da zorunlu kılıyor;

(2/3497) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

OCHA, bu doğrultuda, Cenevre’de faaliyet gösteren ve küresel operasyonlardan sorumlu birimlerini İstanbul’a taşımayı öngörüyor. Gündemimizdeki anlaşma bu amaçla 21 Ocak 2021 tarihinde New York’ta imzalandı. OCHA İstanbul Ofisi, insani yardımların planlanması, izlenmesi, eş güdümü ve finansal işlemlerin takibi gibi konularda küresel ve bölgesel çapta hizmet verecek, OCHA’nın dünya genelindeki saha operasyonlarını destekleyecek. Anlaşma, hukuki anlamda, bir ev sahibi ülke anlaşması. Bu anlaşmayla İstanbul’da kurulacak OCHA ofisinin ve görev yapacak personelinin sahip olacağı diplomatik ayrıcalıklar, imtiyazlar ve kolaylıklar tespit ediliyor. Ayrıca, İstanbul’daki diğer BM kuruluşları gibi OCHA ofisine tarafımızdan bina temin edilecek. Anlaşmanın ilgili maddeleri ülkemizin uluslararası yükümlülükleriyle uyumlu şekilde kaleme alındı. Hâlihazırda 9 Birleşmiş Milletler kuruluşu İstanbul’da faaliyet gösteriyor, OCHA’yla birlikte 8 BM kuruluşunun daha İstanbul’da ofis açması için çalışmalarımız devam ediyor. OCHA’nın İstanbul’a gelmesi, önemli bir aşamaya gelmiş bulunan İstanbul’u bir BM merkezine dönüştürme hedefimiz bakımından önemli bir adım olacak. Aynı zamanda, OCHA ve Birleşmiş Milletlerle ilişkilerimizi de güçlendirecek.

Yüce Meclisimizin anlaşmanın onaylanması konusundaki desteklerini bekliyor, teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ederim.

Söz almak isteyen veya soru sormak isteyen Komisyon üyemiz var mı?

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Sayın Başkan...

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Buyurun Utku Bey.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Çok teşekkür ederim açıklamanız için.

Kısa bir sorum olacak: Bu BM ofisleri kurulurken maliyeti ev sahibi ülkeye mi ait oluyor? “Bina vereceğiz.” dediniz, binayla mı sınırlı bizim yükümlülüğümüz? Milli yani ulusal bütçeden bu konuda bir ödeme yapılacak mı, yapıyor mu; BM bunun ne kadarını üstleniyor? Oradaki personelin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olması gibi, en azından teknik personel ya da diğer personelin, öyle bir avantaj var mı istihdam bağlamında vesaire?

Bir de, galiba “9 BM ofisi” dediniz, 8 tanesi de gündemde, belli bir bölge düşünüyor mu bunların bir yerde toplanması gibi? Şu anda neredeler bilmiyorum açıkçası ama.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Başka söz almak isteyen?

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Ben kısaca görüşümüzü ifade edeyim Başkanım, tutanağa geçirmiş olayım.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Buyurun.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Öncelikle desteklediğimizi ifade edelim. Türkiye, ciddi bir mülteci nüfusuna, dünyadaki mültecilerin yaklaşık yüzde 20’sine ev sahipliği yapıyor ve bu anlamıyla OCHA’nın İstanbul’a gelmesi bizim açımızdan da çok önemli çünkü Suriye ve Afganistanlıların temel olarak, Türkiye’deki mültecilerin daha doğrusu kategorik olarak değil ama genel olarak mültecilerin yaşadığı ama özelde Suriye ve Afganistanlı mültecilerin yaşadığı sorunları hızlı tespit etmesi ve Birleşmiş Milletler desteğiyle de başlatılan programları yerinden gözlemlene imkânı sağlayacaktır. Diğer bir şey, Orta Doğu ve Afrika bölgelerine yardımın hızlı koordine edilmesine de imkân sağlayacak bir anlaşma. Bu anlamıyla, olumlu bulduğumuzu ifade etmek isterim.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ederim.

Başka söz almak isteyen? Yok.

Yavuz Bey, buyurun.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Sayın Başkanım, ülkemizdeki Birleşmiş Milletler kuruluşları masrafları ülkemizce üstleniyor bunun tabii ülkemizin BM merkezi hâline getirilmesine... Aslında, pek çok ülke de böyle. Bu kapsamda, bizim bütün BM kuruluşlarını bir binada toplama fikrimiz var, bu yöndeki çalışmalarımız devam ediyor. Uygun bir yer ve bina tespiti olduğunda, bütün bu BM kuruluşlarını aynı merkezde toplayıp bu anlamda İstanbul'un konumunu güçlendirmeye yönelik birtakım çalışmalarımız var, olgunlaştığında ve sonuçlandığında elbette Komisyonumuza da somut bilgi verebiliriz.

Teşekkür ederim.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Bütçeden ne kadar ayrıldı? OCHA için bütçemizden, ulusal bütçeden ne kadar ayrıldı? “Üstleniyoruz” dediniz ya, ev sahibi ülke olarak ne kadar, mesela OCHA için ne kadar ayrılacak, ayrıldı ya da diğer bütün hepsi için?

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – OCHA'ya katkımızı mı soruyorsunuz, OCHA için harcama bütçemizi mi soruyorsunuz?

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Yani OCHA Ofisi için harcamamız, eğer ev sahibi ülke üstleniyorsa.

DIŞİŞLERİ BAKAN YARDIMCISI YAVUZ SELİM KIRAN – Tabii, ofis açıldıktan sonra daha net bir rakam verebilirim Utku Bey ama bizim OCHA'ya AFAD üzerinden yaptığımız, 500 bin dolar civarında yıllık taahhüdümüz var, şu anda verebileceğim rakam bu, diğer bütçe rakamlarını gerçekleştğinde sizinle elbette paylaşacağız.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Teşekkür ederiz.

Teklifin tümü üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin 1'inci maddesini okutup oylarınıza sunuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE BİRLEŞMİŞ MİLLETLER ARASINDA İSTANBUL'DA OCHA OFİSİ KURULMASINA DAİR ANLAŞMANIN

ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- (1) 21 Ocak 2021 tarihinde New York'ta imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti ile Birleşmiş Milletler Arasında İstanbul'da OCHA Ofisi Kurulmasına Dair Anlaşma”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutup oylarınıza sunuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutup oylarınıza sunuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Özel sözcülerle ilgili önergeyi okutuyorum:

Dışişleri Komisyonu Başkanlığına

(2/3497) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Komisyon Raporu hakkında Karabük Milletvekili Niyazi Güneş, Bursa Milletvekili Atilla Ödünç, Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey, İstanbul Milletvekili Hasan Turan'ın özel sözcüler olarak atanmasını teklif ederim.

Akif Çağatay Kılıç

İstanbul

Dışışleri Komisyon Başkanı

BAŞKAN AKİF ÇAĞATAY KILIÇ – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz varsa 2 Aralık 2021 Perşembe saat 17.00'ye kadar muhalefet şerhlerini iletmeleri gerekmektedir.

Böylece 10 anlaşmamızı kapsayan uzun bir toplantımızı nihayete erdirdik. Tam katılımcılara, milletvekillerimize, Dışışleri Bakanlığımızdan ve diğer kurumlarımızdan gelip bizlere bilgi sunan arkadaşlara teşekkür ediyorum.

Sizler tarafından gündeme getirilecek ilave bir husus yok ise Dışışleri Komisyonunun 27'nci Yasama Dönemi Beşinci Yasama Yılı'nın 2'nci Toplantısını kapatıyorum.

Komisyon üyelerimize ve tüm yürütme temsilcilerine tekrar teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati: 20.16

